stripschrift

# Tijdschrift voor striplezers

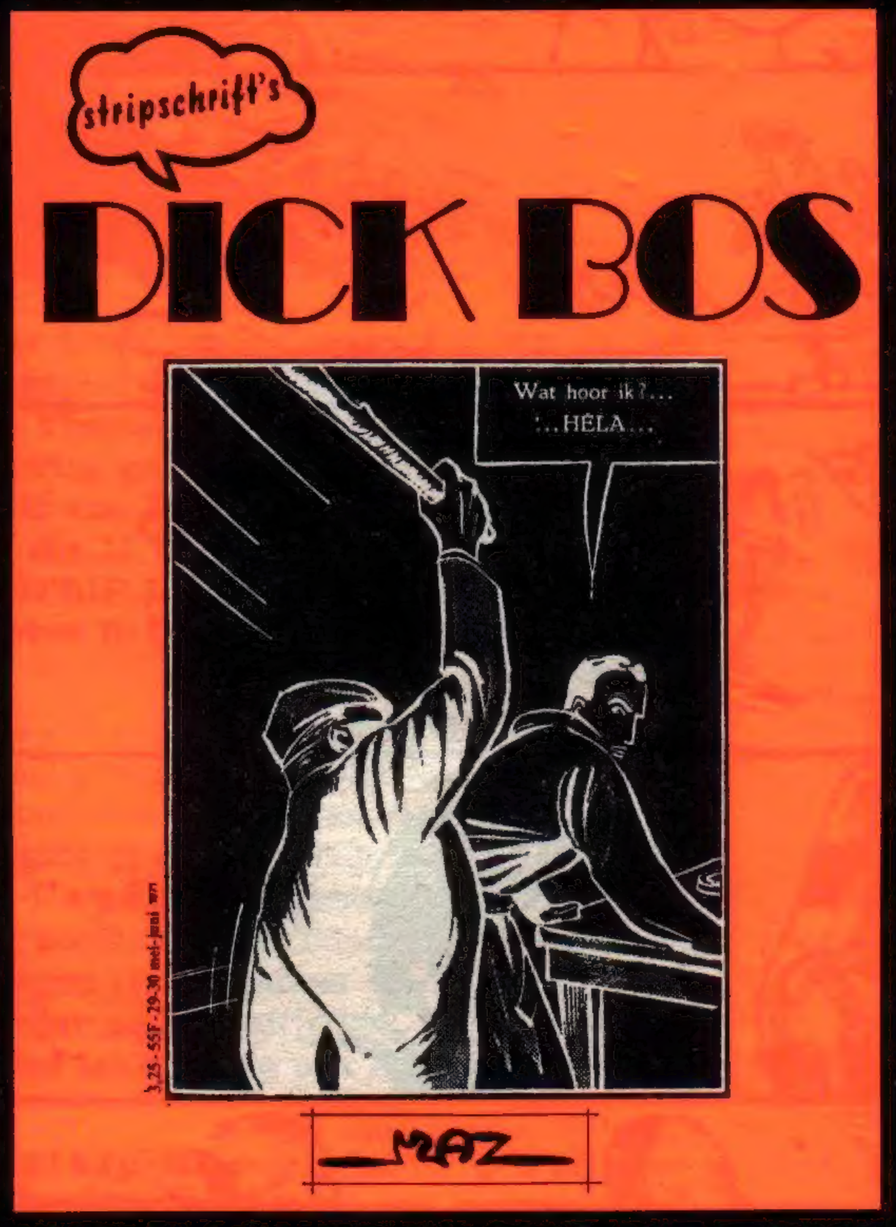


**ALFRED MAZURE/DICK BOS**
**en voorloper DE CHEF**

**STRIPS IN DE KRANT**

**RENE GOSCINNY**

**INTERVIEW MET MARTIN LODEWIJK**

# STRIPPARADE

**ASTERIX**
Uderzo
Goscinny

**DE MACARONI'S**
Attanasio
Dick Matena

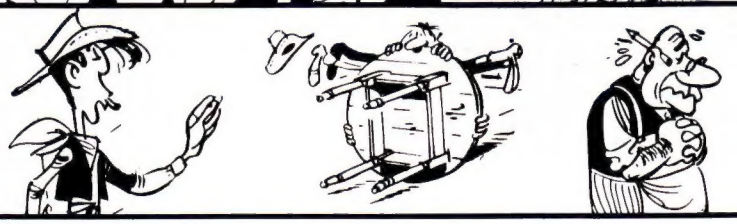

**LUCKY LUKE**
Morris
Goscinny

**AGENT 327**
Martin Lodewijk

**WELLINGTON WISH**
Fred A.Julsing

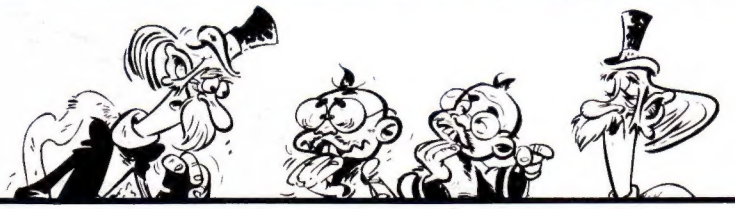

**AMBROSIUS**
Gideon Brugman
L.Hartog van Banda

**PEANUTS**
Schulz

pep-strips hebben altijd een stipnotering

# buitenlandse strips in Nederlandse kranten

Op verzoek van het Stripschapbestuur heeft het Stripschaplid Rob Hählen (23) in drie maanden tijds de strips geanalyseerd die op of omstreeks 13 februari 1971 uit "alle" Nederlandse kranten zijn geknipt. Alleen specifieke stripbladen zijn buiten beschouwing gelaten. De heer Hählen is kandidaat psychologie aan de Universiteit van Amsterdam en werd terzijde gestaan door mejuffrouw Mary Bark die M.O.-pedagogiek doet. De resultaten van hun inspanning waren van STRIP 71 tot eind mei door Robert Dusarduijn aanschouwelijk weergegeven in het Nederlands Persmuseum in Amsterdam.

Als één ding Rob Hählen dwars zit is dat wel dat zijn overzicht zo hier en daar nog witte plekken bevat die hij graag zou hebben ingevuld. Toch biedt de uitslag aanknopingspunten voor een aantal konklusies die ons van voldoende belang lijken voor deze plaats in Stripschrift.
Dat het bv. verbazingwekkend is dat Panda al in geen jaren is gebundeld en Arman en Ilva zelfs nog nooit. Dat de Toonder Studio's met enige buitenlandse vertegenwoordigingen (voor genres die in hun scala ontbreken) erbij ongetwijfeld nog verder zouden uitlopen. Dat voor exportdoeleinden van iedere Nederlandse tekst-strip ook een balloon-versie beschikbaar zou moeten zijn.

Voor het onderzoek werd het begrip strip zó gedefinieerd: één aflevering van één verhaal in één blad. In zo'n beeldverhaal moet een bepaalde figuur de hoofdrol spelen, omdat er anders sprake zou zijn van uit meer plaatjes bestaande cartoons. Daaruit is oa. komen vast te staan dat we met z'n allen tezamen dagelijks 27.083.216 strips verdeeld over 94 komplexen lezen - althans krijgen voortgezet. Waar komen die vandaan? 15.005.191 strips of 56%, verdeeld over 53 komplexen, zijn uit het buitenland afkomstig - de resterende 12.078.025 strips of 44%, verdeeld over 41 komplexen, derhalve uit Nederland. Ook andere indelingen zijn mogelijk, bv. de rol die de tekst speelt. Van de 63 balloonstrips komen er maar liefst 45 of 73% uit andere landen die samen een oplage halen van 13.244.808 (tegenover de 18 Nederlandse 6.313.994). Van de 6 strips-zonder-tekst blijkt slechts één van eigen bodem: Simpelman, met een bereik van 142.800. De 5 buitenlandse in dit genre staan dagelijks in 1.002.230 kranten-exemplaren. Alleen bij de strips-met-de-tekst-eronder ligt de zaak heel anders: van de 25 worden er slechts 3 (of 12%) ingevoerd. Het zijn Baron von Münchhausen en Bim en Bam (beide via PIB, Copenhagen) en Bruintje Beer (via ABC Press in De Tijd, Het Vaderland en Televizier). Deze drie halen 758.153, tegenover de 22 Nederlandse 5.621.231. Hoe komen de strips bij de kranten?

De Nederlandse strips worden in hoofdzaak gedistribueerd door Toonder Studio's (13), Swan Features (9) en Studio Avan (2: Smidje Verholen en Mac Muzzle) - de buitenlandse voornamelijk door PIB Copenhagen (16), Swan Features (8), Opera Mundi (8), en ABC Press (5). In volgorde van oplage-grootte is Toonder Studio's met 7.111.257 de grootste distributeur, gevolgd door PIB, Copenhagen met 3.114.437, Swan Features met 2.793.177, Opera Mundi met 2.655.955 en ABC Press met 1.672.584. Wat zijn nu de "grootste" strips die niet in een landelijk blad staan?

1. Panda, via 15 uitgevers in 1.040.815 ex., op de voet gevolgd door 2. Suske en Wiske, via 17 uitgevers in 1.035.404 ex., voornamelijk gelezen in midden- en Zuidoost-Nederland. 3. Arman en Ilva, via 10 uitgevers, in 751.135. 4. Ferdinand, in 517.640. 5. Brammetje Fok

TIJDSCHRIFT VOOR STRIPLEZERS

Nummer 29/30

Uitgegeven door
N.V. Levisson MPS voor

het stripschap

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

ADRES VAN REDAKTIE EN ADMINISTRATIE:

De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk
telefoon: (070) 908780, giro 15412.

Redaktieraad voor dit nummer:

Louis Andriessen
Fred Julsing
Rolf van de Kamer
Gerard Kluiters

Eindredaktie:

Nettie Hagens

Verantwoordelijk redakteur:

Frits de Winter

Vormgeving:

Gerard Kluiters

Verschijnt voorlopig tweemaandelijks

Te verkrijgen:

- d.m.v. lidmaatschap Stripschap à ƒ 18, -, giro 1513000, t.n.v. penningmeester Stripschap in Groningen
- via abonnement à ƒ 15, -, giro 15412, t.n.v. Levisson MPS
- in de losse verkoop à ƒ 3, 25

Summary

The very well-known Dick Bos-comic and its creator Alfred Mazure are the subjects of this combined May/June-issue of 'Stripschrift'.
Besides an interview with Mazure there is a biography, a complete bibliography and a Dick Bos-file, dedicated to for example the women, the adversaries, the humour, and the jiu jitsu-technics in the DB-comic.
Reprinted is Mazure's 'De Chef', predecessor of Dick Bos.
Furthermore an interview with Martin Lodewijk, cartoonist of 'Agent 327', published in the Dutch comic-magazine PEP.

(van B. van Leeuwen en C. Docter), in 490.180, voornamelijk gelezen in Midden-Nederland. 6. Fred Basset, in 437.570. 7. Carol Day, in 428.985. 8. Polle, Pelli en Pingo, in 425.160, en 9. Kappie, via 10 uitgevers, in 420.507 ex. 4, 5 en 7 lopen ieder via 7 uitgevers, 6 en 8 ieder via 6, voor wie dat precies willen weten. Inderdaad staan onze nationale idolen daar niet bij: Kapitein Rob slijt zijn laatste dagen in de Friese Pers-uitgaven Leeuwarder Courant en Winschoter Courant, gezamenlijke oplage 116.000. En Eric de Noorman moet zich zelfs tevreden stellen met Dedemsvaartsche Courant en Kamper Nieuwsblad, gezamenlijke oplage 10.703 (af en toe verhoogd met Nieuwsblad voor Gorinchem) Sic transit gloria.

Andere strips die u wellicht hebt gemist zijn Tom Poes, via 9 uitgevers in 658.088 ex., Alexo's Gabbers in "onze" 586.000 bladen, Viege Nazels (van Stripschapmede-oprichters Zuidhoek en Van de Sanden) in 397.500 huis-aan-huis ex. en Bliep en Barthold van Guus Boissevain in 340.000. Voor Flash Gordon kunt u alleen terecht bij De Waarheid (bien étonnés ...) en voor Donald Duck ook bij De Nieuwsbode die wekelijks in een oplage van 25.600 huis aan huis wordt bezorgd in Austerlitz, Bosch en Duin, den Dolder, Doorn, Driebergen, Huis ter Heide, Kresse-stad Maarn en Zeist. En daar willen we het voor het ogenblik bij laten.

Eigenlijk zou dit onderzoek jaarlijks moeten worden herhaald - alleen dàn zouden tendenzen kunnen worden gesignaleerd waar voorspellingen op zijn te baseren die het stripbeleid in ons land kunnen beinvloeden. Nu zijn de gegevens al verouderd voor ze zelfs maar zijn verwerkt. Nog eigenlijker zou de verhouding tussen strips-van-eigen-bodem en geïmporteerde strips vergeleken moeten kunnen worden met cijfers uit andere landen, al dan niet met een analoge taalsituatie behept. Tarieven voor publikatierechten zouden dan niet langer buiten beschouwing mogen worden gelaten. Misschien biedt de internationale stripschappen-federatie daar uitzicht op. Maar het allereigenlijkst moeten we nu de positie van de Nederlandse strips in de buitenlandse kranten gaan bepalen. Daarom doet Het Stripschap nu al voor alsdan een beroep op alle strip-exporteurs bij wie om gegevens zal worden aangeklopt, deze in overvloedige mate beschikbaar te stellen. Alleen dàn kan die positie worden verbeterd. En daarmee dient Nederland een cultureel belang van de eerste orde.

**KONING HOLLEWIJN EN HET EINDE VAN KOUDEWATER**

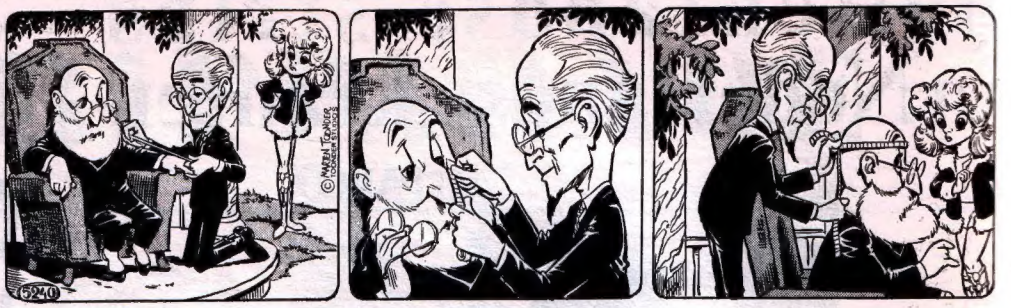

**De regeringsbeeldhouwer Wale Kreuk trok een meetlint te voorschijn. en begon daarmee Hollewijns maten op te nemen.**
**„Merkwaardig", prevelde de koning. „Mijn buitenkant zal vereeuwigd worden — maar wat gebeurt er met mijn inhoud?"**

**„Inhoud?", herhaalde de kunstenaar bevreemd. „Een kunstwerk heeft altijd inhoud! Graniet spreekt zijn eigen eerlijke taal. Lekker functioneel, met de voeten op het fundament, weet u wel?"**
**„Ja, ja", zei Hollewijn peinzend. „Dat lijkt me héél diepzinnig toe. Maar dan is**

**het zo gesteld, dat ik in versteende vorm een beter symbool ben dan in levende lijve. Daarmee worden vele moeilijkheden opgelost. Want nu kan ik me gaan wijden aan m'n opvolging. Ik zou graag willen, dat je eens ging uitzoeken wie mijn wettige opvolger is, lieve kind".**

nummer 5240 (26/5/71)

# Koning Hollewijn en het einde van koudewater

Al sinds eind april roddelen de stripenthousiasten over het naderend einde van Koning Hollewijn. De titel van het nieuwste verhaal, sinds 10 mei in De Telegraaf en de Courant Nieuws van de Dag, versterkte het bange vermoeden: "Koning Hollewijn en het einde van Koudewater". Goeman Borgesius, de opvolger van Stokvis als hoofdredakteur, ziet de strip niet zo zitten; De Telegraaf plaatst liever goedkoop Amerikaans stripwerk: de wilde geruchten.
Enige telefoontjes brengen wat zekerheid. P.C. Wijn, tekenaar van Koning Hollewijn: "Ja, dat is zo, Hollewijn verdwijnt". Reden? "Het gegeven is volgens de heer Toonder uitgeput; en tenslotte is hij de auteur". Dat het aftreden van Stokvis verband houdt met het verdwijnen van Hollewijn ontkent Wijn; integendeel: "bij De Telegraaf was men beduusd". Voor Wijn, wiens sprookjesachtige Puk en Poppedijn al eerder voor de bijl ging door de opheffing van het weekblad De Spiegel, is de stopzetting, zoals hij het eufemistisch uitdrukt, "zeer spijtig".
"Helaas ja" is het eerste spontane commentaar uit Marten Toonder Studio's. Er wordt van deze zijde heftig ontkend dat De Telegraaf zelf op stopzetting zou hebben aangedrongen. Alweer integendeel: "Zowel bij De Telegraaf als bij Toonder Studio's heerst unaniem verdriet over het verlies. Wij hebben begrip voor het besluit van Marten Toonder, die het werk (Bommel, Panda, Hollewijn) niet meer aankan", aldus onze zegsman.

De heer H. Goeman Borgesius, hoofdredakteur van De Telegraaf en als zodanig zoals dat een soort journalistieke traditie wil (Met Lucker verhuisde Bommel mee van De Volkskrant naar De Tijd) belast met het stripbeleid, noemt het verdwijnen van Koning Hollewijn uit zijn krant een "jammerlijke zaak". Ook hij spreekt de geruchten tegen: "Wij proberen juist Nederlandse strips te brengen, maar het aanbod is maar matig" en "Koning Hollewijn vind ik een uitstekende strip". Ziet hij nog mogelijkheden voor continuering? "Nauwelijks. Het besluit van de heer Toonder lijkt definitief. De auteur is op de strip uitgekeken, en man kan een artiest nu eenmaal niet dwingen", geeft Goeman Borgesius te denken.

Een auteur van een stripverhaal kan men, zeker waar het Koning Hollewijn betreft, inderdaad een artiest noemen, maar in hoeverre kan men spreken van dwang, van een verantwoordingsplicht ten opzichte van zijn publiek? Hij, de auteur van een stripvervolgverhaal, verplicht zich te vervolgen. Kenmerk van een strip is immers (oa.) zijn doorlopend karakter; van strip op strip, van verhaal op verhaal; met dezelfde figuren in eenzelfde situering. Ja, de stripauteur wordt achtervolgd door het "Wordt vervolgd" (zoals een recente striptentoonstelling toepasselijk heette). Mag nu een stripauteur zomaar met een strip - zij het dan nadat hij beleefd afscheid neemt van zijn publiek; zie "Koning Hollewijn en het einde van Koudewater" - kappen? Men kan, zich aansluitend bij de laatste opmerking van Goeman Borgesius, al te gemakkelijk een beroep doen op de individuele vrijheid van de kunstenaar. Wij wagen ons nu, zoals in dit tijdschrift al meer is gebeurd, op het glibberige terrein van het auteursrecht: In hoeverre heeft de auteur recht op zijn auteursrecht? of: Bestaat er naast het auteursrecht ook nog een soort publiekrecht? Vragen die wellicht aanleiding geven tot een interessante discussie. Reeds vaker zijn in dit tijdschrift, met name door de voorzitter van Het Stripschap, pleidooien gehouden voor het werken van meerdere auteurs aan één strip en voor het op tijd overgeven van een strip aan een nieuwe auteur (zoals in het buitenland heel gebruikelijk is) om het doodbloeden van een succesvolle strip te voorkomen. Zeker nu een topstrip als Koning Hollewijn - misschien op het ogenblik wel de beste klassieke Nederlandse strip, van welk genre we er niet zo gek veel meer hebben - op het punt staat te verdwijnen en andere strips bedreigd worden door de "sanering" in de tijdschriftenwereld (De Spiegel met Puk en Poppedijn is weg; De Tijd met Bommel, Astérix, Wizard of Id, Peanuts en Bruintje Beer, lijkt een volgend slachtoffer (en dat is niet alleen beroerd vanwege die vijf strips); gevreesd mag worden dat met name Sjors en Pep, stripweekbladen in dochterondernemingen van het VNU-concern, dat eerder Illustratie en Revu samenvoegde tot Nieuwe Revu en nu De Tijd wil afstoten, gaan fuseren), mag toch tot redding worden aangespoord. Wijn, de tekenaar van Hollewijn, is nog lang niet "op". En wat de tekst betreft: om vakbekwame scenaristen die Koning Hollewijn kunnen voortzetten zit Nederland toch niet verlegen: Herman Pieter de Boer, Herbert Leupen, Jan Gerhard Toonder, L. Hartog van Banda, Martin van Amerongen. Mits loon naar arbeid en in een andere krant.
En daarmee stuiten we dan op een nieuw probleem: het subsidiëren van het Nederlandse beeldverhaal en zijn auteurs (Buitenlandse strips zijn nu eenmaal goedkoper, nietwaar Volkskrant, redt een strip) Koppen bij elkaar en wat geld op tafel. Koudewater is te koop. Voor sloop of voor behoud.

Cornelis Jan Aarts.

**KONING HOLLEWIJN EN HET EINDE VAN KOUDEWATER**

**„Ja, mijn opvolger", herhaalde Hollewijn, terwijl de beeldhouwer Wale Kreuk kundig voortging met het opnemen van zijn maten. „De tijd is gekomen dat ik moet aftreden — want zo'n beeld is een beter symbool dan ik ben; voor een versteend iemand is het doen van daden onmogelijk. Maar het zal toch nodig zijn dat een ander mijn taak overneemt. Een minder symbolische jongere, misschien. Wil je mijn wettige opvolger even gaan zoeken, Wiebeline?"**
**„M-maar dat is heel vreselijk!", riep het meisje — en ze draafde ontzet weg. „Hij wil écht aftreden! Wat moet ik daartegen doen?!"**

**In haar verwarring lette ze niet op waar ze ging, en daardoor liep ze de bediende Plichtpleger omver, die voor de derde keer thee naar zijn vorst bracht.**
**„Maar nu is het genoeg geweest!", prevelde de huisknecht verbitterd. „Ik wacht niet eens meer op het advies van m'n vakbond. Ik neem ontslag!"**

# NIEUWS
## VAN DE STRIPMARKT

Met instemming hebben we steeds bekendheid gegeven aan het verschijnen van De avonturen van Kapitein Rob Bij het bekijken van de turven 19, 20 en 21 moet men helaas constateren dat Skarabee, ondanks de moedige voortzetting, kennelijk geen enkele medewerking krijgt. Te beginnen met De droomreis van de Liselotte (aflevering 3972) in deel 19 is de uitgever namelijk gedwongen geweest de strip met tekst en al rechtstreeks uit de krant te reproduceren.
Niet alleen de leesbaarheid van de tekst gaat daarbij belangrijk achteruit; vaak kun je in de strips zelfs bijna letterlijk de koppen lezen die op de achterkant van de strip (dat is de voorpagina van de krant) hebben gestaan.
Waarom de ruggen, bij de eerste 18 turven wit gelaten, plotseling kleuren hebben gekregen, is ons niet duidelijk. Met spanning verbeiden we nu de afronding van de reeks, als het kan met een ander voorwoord....

*

Opnieuw doet Ora-Pannera van zich spreken. Ditmaal stelden Cornelis Jan Aarts (nog steeds Singel 500, Amsterdam) en Jan Jozef van Vliet een speciaal Robbedoes-nummer samen. Hun namen staan borg voor kwaliteit die ƒ 2, - best waard is.

*

Omdat Bert Kroon directeur is van de Toonder Studio's èn omdat zijn TV-reclameboek heel wat tekenfilmtechniek onthult geven we hier maar even door dat de laatste exemplaren van zijn amusante werkje bij De Slegte voor een kwart van de oorspronkelijke prijs te koop liggen. Nu dus voor ƒ 4, 90.

*

Bij de 20ste verjaardag van Peanuts heeft The World Publishing Company (toe maar) een voortreffelijk gedocumenteerde uitgave over die periode het licht doen zien. De titel luidt Charlie Brown & Charlie Schulz. De auteur is de filmer Lee Mendelson wiens film over de geschiedenis van de strip hopelijk eerlang in de Stripschapfilmotheek kan worden opgenomen. De prijs bedraagt $ 6.95 wat overeenkomt met 31, 95 al dan niet zwevende gulden. Wie dat te veel vindt kan voor ƒ 11, 25 nog terecht voor een werk met meer dan 100 scènefoto's in kleuren uit de film A boy named Charlie Brown. In voorraad bij o.a. Lambiek.

*

Real Free Press, Runstraat 31, Amsterdam heeft hier een tweetal Amerikaanse strips naartoe gehaald. Het zijn An odd Bodkins Book vol strips van Dan O'Neill uit The San Franciso Chronicle (ƒ 19, 35) en The Gasp World of Li'l Abner van Al Capp (ƒ 5, 50).

*

Chez les obsédés is de titel van een bloemlezing van 60 Franse strips van Bernhard Willem Holtrop. Van de 25.000 op 20 maart in Parijs gedrukte exemplaren zijn er enige honderden terecht naar ons land gehaald. Tegen de ƒ 9, 80 die het album hier kost kijk je natuurlijk wèl even op, maar de inhoud is het alleszins waard. Volgens VN komt dit najaar een Nederlandse versie onder de titel De vrolijke zelfmoord bij Van Gennep uit. Chez les obsédés werd uitgegeven door Editions du Square en is bij verscheidene pockethallen in voorraad.

Niet minder dan zes oudere Suske en Wiske-verhalen waarop sedert jaren vlijtig wordt gejaagd zijn herdrukt: De schat van Beersel, De groene splinter, Het geheim van de gladiatoren, De Tartaarse helm, De afgezanten van Mars en De bronzen sleutel. Per deel bedraagt de prijs ƒ 3, 40.

*

Danny de Laet, onvermoeibaar activist op de gebieden strip en SF, heeft ongetwijfeld menige Marc Sleen-fan aan zich verplicht met "C.I.S.O." nr. 4. Waar dat een afkorting van is, weten we niet. In ieder geval is het een (geslaagde) poging om "zonder medewerking van Het Stripschap het Nederlands taalgebied een gespecialiseerd tijdschrift te schenken, iets beters dan hetgeen boven de Moerdijk verscheen". Men kan ten hoogste betreuren dat dit materiaal niet éérst werd voorgelegd aan Stripschrift dat er ongetwijfeld graag zijn kolommen voor had opengezet. Nu volstaan we met de vermelding van giro 14.12.138 t.n.v. C. Coenders in Breda. Wie daar ƒ 5, 25 op overmaakt heeft het 52 pagina's tellende boek enige dagen nadien in huis. Aan documentatie zijn 7 pagina's gewijd. De achterzijde biedt caricaturen van Belgische politici, vlàk na W.O.II. "De man met het gouden hoofd" is het achtste Nero-verhaal en verscheen niet eerder in boekvorm.

*

Wie een volledige Lex Brand-strip van Ben Abas begeert doet er goed aan, voor ƒ 3, 50 de tweede aflevering van het literaire tijdschrift Oprit 2 te kopen. Het betreft hier een uitgave van De twee hoeden, Hoofdstraat 65, Kortgene, Zld. Martin Lodewijk is verantwoordelijk voor de striprubriek. Hij zal dus wel aan Ben Abas hebben gevraagd of die het goed vond.

*

Zowel in maart als in april is 'K Wist niet dat ik het in me had het op één na meest verkochte boek geweest bij 65 boekverkopers. Daarmee is Marten Toonder de top opnieuw genaderd - reden tot verheugenis. Ook de uitgeverscombinatie Unieboek kent nu zijn Top Tien. In maart fungeerde Paulus de Boskabouter als zesde, zij het niet in stripvorm.

*

Als elfde Bruintje Beer herdruk zijn nu ook Het geheimzinnige Bos en Het Sneeuwavontuur van de pers gekomen, eertijds als serie 20 verschenen. De steeds langer wordende tussenpozen doen vrezen dat het aantal vaste kopers te gering zal blijken..., terwijl ook het overstapje van drs. K.E. Abbing, tot wiens competitie de Bruintje Beer-uitgaven behoorden, naar Carillon Films ons pessimisme voeden.

Wist u dat er maar liefst 18 Knorr-soepen aan de markt zijn? Wij eerlijk gezegd óók niet, tot we zagen dat bij iedere twee zakjes een stripboekje kado wordt gegeven.
Het betreft hier de avonturen van Kari Lente en Bikkel door Bob Mau.
Bij ossestaartsoep krijg je De hersendiktator, bij champignonsoep Het Chinese beeldje, bij kippesoep Het mysterie rond Caramello en bij tomatensoep Het spook van Loch-Plus - steeds 64 pagina's. Soortgelijke tips uit de lezerskring zal de redaktie graag doorgeven.

*

Van het Eindhovense stripblad Modern Papier is nu inderdaad nummer 3 verschenen, nog steeds voor één piek te koop. Bereikbaar onder 040 - 44 33 49.
De inhoud boeit, als steeds. Ook van Tante Leny zijn inmiddels de nrs. 2 en 3 uit, à ƒ 1, 50 te koop. Bereikbaar via postbus 634, Amsterdam.
Na het veelbelovende omslag van nr. 3 valt de inhoud een beetje tegen. Daarom rekenen we er op dat nummer 4 weer een topper wordt die zich niet aan de morele code stoort.

*

Toen de Gaulle dood was sprak Pompidou het volk toe: "Frankrijk is heden een weduwe". Zonder het te weten doopte hij daarmee meteen een nieuw undergroundblad La Veuve Joyeuse. Er staan strips in over hasj en de daarmee samenhangende politieterreur. Bernard (Willem) Holtrop noemt het blad in DNL gelijktijdig met een drietal onlangs ten doop gehouden stripbladen: Anathème, Zinc en Loesh. Wie weten wil hoe de strip zich in Frankrijk buiten de geëffende Pilotepaden ontwikkelt bestelle die bladen. Hier volgen de onmisbare gegevens:
La Veuve Joyeuse, Bofte 15007, Paris (Fr. 1.50).
Anathème, p/a Actualités, 38 Rue Dauphine, Paris 5e (Fr. 1.50)
Zinc, 10 Rue Charles Delescluze, Paris 11e (Fr. ??)
Loesh, 3 Rue du Bassin, 13 Equilles (Fr. 2.50)
De omvang per aflevering varieert van 12 tot 36 pagina's, de oplage van 2000 tot 12.000.

*

Voor 525 Franse franken in totaal kan men in Parijs de elf stripalbums kopen die in de loop der jaren bij Eric Losfeld zijn uitgekomen. De prijzen variëren van 18 F. tot maar liefst 75 F. Of de albums die bedragen waard zijn, zal ieder voor zichzelf moeten uitmaken. Wij volstaan hier met vermelding van de titels etc.

Forest/Barbarella/112 pag./2 kleuren.
Peellaert/Jodelle/80 pag./4 kleuren.
Druillet/Lone Sloane/76 pag./2 kleuren.
Gigi/Scarlett Dream/90 pag./2 kleuren.
Tercinet/Et on tuera tous les affreux/112 pag./4 kleuren.
Cavelier/Epoxy/84 pag./2 kleuren.
Devil/Saga de Xam/112 pag./4 kleuren.
Crepax/Valentina/124 pag.
O. Donoghue/Phoebe Zeitgeist/116 pag.
Nery/Monsieur Cyber/92 pag./2 kleuren.
Caza/Kris Kool/92 pag./4 kleuren

Popeye anders dan we 'm kennen

De volslagen onbekende Amerikaanse uitgeverij The Lone Wolf (Box 6273, Glendale, Calif. 91205, USA) is bezig met de heruitgave van een aantal klassieke Amerikaanse strips. Het bijzondere is echter dat het hier gaat om tekeningen die nooit in kranten of boeken terecht zijn gekomen vanwege hun 'fel-realistische' karakter. De herkomst van deze strips is niet geheel duidelijk, maar de authentieke stijl van de tekeningen doet vermoeden dat ze óf uit frustratie vanwege censuur (bijv. van de opdrachtgever) door de oorspronkelijke tekenaars zelf zijn gemaakt en/of door getalenteerde collega's.
Ze kosten $ 1 per stuk, en uit de tientallen voorradige titels noemen wij The Cuntzen Jammerkids (What kids do in this 12 pages), 'Big' Dick Tracy (He uses his gun), Li'l Abner, Flash Gordon, Orphan Annie (Fucking, Sucking, Beastiality), Jessie James (Gets In'jun Fucked and Sucked), Poop Deck Pappy 'Popeye' (Fucked and Sucked at the same time) en Popeye II (He visits the Cat-House).

'Kris Kool' van Philip Caza

# 3E DAG VAN HET BEELDVERHAAL

## STRIP 71 ZATERDAG 17 APRIL 1971

Op deze pagina's een kaleidoscopisch beeld van STRIP '71, die op 17 april in Amsterdam werd gehouden. Tijdens deze Derde Dag van het Beeldverhaal, die een groot aantal evenementen bevatte, waren zo'n 300 leden van het Stripschap (waaronder een groot aantal die op die dag alsnog lid werden) naar de bovenste verdieping van de Spaarbank van de Stad Amsterdam gekomen. Al bij de ingang werden hen de naamkaartjes uitgereikt (om onderling kontakt te stimuleren), evenals een welgevulde strip documentatie-tas.
Foto 1: Coördinator Wil Soyer en Annette Oostveen achter de ontvangsttafel, in de deuropening oa. de heer en mevrouw Matla, van stripboetiek Panda te Den Haag. Voor de strip ruilbeurs (foto 11) bestond grote belangstelling. De antiquarische Mazurestrip in dit nummer werd dáár gevonden! De gehele dag waren een 5-tal strip-kraampjes geopend, waar goede zaken werden gedaan. Foto 2: de Robbedoes-stand. Foto 3: drie Classics-standwerkers. Foto 8: stand van Lambiek's Kees Kousemaker - nu eens niét geassisteerd door 'Beebs'. De officiële opening geschiedde door (foto 4) kamerlid H. J. L. Vonhoff die onder andere opmerkte: 'Nu begrijp ik waarom een politicus gevraagd wordt een stripdag te openen.
Zowel voor een strip als voor een politicus zijn voor velen de ballonnetjes teksten kenmerkend .....'.
Tijdens de stripveiling kwamen meer dan 100 strips onder de hamer. Foto 6: toont de onvermoeibare veilingsmeester Schiereck (geheel rechts) in volle aktie. Een van de belangrijkste gebeurtenissen op de hierna gehouden Algemene Ledenvergadering was de toekenning van het erelidmaatschap aan René Goscinny. Foto 15: toont het moment waarop Rudy Kousbroek de Stripschaps plakette overhandigt aan de Attaché Artistique du Service Culturel de l'Ambassade de France, de heer M. Bariteau. Tot leden van verdienste werden benoemd oud-bestuursleden A.R. Kamphuis en R. Richard, evenals Mr. R.A. Levisson (de uitgever van Stripschrift). In hem werden op deze wijze ook zijn medewerkers gehuldigd die betrokken zijn bij de totstandkoming van Stripschrift. Tijdens de gezamenlijke koffiemaaltijd wijdde auteur Rudy Kousbroek een tafelrede aan de Gedroomde Natuurkunde van Flash Gordon'. Foto 7: Een van zijn uitspra-

3E DAG VAN HET BEELDVERHAAL

STRIP 71 ZATERDAG 17 APRIL 1971

ken: 'De natuurkundige principes van de apparaten in de strip Flash Gordon zijn die van 1910, de tijd dat tekenaar Alex Raymond zèlf nog een adolescent was. Wat erbij is gekomen is slechts de uiterlijke esthetiek, zoals de stroomlijn, die dateert uit de tijd dat Raymond reeds volwassen was.'

Controversiële stellingen werden tijdens de Strip-In uitgesproken door Dr. Ir. J.J.M. de Goey, A. de Kool en Drs. R.J. Geel (v.l.n.r. op foto 9), waarna (soms verhitte) discussies met de aanwezigen volgden. Foto 12 toont een van de meest actieve deelnemers aan deze discussies, mevr. J.L. Kern-Esbach. Elk van de inleiders ontving als passende herinnering een exemplaar van Strip Voor Strip (op foto 5 ontvangt de heer de Goey deze uit handen van voorzitter P. Hans Frankfurther). Een ludieke happening sloot het middagprogramma af: Kees Kousemaker overhandigde de organi-

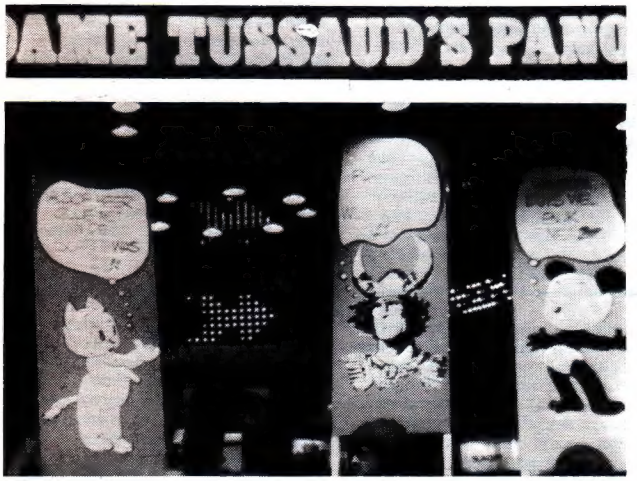

satoren als dank een sinaasappel (foto 10). Gezamenlijk trokken de aanwezigen naar wassenbeeldenmuseum Madame Tussaud, voorzien van borden (geschilderd door Gaby Padt en beletterd door Fred Julsing) die in woord en beeld protesteerden tegen 't feit dat er nog steeds geen bekende stripfiguren in Madame Tussaud te zien zijn (foto's 13 en 14). Een bezoek aan de tentoonstelling van Striptologica en analytisch overzicht van alle strips in de Nederlandse Pers in het Nederlands Persmuseum ging vooraf aan een drie uur durend avondprogramma van verfilmde stripverhalen uit binnen- en buitenland. Toppers waren Tom Poes reclamefilms van vlak na de oorlog, Cow Cow Boogie en enige onnavolgbare Felix the Cat films. De vierde Dag van het Beeldverhaal zal in oktober '72 gehouden worden. We wensen de organisatoren van die dag evenveel succes toe als de organisatoren van Strip '71 al van hun enorme werk gehad hebben!

# LEUTER LUSSIES

Ook in Haarlem is de striptentoonstelling Wordt vervolgd een groot succes geworden. Toen de deuren daar op 16 mei voor het laatst dicht gingen waren er meer dan 12.000 merendeels volwassen bezoekers doorheen gegaan. Naast Fred Julsings uit Rotterdam bekende affiche heeft daar ongetwijfeld een speciale Haarlemse poster toe bijgedragen. Twee incidenten mogen hier niet onvermeld blijven: de striptease van Joris en het ingrijpen van de zedenpolitie. Om met het laatste te beginnen: enkele bezoekers schijnen zich het eerst weekend nogal te hebben gestoord aan de stripfiguren Ans en Hans van Theo van den Boogaard. Naar verluidt zouden de organisatoren zelf die bezoekers zijn geweest. Vooral mét het oog op de vele kinderen die de tentoonstelling zouden bezoeken heeft de Haarlemse zedenpolitie op hun verzoek twee panelen meegenomen waarop Ans en Hans net iets te ver gingen om niet aanstotelijk te zijn voor de eerbaarheid.
Of de panelen weer naar hun oude plekje terug mochten is ons niet bekend. Opvallend is dat dezelfde strip wekenlang in het Rotterdamse Lijnbaancentrum heeft gehangen zonder daar enig opzien te baren.

En voor wat Joris betreft: zo heette het stripmannetje dat vanaf zijn sokkel voor de deur de aandacht vestigde op "Wordt vervolgd". Evenmin als zijn Rotterdamse voorganger heeft hij de expositie overleefd. Jonge Haarlemmers trokken zijn sokken uit, scheurden zijn jas en staken hem in brand. Maar hij zal voortleven in de talloze foto's die van hem, met hele families aan zijn voeten, over deze wereld zijn verspreid.

*

Lezers van Persuniebladen als Het Binnenhof, Dagblad van het Oosten, De Stem, Leidsche en Twentsche Couranten en Deventer en Noord-Hollandse Dagbladen volgen sedert begin april de balloonstrip Tom en Marie-Ann. Binnenhofredakteur Hallewas verwees Stripschrift naar Léon Briers, chef-redakteur van Het belang van Limburg in het Belgische Hasselt die er inderdaad méér van wist.
Zo blijken de hoofdfiguren al te zijn opgetreden in korte kinderverhalen: Vlaamse Filmkes, uitgegeven door De goede pers in Averbode. De strip is echter origineel en staat, behalve in de reeds genoemde kranten, in De gazet van Antwerpen.
Henri van Daele uit Zele schrijft de zowel voor Belgische als Nederlandse kranten bedoelde "neutrale" teksten en studeert in zijn vrije tijd aan de rijksuniversiteit van Gent. Tekenaar is Marcel Steurbant uit Merelbeke in Oost-Vlaanderen, wiens werk men ook al in de jeugdkrant Kapoentje van Het Volk kan zijn tegengekomen.
Op grond van de weinige afleveringen die ons van het eerste verhaal "Goud in de olie" onder ogen zijn gekomen zouden we ons aan een voorlopig oordeel willen wagen. Dat zou dan moeten beginnen met te constateren dat er sprake is van een originele indeling, met steeds hetzelfde driezijdige kader en aardige "uitschieters" buiten de plaatjes. Daar staat dan wel tegenover dat de gezichten nauwelijks een gemoedstoestand onthullen, dat de anatomie der figuren bar en boos is en dat de instellingen iedere continuiteit missen. Ook de tekst mist veel: tevergeefs zoekt men naar een climax. De dialogen staan bol van de verouderde, burgerlijke en houterige uitdrukkingen, terwijl men er ook voorbeelden van slordig taalgebruik en gallicismen in zal aantreffen. Enfin, alle begin is moeilijk, zullen we maar zeggen.

Tom en Marie-Ann in 'Goud in de Olie'

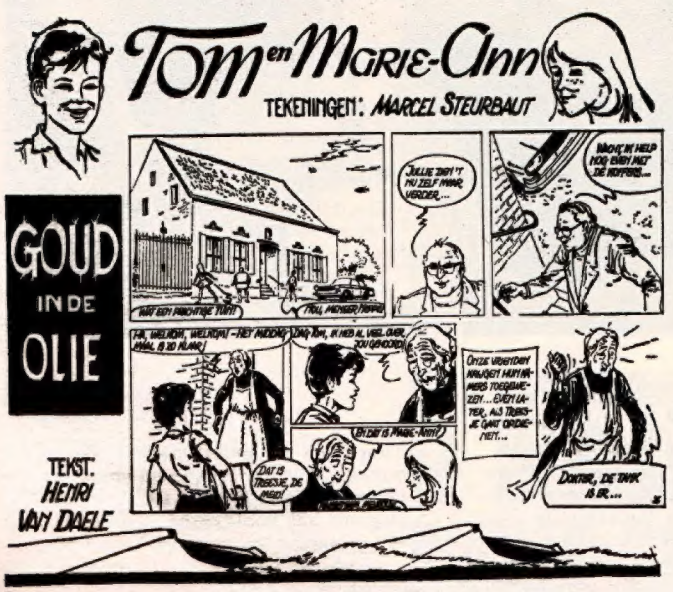


Zweedse striplezers nâmen het niet, toen Dagens Nyheter besloot Tom Poes van de strippagina te schrappen. Het gevolg van de talrijke protesten was, dat de redaktie snel op het genomen besluit terugkwam en dat Marten Toonder zijn Zweedse lezers bedankte voor hun reaktie.
De avonturen van Tom Poes worden vanaf 1945 in Dagens Nyheter gepubliceerd.

*

In Brazilië schijnt een nationale stripcommissie te bestaan. Deze heeft de regering nu gevraagd om nauwlettender toe te zien op de import van buitenlandse strips. Een oude wet schrijft de Braziliaanse kranten namelijk voor om minstens een derde deel van hun strips bij nationale cartoonisten te betrekken, aldus De Journalist.

*

Het Kinderlectuurplan van de heer Ter Welle, reeds overtuigd van de waarde van het stripverhaal voor het uitdragen van de heilsboodschap, gaat daar nu ook professionele striptekenaars bij betrekken. In dit verband wordt de naam van Gideon Brugman genoemd.

Raadseltje weet u wat dit tekentje betekent?
Onder inzenders van briefkaarten met het goede antwoord, mits terstond na verschijning van dit nummer verzonden, wordt een aardigheidje verloot.

*

In het Algemeen Dagblad van 21 april 1971 constateert Pieper, dat Nederland eigenlijk maar weinig bekende figuren heeft.
In zijn opsomming van het kleine groepje "namen", dat aan elke belangrijke gebeurtenis kleur moet geven noemt hij Tom Poes naast b.v. (ex)-premier de Jong, Willem Duys en Paul van Vliet.
Zou de demonstratie bij Madame Tussaud tijdens Strip '71 aanleiding zijn geweest tot deze vermelding?

Carol Day in 1956

Miss Day in 1971 met rechts haar opvolgster Tiffany Jones

Van Jane via Carol Day naar Tiffany Jones is tevens anderhalf decennium Britse persgeschiedenis. "Je kunt een 25-jarig meisje nu eenmaal niet eeuwig een maagd laten blijven" zo verontschuldigde begin mei Keith Mackenzie, stripredakteur van de Londense Daily Mail, de beëindiging van de stripavonturen van de Londense mannequin Carol Day. Bij die gelegenheid zijn een paar treffende bijzonderheden bekend gemaakt. Zo is de strip al die tijd geschreven door Jack Wall, maar wisselde hij kort geleden van tekenaar. Van haar conceptie in december 1956 tot zijn onverwachte dood in 1967 trad de befaamde pin-up tekenaar David Wright in die hoedanigheid op, terwijl sedertdien Kenneth Inns de 18 wekelijkse plaatjes voor zijn rekening nam. Carol Day was onderworpen aan voorcensuur van de Daily Mail die de scripts goedkeurde of liet veranderen. Wall heeft wel eens geprobeerd haar wat hartstochtelijker te maken, maar kreeg dan steevast te horen dat Carol Day ook voor de pastorie aanvaardbaar moest blijven. En dat bepaalde dan meteen de vorm waarin deze strip via tientallen kranten over de hele wereld ook Nederlandse lezers onder ogen kwam. Omdat Carol Day evenmin de reputatie van een oude vrijster mocht krijgen als een verbintenis voor het leven mocht aangaan, moesten drie opeenvolgende, nietsvermoedende verloofdes een vroegtijdige dood sterven. Onlangs bracht Carol Day nog twee dagen door in de flat van Jack Slingsby wat tot allerlei speculaties aanleiding gaf. In de zonsondergang over Gabriela, haar eigen Westindische eilandje, is ze verdwenen. Van haar eveneens ongehuwde opvolgster Tiffany Jones wordt al gezegd dat ze wat minder preuts is...

---

In een Delftse vendet is begin april een veertienjarige scholiere gearresteerd. Zij was betrapt op het stelen van tien boekjes met stripverhalen. Bij huiszoeking werden nog 43 van dergelijke boeken gevonden. Het meisje heeft toegegeven ook deze te hebben ontvreemd uit het warenhuis. Er is procesverbaal opgemaakt, aldus Het Binnenhof.

*

Konden wij nog onlangs aankondigen dat Heinz Polzer samen met Johnn Bakker in Pep het stripverhaal Dan Teal zou gaan maken - de 44 x 2 pagina's horen al weer tot de verleden tijd, terwijl het maar zeer de vraag is, of dit team de arbeid zal hervatten.

Van 8 september tot eind oktober zal in het Cultureel Center van New York een grote striptentoonstelling worden gehouden, die acht van de zestien zalen in beslag zal nemen om meer dan 300 werken van een kleine 150 levende en andere striptekenaars te kunnen presenteren. Naast (85%) Amerikaans werk zal er Duits en Frans werk te zien zijn. Inmiddels heeft Het Stripschap zich tot de organisatoren gewend om daar zo mogelijk verandering in te brengen. De catalogus zal 120 pagina's tellen. Mocht u van plan zijn er per Boeing 707 een dagje naar toe te gaan, kies dan niet de maandag, want op die dag hebben de suppoosten vrij. Op alle andere dagen kunt u echter van 11 tot 20 uur terecht bij "75 years of the Comics".

*

De (inmiddels beëindigde) reeks televisiefilms Walt Disneys Wonderlijke Wereld heeft o.m. in omroepbladen tot voortreffelijk gedocumenteerde artikelen geleid. Zo publiceerde Studio van 17 april een verhaal van striptekenaar Henk Albers (sedert 1937 Disney-expert) en onze eigen Rolf van de Kamer. Uitgebreider is Cor Dokter op de materie ingegaan in Televizier van 1, 8 en 15 mei. Een van de talrijke foto's toont Disney tijdens diens bezoek aan ons land in 1951. Op gezag van De Volkskrant van 9 april kunnen wij u berichten dat Walt Disney niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk onverwoestbaar is. Als een der eersten heeft hij zich namelijk laten invriezen.

*

N MARSORDER? ZIJN WIJ DAN BIJ HET LEGER INGELIJFD ?
SAPPERLOOT!? OM ZOIETS RAARS TE STELEN!
NOU, NOU, DAT IS OOK GEEN REKLAME!
WAT ZIE LIG VOOR DIE ALFAATJES
MAAR MEESTER MEESTERZETTER, BEL TOCH DE POLITIE!
NIET NODIG, IK HEB DIE OPDRACHT NOG IN MIJN FOTOGRAFISCH GEHEUGEN. WIJ GAAN HEM METEEN UITVOEREN: TIS KENNELIJK GEEN GRAP!

Grafisch Bedrijf Letsch N.V. te Groningen presenteerde onlangs haar vernieuwde bedrijf met een campagne, waarbij een stripverhaal een belangrijke rol speelde.
Het boekje - tekst en tekeningen: Unicomgroep - beschrijft de speurtocht van "interstellaire wezens afkomstig van de 2e planeet alpha-Centauri" naar gaaf drukwerk. Natuurlijk komen ze bij Letsch terecht. Bijgesloten onderzettertjes met afbeeldingen van de stripfiguren moeten als bewijs van de waarheid van het verhaal dienen. In een bijgevoegde brochure worden de vele drukktechnische mogelijkheden van het bedrijf opgesomd.
Tijdens een "open house" waren behalve blow-ups van de stripfiguren uiteraard vele voorbeelden van Letsch' nieuwe grafische technieken te zien.
(Oosterhamrikkade 82, Groningen)

*

Voor stripliefhebbers die wel eens in Brussel vertoeven, hierbij naam en adres van vier stripwinkels die voornamelijk frans, maar ook wel vlaams werk hebben:
'Les Bacchantes', 233 rue du Trône: strips en s.f.;
'Curiosity-House', 133 Chaussée de Louvain: uitsluitend strips;
Georges L. Coune, 6 rue de Gennoir: strips en s.f.;
Pepperland, Naamsestraat: vooral s.f.

*

Sinds enige tijd zijn de avonturen van Tekko Taks niet meer in de Leeuwarder Courant/Friese Koerier te vinden.
De heer Taks reageerde daarop met een open brief aan de redaktie, waarin hij zich afvraagt, of zijn "niet geheel smetteloze verleden" de oorzaak hiervan is.
Zo vertelt hij hoe tijdens zijn De Nieuwe Nederlanderperiode zijn avonturen wat bijgeschaafd werden 'om als parodie op de toenmalige Indonesiëpolitiek van onze regering te kunnen dienen", waarbij Generaal Kruls(taart) en ambassadeur van K(l)effens bekende figuren waren, de uitspraak "gezag is gezag, rebel is rebel" hoogtij vierde en "Tekko in een koloniaalspakje de flinke jongen uit mocht hangen".
Hij besluit zijn brief met een weemoedig vaarwel en de wens om elkaar over vijfentwintig jaar in de "Telekrant voor Gewest Noord"weer te ontmoeten.

Niet lang geleden konden we melding maken van de stripboetiek die Bert en Yvonne de Wilde onder de naam Sidonia aan de Zwolse Nieuwstraat 26 openden. Uw verslaggever - onlangs in diezelfde stad bij het huwelijk van de Stripschap-penningmeester - wil u een vergeefse tocht besparen. Sidonia is met de noorderzon vertrokken.

*

Verder kunnen wij u berichten dat Henk Mondria's antikwariaat en boekhandel in Zoeterwoude worden opgedoekt. Kartoen blijft nog wel opereren als uitgeverij en verkoopkantoor.

*

Het Algemeen Dagblad heeft onlangs uitgerekend dat een tienjarig kind per jaar drie mille "kost". Daarvan gaat ƒ 270,- op aan ontspanning en daarvan ƒ 25,- naar stripbladen. Was het niet prof. Presser die eens de onsterfelijke woorden sprak: "Wat zullen we dit jaar doen: een kind nemen of een nieuwe auto?"

*

De Telegraaf 27/5/71

Begin maart is De Telegraaf niet alleen van Horre, Harm en Hella overgegaan op de goeddeels in Amsterdam gesitueerde strip Aafje Anders, maar ook van tekststrip op balloonstrip. Alleen Andries Brandt bleef. In het Betuwse dorpje Acquoy zegt hij ervan: "Eerlijk gezegd vind ik dat balloonsysteem toch een zuiverder vorm van strip. Je wordt gedwongen tot vliegensvlugge actie. De plaatjes vertellen het verhaal. De ene actie moet in de andere overgaan. De tekeningen zijn van Jan van Haasteren. "Het wachten is nu op de uitgever die brood ziet in een Horre-boekje...

*

Men weet het: halverwege de jaren vijftig verschenen in Robbedoes de avonturen van Johan (een nobele middeleeuwese jonker) en Pirrewiet (zijn driftige helper van miniatuurformaat). Het woud herbergde vele geheimen en in het zesde verhaal, De fluit met zes smurfen, introduceerde Peyo zijn vreemde kabouters. Nu BP met een antieke muntenactie is begonnen vragen wij ons af hoe lang de Smurfen nog naar benzine zullen blijven ruiken.

*

Naar aanleiding van Stripschrift's Undergroundnummer ontvingen wij een zeer vriendelijke brief van Jay Lynch, tekenaar van Nard 'n Pat. In het artikel over de Amerikaanse undergroundstrip in dat nummer stond bij de bespreking van Lynch's werk onder meer dat 'Pat de verbaasde dame beschuldigt van voyeurschap'. Dit laatste woord bracht Jay Lynch ertoe zijn brief op de afgebeelde manier te ondertekenen (letterlijk). Bij zijn brief stuurde hij Bijou Funnies nr. 5, waaruit deze kostelijke tekening van zijn hand.

HEY JOE, YOU GOT BIJOU FUNNIES?
FORGET DAT SAP, DOLL! I GOT A COPY OF BIJOU NUMBER 2 AT MY PLACE AN' BELIEVE YOU ME IT'S CHUCK FULLA' CHUCKLES!

*

Sedert april 1957 zijn er bij Classics Nederland heel wat nieuwe titels verschenen. Vele zijn inmiddels uitverkocht. Daarom was het een erg goed idee, ter gelegenheid van STRIP 71 een kompleet overzicht samen te stellen van alle 54 reeksen en de daarin ondergebrachte nummers. In die veertien jaar waren dat er maar liefst 1670!
Illustrated Classics zelf, waar deze uitgeverij haar ontstaan aan dankt, staat met 194 delen aan de top, direct gevolgd door Sheriff Classics met 163 en Sprookjes in Beeld met 132 delen. Anderzijds zijn er negen reeksen waarin pas één deel uitkwam. Van 26 reeksen verschijnen overigens nog regelmatig nieuwe titels. Alleen aan werk van eigen bodem is men helaas nooit toegekomen. Voor een kosteloos exemplaar van het overzicht wende men zich tot Energiestraat 29 in Naarden. Hopelijk is Stripschapvriend Emile de Vries intussen weer op de been.

*

Voor de zoveelste keer houdt de Belgische badplaats Heist-Duinbergen deze zomer een wereldkartoenale waarvoor gewone kartoens, tijdkritische tekeningen en humoristische gebruiksgrafiek kan worden ingezonden naar het stadhuis, 8390 Knokke-Heist 2, België. Nu het zwemmen in zee uit de gratie dreigt te raken kan men zich dus vergapen aan de geesteskinderen van de tekenaars.

## NIEUWS VAN HET STRIP(P)OTHEKENFRONT

Na Amsterdam, Wierden, Terneuzen en Goes zijn nu ook andere plaatsen met een stripotheek gestart. Het zou interessant zijn om na te gaan of deze de verkoop van nieuwe stripboeken afremmen, dan wel integendeel stimuleren. Wat in ieder geval wordt gestimuleerd is het organisatietalent en verantwoordelijkheidsgevoel van beginnende volwassenen. Het wordt tijd voor de stripotheekhouders om de hoofden eens bijeen te steken voor het vaststellen van uniforme tarieven en uitleenvoorwaarden. Kijk maar:

In Amersfoort is de eerste stripotheek van Harold Nederend (11) aan de Johan van Oldenbarneveldtlaan zelfs al geliquideerd. "Ik had maar zeven leden en daar kun je niet mee doorgaan. Niet genoeg reclame, denk ik". En dus sloot hij zich (met zijn 100 stripverhalen) aan bij de Tweede Amersfoortse Stripotheek "Paddestoel" in het riante pand Snouckastlaan 19. De overige directeuren zijn Bas van Heusden (12), Pim Barendsen (11) en Michiel Hofland (12) - hier dus nog geen emancipatie. Er bestaan al goede relaties met de openbare leeszaal. Er staan een telefoon en een schrijfmachine, terwijl ieder kind van 6 t/m 14 jaar voor 2 kwartjes per maand lid kan worden. Open op dinsdag van 16.00 tot 17.30 en op zaterdag van 15.00 tot 17.00 uur. Per keer kunnen twee titels worden meegenomen.

Ook Almelo heeft nu zijn strip-otheek: vijftig cent per vier strips (twee dikke en twee dunne) per twee weken. De leiding berust bij Paul Vosse (9) en René van Horck (10). Meer dan 400 titels lagen bij de opening op 7 april al opgetast.

En dan is daar de Eerste Alphense Stripotheek waar het elke woensdagmiddag van 2 tot 3 uur zó druk was dat men ook maar vrijdagmiddag opende.
"Kosten per uitlening zijn 5 cent"zegt Eugène van der Burg (12). "Wie zijn boekje te laat inlevert krijgt een boete", voegt zijn zusje Elise (9) eraan toe, "Ik geloof één cent per keer." Samen met broer Bruno (11) en vriendinnetje Mieke Gorter (10) vormen zij de directie.

Ook Harmelen is intussen van start gegaan, maar daar heet de speeltuinvereniging aan de Acacialaan dan ook Robbedoes! Het idee is afkomstig van Hellen van den Assem en Raymond Groebbé. Men kan iedere zaterdag van 12.15 tot 13.15 uur terecht, terwijl het tarief per stripboek per week een dubbeltje bedraagt.

In Hendrik Ido Ambacht is de stripotheek naar het creatief centrum Bouquet verplaatst. Stripliefhebbers kunnen er 's woensdags zowel van één tot half twee, als van vijf tot zes uur terecht. Is dat niet wonderbaar?

En ter afsluiting dan een noodkreet van stripotheek-pionier Rogier Rümke die 26 juni met zijn 1400 (!) beeldverhalen en 150 vaste leden van 6 tot 40 jaar moet wijken van de zolder van Schubertstraat 62 in Amsterdam. Stripschriftlezers met een keldertje of zo kunnen hem bereiken onder (020) 795615.

LEUTER LUSSIES

# MARTIN LODEWIJK

"Ik teken niet graag"

Bovenstaande uitspraak van de 32-jarige Martin Lodewijk klinkt vreemd uit de mond van een striptekenaar en behoeft daarom enige nadere uitleg: "Ik teken niet graag. Laten we het zo zeggen, ik heb vanaf het moment dat ik kon tekenen, dat ik 'n beetje rationeel een prentje kon maken, strips getekend. Maar vanaf het moment dat ik er geld mee ging verdienen, vanaf het moment dat ik er voor betaald ben gaan worden, heb ik geen lijn meer puur voor mijn lol getekend, nooit meer. Als ik nu zomaar iets wil doen dan ga ik niet zitten tekenen, maar dan ga ik op mijn gitaar zitten spelen of een boek lezen of naar een plaat luisteren. Wat ik teken daar sta ik achter, daar ben ik blij mee, daar doe ik mijn best voor. Maar op het moment dat je het doet heb je meestal de ziekte in, het is wèrk, en werk is niet fijn, want je móét daar zitten, terwijl je eigenlijk weg zou willen zijn. Maar als ik het niet zou doen dan zou ik het willen doen. Het is toch iets waar ik uiteindelijk niet buiten kan".

Martins eerste gepubliceerde werk dateert van 1957, de avonturen van Babel en Knetterton. Dat ging als volgt in zijn werk: "Die boekjes van Fred Penner kwamen toen uit en ik ben gewoon een keer naar die uitgeverij toegestapt, dat was een handelsdrukkerijtje, die tegelijk blaadjes als "Cheerio" en "Bolero" uitgaven, voor die tijd sex, sex en nog eens sex; en ze gaven ook Fred Penner en De Onbekende Stille uit. Daar ben ik gewoon een keer binnengelopen, ik zat toen nog op de HBS. Na drie klassen ben ik daar vanaf gegaan, ik was te jong voor die school, ik was er eigenlijk helemaal niet rijp voor.

Vijf jaar later was ik graag teruggegaan, want een hoop dingen interesseren me wel. Je gaat veel te jong naar school eigenlijk. Omdat ik die school niet heb afgemaakt mis ik nu toch wel een bepaalde achtergrond voor bepaalde dingen die ik wil doen; als je die school hebt gehad dan heb je als iets je interesseert een redelijke basis.

Maar goed, ik ging naar die uitgeverij toe met een verhaal van Lodewijk Pedaal, dat was een soort kruising tussen Lambik en Nero; ja, god, weet je veel. Die uitgever vond de strip wel goed, maar te dun van lijn; dat heb ik toen helemaal over moeten tekenen. Hij heeft het gekocht voor ƒ 200, -, maar het is nooit uitgegeven. Die uitgever had een strip gemaakt en die heette Babel en Knetterton; dat ging over twee detectives plus een jongen en een meisje. Hij had daar twee verhaaltjes van gemaakt en daar wilde hij niet mee doorgaan; hij vroeg toen of ik dat over wilde nemen. Die verhaaltjes kwamen uit in maandelijkse boekjes van 32 pagina's, d.w.z. 16 pagina's "Wanak, de man uit het stenen tijdperk" en 16 pagina's "Babel en Knetterton". Ik heb er twee van getekend. Toen werd er mee gestopt, want die boekjes liepen niet zo best; ik geloof dat het niemand zo erg beviel".

Martin Lodewijk 2e van rechts

Op dat moment lag de ruimtevaart nogal sterk in de publieke belangstelling, het was de tijd van de eerste spoetnik. Dus werd aan Martin gevraagd of hij een ruimtevaartschip kon tekenen. Daar was hij direkt enthousiast voor, want hij las al jaren science-fiction, hij had er een hele bibliotheek van. "Je kunt je niet voorstellen wat dat voor mij was, toen de eerste spoetnik omhoog ging. Ik heb me moeten inhouden om niet tegen iedereen te zeggen: heb ik het niet gezegd? Want ik was daarvóór bij al mijn vrienden de lul die in ruimtevaart geloofde. Ik probeerde iedereen ervan te overtuigen dat het kon, weet je. Ik kan inderdaad ergens ontzettend enthousiast voor zijn, ergens vol van lopen. Wat ik wel erg heb, ik geef het onmiddellijk toe, ik wil graag bekeren, en dat wordt soms té. Wat muziek betreft is dat ook altijd zo geweest. Ik stond omstreeks die tijd ook bekend als de lul van de Engelse volksmuziek."

Op het moment heeft Martin weinig zin meer om nog science-fictionverhalen te schrijven. Hij vindt dat hij als schrijver op dit punt zijn kruit verschoten heeft, hij zou het te goed willen doen en niet tevreden zijn met verhalen als Flash Gordon. Martin zou een vrij conventionele wetenschappelijke aanpak willen hebben en

daar is te veel studie voor nodig. Hij loopt wel rond met plannen voor een verhaal dat zich dertig miljoen jaar in de toekomst afspeelt, in een tijd waarin er legenden bestaan over het atoomtijdperk, de huidige tijd dus, zoals er nu legenden bestaan over Atlantis.
Van die ruimtevaartserie heeft Martin tien maandelijkse verhalen getekend. Dat oude werk verguist hij helemaal niet: "Over dat verguizen van oud werk, hè, dat zijn dingen die ik helemaal niet begrijp: mensen die iets gemaakt hebben en dan tien jaar later zeggen: dat heb ik niet gemaakt, die dat niet meer terug willen zien. Ik vond dat tóén goed, ik was er kapot van, ik vond dat tóén geweldig.
Ik kon het niet beter in die tijd; ik dacht op dat moment dat ik een goeie strip maakte. Laten we wel wezen, het is klote, het is niks, maar het heeft een zekere flair waar ik nou jaloers op ben. Het was echt idealistisch: ik ben bij een van die verhalen naar mijn oude scheikundelerares gegaan, omdat ik wilde weten of iets, dat ik in mijn verhaal wilde gebruiken, kon. Ik deed toen dingen die ik nu niet meer kan doen, die je in je onschuld en in een soort naïviteit doet. In zijn context vind ik het nu nog goed".
De ruimtevaartserie hield na tien verhalen op, omdat de belangstelling ervoor duidelijk verminderde. De uitgever wilde toen zeeroversverhalen en Martin ontwierp de figuur van Arent Brandt, ook weer voor maandelijkse boekjes van 32 pagina's. In het begin had hij er nog wel lol in, maar tegen het derde verhaal was dat wel afgelopen, want hij zat toen op de avondakademie en kon het allemaal niet meer rooien met zijn tijd. Het ging steeds moeizamer, de druk van 32 pagina's in de maand werd te groot. Na zes verhalen hield hij er definitief mee op. Direkt daarop is hij in dienst geweest, dat wil zeggen vier dagen. Hij kreeg namelijk weer last van zijn astma en kon gaan.
Even voor hij in dienst moest was hij bij het Parool geweest om te vragen of hij daar een strip kon maken en had toen tien proefstroken gemaakt voor "Frank de vliegende Hollander", waar Piet Wijn toen net mee ophield. En toen Martin uit dienst kwam lag er een brief voor hem klaar of hij langs wilde komen, want het was okee. Een jaar lang heeft hij toen Frank geschreven en getekend, zes verhalen, maar hij hield het niet vol: "Ik was in die tijd erg veel ziek, en zo'n dagstrip is moordend, als je geen ontzettende zelfdiscipline hebt; bovendien wilde ik het allemaal een beetje té goed doen."
In de jaren '57, '58 was Martin ook nog bij de Toonderstudio's en Robbedoes langs geweest: "Bij Toonder zochten ze mensen voor de tekenfilm en daar ging ik voor solliciteren. Ik

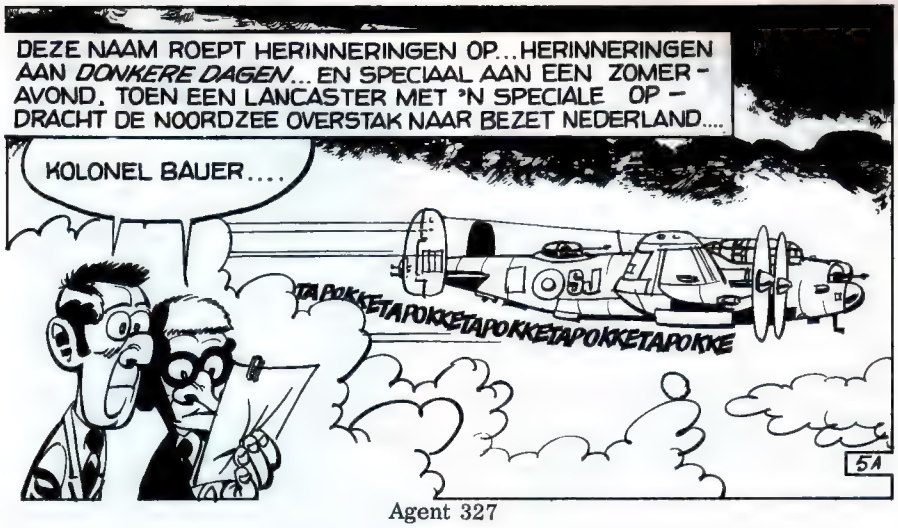
DEZE NAAM ROEPT HERINNERINGEN OP...HERINNERINGEN AAN *DONKERE DAGEN*... EN SPECIAAL AAN EEN ZOMERAVOND, TOEN EEN LANCASTER MET 'N SPECIALE OPDRACHT DE NOORDZEE OVERSTAK NAAR BEZET NEDERLAND....
KOLONEL BAUER....
TAPOKKETAPOKKETAPOKKETAPOKKETAPOKKE
5A
Agent 327

ging daar het trappetje op en toen zag ik voor het eerst een Kresse-tekening in origineel, in een lijstje langs de muur. Ik stond tegenover een echte Kresse-tekening, zeg;nou, bij het naar boven en het naar beneden gaan ben ik daar echt een kwartier blijven staan; ongelooflijk.
Op de Toonder studio's kreeg ik een stuk of tien tekeningetjes mee en die moest ik dan thuis met één vaste lijn overtrekken. Nou, ik heb geloof ik één handje overgetrokken en ze hebben nooit meer iets van me gehoord daar. Ja, je weet dan wel, tekenfilms maken is zwaar werk, maar je hebt eigenlijk geen idee hóé zwaar. Nee, dat was niet leuk.

uit 'Frank de Vliegende Hollander'

Toen ben ik naar Robbedoes geweest, ik wilde nl. een reis om de wereld maken. Dat had ik helemaal voorbereid: ik wilde dan uiteraard met een rugzak, liftend èn met mijn gitaar een reis om de wereld maken; en dan onderweg artikeltjes schrijven en die zo eens in de twee weken plaatsen in Robbedoes.
Weet je, dat is overigens best een bruikbaar idee, alleen toen had iedereen dat idee.
Peter Middeldorp was toen redakteur van Robbedoes en toen die later redakteur werd van Pep ontmoette ik hem daar weer; hij wist er niets meer van, want er kwamen er toen dagelijks vijf met dat idee. Ik had voor die artikeltjes al hele tekst-lay-outs gemaakt, met plaatsen voor foto's en tekeningen. En ze vonden het een goed idee, niet nieuw, maar ja; en ik mocht dan één artikeltje per maand maken. Maar ik werd toen weer vier maanden ziek en zo ging de hele zaak niet door.
Daarvóór had ik al allerlei dingen naar Sjors gestuurd, waarop ik dan beleefde briefjes terug kreeg dat ze het erg leuk vonden dat daar in Rotterdam iemand zat die dat maakte, maar daar bleef het verder bij.
Een van de verhalen die ik naar Sjors stuurde was "De levensgeschiedenis van Michiel Adriaanszoon de Gruyter", een vervolgverhaal dat ik nog op de HBS gemaakt had; het was een parodie op de bekende zeeheld. Ze schreven dat het wèl geschikt was voor een dagstrip, maar te sprankelend voor een weekstrip. Ik ben inderdaad ook keer op keer bij het Algemeen Dagblad binnengelopen met parodieën op Flash Gordon etc. Maar dat ging ook niet".
Die parodieën schreef Martin helemaal onder invloed van "Mad", waarvan hij in die tijd de eerste nummers kocht. De invloed was enorm: "Ik zal je exact vertellen hoe ik daar aan gekomen ben; op een gegeven moment zag ik in een tweedehands zaakje - of de bliksem insloeg - het tweede pocketboekje van Mad, "Mad strikes back", dat lag daar ineens, in versleten toestand; het was toen in Amerika net uit. Er stonden parodieën in op Prince Valiant, op Flash Gordon, dat was ongelooflijk. En dezelfde week koop ik het eerste nummer van Mad, in de magazine-uitgave, uit 1953; ook weer of er een bom insloeg. Ik heb mijn vrienden toen verveeld tot en met, ik vertelde toen niets anders dan allemaal Mad-geintjes. Ik heb toen trouw drie jaar lang de kiosken afgerend en Mad gekocht."

Na de Frank-verhalen ging Martin solliciteren op een reklamebureau:

# MARTIN LODEWIJK

"Ja, weet je, op een gegeven moment word je er doodziek van, ik had vier jaar lang wat getekend, zo van om drie uur 's nachts naar bed en 's middags om één uur op. Je krijgt er zelf balen van en je krijgt ontzettende moeilijkheden met je ouders: volgens mijn vader werkte ik niet, ik had geen "ambacht"; tekenen noemde mijn vader geen werk. Bovendien waren er toen al zeer veel ruzies over haar; wat ik een ruzies gehad heb over het knippen van haren, dat hou je niet voor mogelijk; en dat jaren vóór Peter Mullers Bond voor langharigen. En in die tijd ging dat dan werkelijk om millimeters. Ik ging dus een baan zoeken, in de reklame. Maar ik had niets om te laten zien op reklamegebied, dus de avond vóór ik ging solliciteren heb ik tien ontwerpen gemaakt. Ik had maar twee kleuren verf, rood en zwart, dus alles was in tinten van vuil rood. Later bleek dat ik ontzettend veel indruk heb gemaakt, want ik kon een hoop gedrukt werk laten zien. Maar ik kon er geen hol van, ik kon helemaal niks toen ik begon. Ik kwam er eigenlijk als illustrator, maar al gauw werd dat all-round reklamewerk: van alles, foldertjes, advertentietjes, verpakkingen."

* Martin heeft tijdens zijn reklametijd niets aan strips gedaan, alle overgebleven tijd werd besteed aan muziek maken. Hij speelde Engelse en Amerikaanse volksmuziek, meestal solo, op gitaar, banjo en mondharmonika. Hij kreeg wat kontakten met mensen van radio en tevee en is een aantal malen voor deze media opgetreden. Op het ogenblik speelt hij in de groep "Monster zonder waarde"; de muziek zit ergens tussen jugband, oude jazz, oude country en oude blues in, van Bessy Smith tot Speenhof.

Tijdens de vier jaar dat Martin in de reklame zat maakte hij kennis met Jan Kruis, die toen vrij veel strips tekende: hij werkte toen aan Olidin. Eigenlijk werd het striptekenen in Martin weer wakker door zijn kontakt met Jan Kruis.

Jan liet hem eens wat reklamestripjes tekenen, buiten zijn werk voor het reklamebureau om en op een gegeven moment besloot Martin freelance te gaan werken, maar hij had geen ruimte om in te tekenen. Jan Kruis had een grote kelder en bood die aan Martin aan tot hij zelf wat zou hebben.

Jan Kruis wilde een strip gaan maken voor Kuifje, maakte een afspraak met Hergé, die toen hoofdredakteur was, en ging toen Gregor maken.

Maar Jan en Martin wilden ook wel wat voor Pep doen en Peter Middeldorp, de toenmalige hoofdredakteur, vroeg om een figuur die zo'n beetje de Guust van Pep moest worden. Jan Kruis ontwierp toen de figuur van Krijn en tekende er samen met Martin een proefpagina van. Maar het ging niet door, want Pep vond het te belgisch aandoen. Toen vroegen ze een Pepfiguur, een hoofdfiguur voor het blad, zoals Robbedoes voor het blad Robbedoes en Kuifje voor Kuifje. Martin maakte daar een ontwerp voor, maar ook dat was te belgisch. "Toen vroegen ze een parodie op het geheimagenten-genre, op James Bond en konsorten. Toen heb ik het eerste verhaaltje van Agent 327 gemaakt, eigenlijk nog niet met het idee van ik maak daar een serie van, dat weet je niet van te voren. En voor die geheimagent gebruikte ik een figuur die me al jaren hoogzat, dat was Peter Gunn, van een Amerikaanse televisieserie uit de jaren '50. Dat vond ik een verschrikkelijk goeie figuur, dat was zo'n ontzettende koele private eye, niet zo'n enigszins verlopen figuur als die van Chandler; dit was helemaal de playboyfiguur van de jaren '50. Daar had een reportage over gestaan in Life en die had ik er uit gescheurd, jaren eerder, dat leek me een eindeloze stripfiguur. Die serie over Peter Gunn heb ik nooit gezien, alleen die reportage in Life. Toen ik mijn eerste verhaal had gemaakt vroegen ze of ik iedere maand zo'n ding kon leveren. En dat heb ik toen geprobeerd. Onder mijn eerste verhalen stond "produktie Jan Kruis", omdat Jan voor de kontakten zorgde; ik maakte dus die strip voor Jan en die verkocht hem door.

Maar bij het vierde of vijfde verhaal zei Jan tegen mij: ga eigenlijk zelf maar naar Amsterdam met die man praten, dus dat deed ik. Toen zei

omslag van Arent Brandt 'De verrader'

Jan dat hij er eigenlijk niets mee te maken had en dat ik het veel beter zelf kon regelen; toen verdween "produktie Jan Kruis" onder mijn tekeningen. Dat heeft heel wat verwarring gegeven, omdat Jan en ik allebei hetzelfde reklamestijltje gebruikten; daarom dacht iedereen aanvankelijk dat Jan Agent 327 maakte.

Die verwarring heb ik zelf nog in de hand gewerkt, omdat ik in het zevende verhaal of daaromtrent, Gregor met familie op heb laten draven.

Na die korte verhalen heb ik "De stemkwadrater" gemaakt, het eerste lange vervolgverhaal van Agent 327; ik maakte liever een vervolgverhaal. Die korte verhalen schrijven, dat is zo godsgruwelijk moeilijk, daar raak je veel te veel materiaal in kwijt. En je hebt veel te weinig ruimte, je kunt geen karakters laten leven, je kunt niks laten gebeuren; je kunt nooit eens een oorlog uit laten breken, je kunt nooit eens iets lekker uitwerken.

Ik wil graag voor iedereen schrijven: ik wil een verhaal schrijven dat ik als ik tien was graag zou lezen, maar ook als ik twintig was. Jongens die té graag tekenen komen niet aan kommuniceren toe. Als ik teken doe ik dat uitsluitend om duidelijk te maken wat ik wil, maar er zijn van die jongens die zo graag die pen over dat papier laten gaan en die het eigenlijk geen hol interesseert wat ze tekenen; ik stel de zaken nu natuurlijk wel wat extreem. Maar uiteindelijk teken je een verhaal om iets over te brengen en ik probeer dat zo te doen dat de mensen het snappen. Ik weet niet wat ik liever doe, schrijven of tekenen, het is niet te scheiden. Dat ik voor anderen schrijf komt omdat ik al die verhalen niet zelf kan tekenen. Ik doe ook nogal wat reklame en dat blijf ik doen, ik vind dat hardstikke leuk. Maar ik zal nog wel eens proberen die reklame tot een minimum te beperken".

De avonturen van Agent 327 vallen op in Pep tussen de andere produkties. De tekeningen hebben iets typisch nederlands, het is wat ernstiger, de achtergronden zijn nederlandser, evenals de bijfiguren. "Ik heb tot op zekere hoogte bewuste pogingen gedaan om het nederlands te houden, om het in nederland te trekken. Bij die korte verhalen van Agent 327 heb ik geprobeerd er een Amsterdamsachtig stadje van te maken".

Het tekstschrijven voor Dino Attanasio (Johnny Goodbye) is op een hele vreemde manier tot stand gekomen. Op een gegeven moment kwam Attanasio bij Pep en vroeg of hij voor Pep kon gaan tekenen. Peter Middeldorp vroeg hem toen een verhaal dat in de dertiger jaren speelde te ontwerpen. Twee dagen later al kwam Attanasio met een kompleet

verhaal aanzetten, de volledige opzet en een aantal pagina's. Peter Middeldorp vond de tekeningen wel goed, maar was niet zo kapot van het verhaal. Juist op dat ogenblik kwam Martin de redaktie op en Peter Middeldorp liet het verhaal aan hem zien en vroeg hem of hij een beter verhaal kon schrijven. Martin probeerde het en schreef ter plaatse drie afleveringen van vier pagina's elk. Want Peter Middeldorp had het de volgende dag nodig, dan moest hij naar Brussel, naar Attanasio, en moest dan een tegenvoorstel hebben. "En toen ben ik verder de tekst blijven schrijven. Attanasio is een hele betrouwbare tekenaar. Hij maakt een duidelijke strip; hij maakt een strip die overal in kan staan en die moeten er zijn".

Over de toekomst van het stripverhaal heeft Martin zijn eigen ideeën: "Ik krijg wel eens het angstige gevoel dat de strip zoals wij die kennen en liefhebben aan het verdwijnen is. Op het ogenblik krijg je Peanuts, Wizard of Id, B.C., noem maar op, al die one-linertjes, die gaan onkomfortabel populair worden. Wat de makers van die strips denken is belangrijker dan wat hun stripfiguren denken. Datgene wat groeit is de tekenaar, terwijl de figuren zelf hetzelfde blijven. En dat is niet zo met strips als Dick Tracy of Steve Canyon. De stripfiguur leidt geen eigen leven. De mening die in de strip verkondigd wordt verandert, maar niet de figuren die die mening verkondigen, omdat het de mening van de tekenaar is. Je krijgt geen aparte wereld die een eigen leven gaat leiden, en die ook doorgaat als de tekenaar er mee ophoudt. De figuren zijn typetjes en geen mensen, ik heb niet het gevoel dat die figuren leven. Charlie Brown is geen mensje, hij is een vleesgeworden neurose. Peanuts is dan nog een grensgeval maar bij B.C. zijn het heel duidelijk alleen maar types en geen mensen.
Vervolgverhalen met echte helden zoals vroeger zijn uit. Het zijn tegenwoordig, in Kuifje en Robbedoes, vooral korte verhalen die je in één keer kunt lezen. De oude verhalende roman verzinkt langzaam in het moeras.

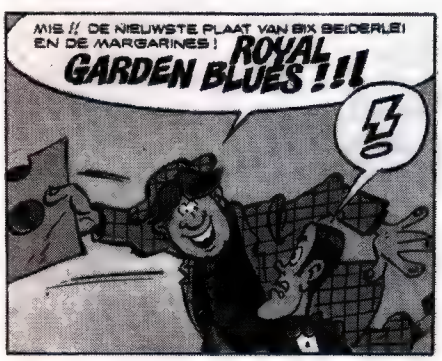


uit 'Johnny Goodbye contra Fiddles Paganini'

DE MAN VAN STAAL
KOUD EN VAST ZIEN DE STERREN NEER OP HET KORTE DRAMA DAT ZICH AFSPEELT IN EEN AFGELEGEN MANKRATER....
TEKST EN TEKENINGEN MARTIN LODEWIJK

'De man van staal'

Stripschap en Stripschrift vind ik uitsluitend interessant als verenigingetje van belangstellenden. En dat hele gezeur over promotion van de strip en dat van een vakvereniging voor tekenaars daar word ik doodziek van. Als ze me ervan kunnen overtuigen dat het toch wel zijn nut heeft, als ze met reeële plannen komen, akkoord, dan geef ik me wel gewonnen; maar tot zolang stel ik me zeer negatief op. Als je hoort van die plannen om een vakvereniging voor striptekenaars op te zetten, nou ja jongens, laten we nou eerst eens een goeie strip maken.
Laat nou eerst eens een vent hier in Nederland een strip maken, buiten de generatie van Kresse, Kuhn en Toonder. Als er nou inderdaad nog een stripwereld in Nederland was, dan was het nog wat anders. Maar die is er niet; althans ik zie hem niet. Wat je hier hebt, nog steeds wel, dat zijn de overblijfselen van twintig jaar terug. Toonder is still going strong en Kresse ook, die jongens zijn nog steeds bezig. Maar wat is er nou verder?
En die promotion is nergens voor nodig. Iedere striptekenaar die een beetje een redelijke strip tekent in Nederland kan hem kwijt. Wat ik ook moeilijk vind is dat door dat gedoe van Stripschap en Stripschrift de verwachtingen ook weer zo hoog gestegen zijn. De tekenaars moeten die veel te hoog gespannen verwachtingen nou waar gaan maken, daardoor moeten ze onder een zekere druk werken. Ik vraag me af de zaak nou daardoor niet in elkaar dondert".

Rob van Eyck

# MEDEDELINGEN VAN HET STRIPSCHAP

## ROND DE BESTUURSTAFEL

.....sinds de Algemene Ledenvergadering van 17 april drie nieuwe bestuursleden: Fred A. Julsing, Rolf van de Kamer en Ton Koninckx. Voorzitter P. Hans Frankfurther, penningmeester Cor Nijmeijer en bestuurslid Kees Helderman werden bij acclamatie herkozen in hun functies. Er wordt gewerkt aan een formulering van een beleidsvisie gericht op zowel nabije toekomst als op langere termijn, gekoppeld aan een urgentielijst --- Uiteraard staat abonneewerving ten behoeve van Stripschrift bovenaan deze urgentielijst!
Vóór september moeten er minstens 500 abonnees bijkomen! --- Bestuurslid Ton Koninckx bracht reeds enige malen een bezoek aan België om Stripschrift in kringen van Belgische stripliefhebbers, tekenaars, journalisten, uitgevers en anderen beter bekend te maken --- Omdat velen de wens uitten nauwer betrokken te worden bij activiteiten van het bestuur en omdat gedurende het bestaan van Het Stripschap zich nu reeds een aantal groepen van leden heeft geformeerd die zeer intensief meeleven met het wel en wee van Het Stripschap gelooft het bestuur in het instellen van een z.g.n. 'kern-lidmaatschap'. De gedachten gaan uit naar veelvuldiger contact tussen deze leden en het bestuur middels toezending van speciale 'kernleden-circulaires' en regelmatige samenkomsten van het bestuur met 'kernleden-kringen' in het land. Doel van het instellen van zo'n kernlidmaatschap' is het bevorderen van het contact tussen deze leden onderling, directer contact met het bestuur, bundelen en richten van de energie van de leden voor activiteiten t.b.v. Het Stripschap. Gaarne ziet het bestuur uw reactie naar aanleiding van dit plan. (Schrijft u aan: Secretaris van Het Stripschap, Treilerhof 23, Amsterdam-N) --- Het bestuur is in overleg met een lid van Het Stripschap dat zich wil inzetten om kortingen te verkrijgen op boeken, tijdschriften (binnen- en buitenlandse) en andere strip-objecten, waardoor de leden binnenkort hopelijk een pakket kortingen geboden kan worden dat de jaarlijkse Stripschaps-contributie verre overtreft.
R. van de Kamer, secretaris.

# UITSLAG STRIPSCHRIFT ENQUÊTE

Een aantal Stripschapleden in het verre (voor ons althans) Groningen heeft zich enthousiast geworpen op het uitwerken van de enquête, die te vinden was in het januari/februari-nummer van Stripschrift.
Frits Ferwerda, Cor Nijmeijer, Jan Prakken, Hans Spa, Klaas van der Spoel en Anneke van Wijchgel: hierbij onze héél héél hartelijke dank!
Zij hebben die vragen uit de enquête behandeld, die hun voor de lezers het meest interessant leken.
Daar gaan we dan:

Aantal inzenders: 311, van wie 299 mannen, 10 vrouwen (typische mannenaangelegenheid dus die strips), 2 blanko (!?)
Leeftijden: 11-15 jaar: 15; 16-20 jaar: 77; 21-25 jaar: 95; 26-30 jaar: 68; 31-35 jaar: 34; 36-40 jaar: 12; 41-45 jaar: 3; 46-50 jaar: 1; blanko: 6.
Lid Stripschap: 194 wel, 116 niet en 1 blanko.
Beroepen: 70 scholieren, 71 studenten, 14 leraren, 10 rijksambtenaren, 8 tekenaars, 2 reclameontwerpers, 1 kunstschilder, 2 boekhouders, 9 journalisten, 5 winkeliers, 1 rangeerder, 1 aannemer, 1 militair, 3 analisten, 2 huisvrouwen, 3 bankemployés, 1 postzegelhandelaar, 2 juristen, 1 inspecient, 1 operator, 3 wetenschappelijk medewerkers, enkele landbouwkundigen, drukkers, programmeurs, chemici, kantoorbediendes, vertegenwoordigers, administrateurs, architecten, cineasten, electronici, accountants, 1 acquisiteur, 1 officier der Kon. Marine, 1 ass. Ned. Postmuseum, 2 Rijksambt. Politie, 1 bouwvakker, 1 wiskundige, 1 codespecialist, 1 werktuigbouwkundige, 1 vertaler, 1 adj. dir. Huis van bewaring, 15 onderwijzers, 1 graficus, 1 kok, 1 landmeter, 1 arts, 1 psycholoog, 1 evenwichtskunstenaar, 1 chauffeur, 2 documentalisten, 2 tekenaars-contructeur, 1 kunstschilder, 1 fysiotherapeut, 1 manl. fotomodel, 1 edelsmid, 1 bronsgieter, 1 loodgieter, 1 inkoper, 1 historicus, 1 betonconstructeur, 1 maquettebouwer, 1 verpleger e.a.

Vraag 1
Door 146 inzenders werd Stripschrift het eerst gezien in de boekhandel, door 50 bij vrienden, en door 17 elders (oa. in de brievenbus (!), theater).

Vraag 4.
Wat de herdruk van nederlandse stripfiguren betreft, is de voorkeur als volgt verdeeld (voor iedere keer dat een stripfiguur genoemd werd, kreeg hij/zij 1 punt):

1 punt: Marion - Stiemer en Stalma - Piet Cannegieter - Uk en Puk - Bokke Heidewipper - Paulus.

2 punten: Polletje Pluim - Blix Kater - Brammetje Fok - Gijsje Goochem - Vidocq - Dikkie en Dunnie - Chrégel - Chris Crack - Simon Snugger - Prof. Zegellak - Tim Tuimel - Goeroe - Zorro.

3 punten: Pa Pinkelman - Veronin - Rick de Kikker - Broeder Bastiaan - Sim Sam Erasmus - Vet en Vetertje - Klaas Volvet - Bullie Dog - Scheepsjongen - Fabeltjeskrant - Barend Bluf - Nick Lilliputboekje - Huon - Fiedelflier.

4 punten: Jan Kordaat - Ravian - Kapitein Rob - Jeugd Eric (uit pum pum) - Verowin - Erwin.

5 punten: Gregor - Appie Happy - Daan Durf - Blook - Pijpje Drop - Monkie.

6 punten: Rechter Tie.

7 punten: Brommie en Tommie - Filo Fop - Piggelmee - In de soete suikerbol.

8 punten: Birre Beer - In de gulden gaper - Holle Pinkel - Student Tijloos.

9 punten: Jochem Jofel.

10 punten: Aram.

11 punten: Vader en Zoon.

12 punten: Tekko Taks - Ans en Hans - Rikkie.

13 punten: geen.

14 punten: Lex Brand - Olaf - Ketelbinkie.

15 punten: Sjors - Kappie - Flipje - Ambrosius.

16 punten: Jimmie Brown - Smidje Verholen - Hollewijn.

17 punten: Otto - Arman en Ilva.

En tot slot de strips met het hoogste aantal punten:

Panda 22; Thijs IJs - Fokkie Flink 27; Piloot Storm 28; Matho Tonga 31; Bulletje en Bonestaak 32; Olle Kapoen 33; Horre Harm en Hella 33; Eric 34; Wipperoen 40; Kick Wilstra 73; Dick Bos 77; Agent 327 78;

Als meestgevraagd stripfiguur kwam, evenals vorig jaar, TOM POES uit de bus, dit keer met 93 punten.

Vraag 5:

Herdruk van buitenlandse stripfiguren:

1 punt: Piet Pienter en Bert Bibber - Kees en Klaas - Hoempapa - Winnie Winkle - Aqua men - Flatters - Zig et Pus - Kwik en Flupke - Corto Maltesa - Jerry Spring - Jane - Moby Dick - Betty Boop - Iwo het houten paard - The little King - Buldo - Male Call - Kit Carson - Sindbad de zeeman - Dennis Beverpatrouille - Happy Moddy - Fred Basset - Kim

**STRIPANTIKWARIAAT**
**PANDA**
**Frederikstraat 151, Den Haag,**
**Tel. (070) 11 13 75**
**Open dagelijks van 12.00 tot 14.00 en van 16.00 tot 18.00 uur.**
**Zaterdags van 10.00 tot 18.00 uur.**
**Honderden strips, als:**
**Suske en Wiske, Dupuis albums, Lombard albums, Eric de Noorman, Kapitein Rob, Tom Poes (ook uit Donald Duck), Knipsels,**
**Grote sortering weekbladen.**
**Stripposters.**
Leden van Het Stripschap 10 % korting.

Devil - Surcouf - Toenje - Rode Ridder - De Sliert - Linke Loetje - Tim Tyler - Tijl en de Lamme - Jongens van stavast.

2 punten: Tiffany Jones - Lone Ranger - Totor - Kari Lente - Little lady lovekins - Pravda - Zwarte Baard - Akim - Alfredo - Phantom - Hassan - Kadoer - Detective van Zwam - Spaghetti - Phoebe Tijdgeest - Michel Tangy - Davy Crocket - Sus en Jo - Vincent - Flippie Flink - James Jovial Zozo - Mowgly - Lancelot - Saturnis tegen Aarde - Iznodoedh - Fred zonder vrees.

3 punten: Bonny Day - Perry Winkle - Alley Oop - Flintstones - Belinda - Keizerrijk Trigië - Timoer - Joris Voetangel - Koene Ridder - Batman - Merovingers - Comics van Don Martin - The Gumps - Spirit - Freak brothers - Pinoccio - De leeuw van Vlaanderen - Corentin - King v.d. kon. colonne - Jopie Slim en Dikkie Bigmans - Blondie en Blinkie - Buster Brown - Robin Hood - Buck Rogers.

4 punten: Jan Kordaat - Little Anny Fanny - Flook Roodbaard - Robbedoes - V-Straal - Jungle Jim.

5 punten: Daan Durf - Ferd'nand - Bessy - Baard en Kale - Barbarella - Horror Comics - De vier verdedigers - Andy Capp - Olivier Blunder - Red Rider.

6 punten: Mickey Mouse - Dick Tracy - Modesty Blaise - Johan en Pirrewiet.

7 punten: Little orphan Anny.

8 punten: Prince Valiant.

9 punten: geen!

10 punten: Superman.

11 punten: Oerm - Spy vs Spy.

12 punten: geen!

13 punten: Blueberry - Miranda

14 punten: Felix the Cat - Katzenjammerkids.

15 punten: Li'l Abner - Cocco Bill - Popeye.

16 punten: Nero - Michel Vaillant - Moomin.

17 punten: Tovenaar van Fop - Rip Kirby - Mandrake - Smurfen

18 punten: geen!

21 punten: Pogo

22 punten: Alex

23 punten: Tarzan

24 punten: Suske en Wiske

26 punten: Guust Flater

27 punten: Astérix - Buck Danny - Fritz the Cat

29 punten: Chick Bill

Het hoogste aantal punten kregen:

Blake en Mortimer 43; Donald Duck 46; Little Nemo 49; Crazy Cat 55; Flash Gordon 59; Peanuts 76; Lucky Luke 85.
En, zoals wij u in het vorige nummer al vertelden, de grootste belangstelling gaat uit naar Kuifje met 181 punten, waarbij dan herhaaldelijk, uitdrukkelijk 'in de Sovjet-Unie' vermeld werd.

Vraag 6:
Het belangrijkste in Stripschrift vindt 38, 9% de stripherdruk; 29, 4% de artikelen; 22, 7% het stripnieuws; en 9% de ruilrubriek.

Vraag 7:
Tja, welk soort rubrieken mist u nog in Stripschrift, werd de lezers gevraagd.
Zoveel hoofden, zoveel zinnen, bleek wel uit de beantwoording van die vraag.
Toch sprongen bepaalde dingen er duidelijk uit, zoals: bespreking van nieuwe stripuitgaven, informatie over buitenlandse strips en stripbladen; vervolg- of gagstrip; de antikwarische waarde van strips; tekenfilm; lijst van strips in kranten; beginnende striptekenaars; het maken van een strip.
We hebben 't ons ingeprent, d'r wordt aan gewerkt!

Vraag 9:
225 inzenders vinden de artikelen doorgaans interessant, 12 te diepgravend, 35 te oppervlakkig, en 9 hadden geen mening hierover.

Vraag 10:
De verhouding tussen nieuws en artikelen vinden 208 inzenders goed, 38 niet goed (liever meer artikelen), 54 niet goed (liever meer nieuws), en 11 geen mening.

Vraag 11:
197 inzenders vinden de verhouding tussen het percentage strips en tekst goed, 82 willen liever meer strips, 29 liever meer tekst, en 3 hebben geen mening.

Vraag 12:
De ruilrubriek is voor 23 inzenders zeer belangrijk, voor 143 interessant en voor 145 onbelangrijk.

Vraag 13:
De volgende stripbladen in de nederlandse taal worden regelmatig gelezen: Pep: 223 punten; Donald Duck: 126; Kuifje: 126; Robbedoes: 109; Sjors: 83; Mad: 13; Witzend: 11; Tina: 10; Tante Leny: 7; Ohee: 1.

Vraag 14:
Buitenlandse stripbladen:
Mad: 30 punten; Linus: 25; Charley: 9; Pilote: 7; Cyclops en Snatch Comics: 5; Spirou en Zap Comics: 4; Phénix, Harakiri en Tintin: 2;
Golden Key Comics, Vampirella en Corriere dei picoli: 1.

Vraag 20:
254 inzenders stellen belang in tekenfilms waarin stripfiguren optreden, 39 zijn niet geïnteresseerd en 18 hebben geen mening.

Ik vind dat Stripschrift/Het Stripschap

Enkele kreten willen wij u niet onthouden:
Kan Stripschrift bij H. Kresse er niet op aandringen het verhaal 'Wonderen van Mu' alsnog te laten herdrukken? Dat zou dan het wonder van Nu zijn!
...dat Stripschrift een rustpunt in deze explosieve wereld is.
Stripschrift dreigt een clubje van snobbisten te worden.
Ik vind dat Stripschrift met de maand slechter wordt.
... is het Stripschrift voor mij meestal een bron van ergernis.
Gevraagd: een artikel over het verzekeren van strips (tegen brand of waterschade).
't Stripschap, een eindeloos goed vibrerende beweging!
Ik vind dat Stripschrift niet zo nodig is.
Heeft er dan helemaal niemand van Modesty Blaise gehoord?
...dat Het Stripschap een van de gekste instellingen is die ik ken!
Ik vind dat Stripschrift elke maand moet verschijnen.

---

POSTRIPTUM

De redaktie van De Tijd had van hun stripheld Asterix kunnen leren dat je beter kunt vertrouwen op een goed druïde dan op pastoors (VN 22/5/71)

"Een kwart van de omzet van jeugdlectuur zijn stripboeken", schat de inkoper van de Bijenkorf. "Het populaire cowboyverhaal als verstrooiing voor de kinderen heeft het veld geruimd". Op uitnodiging van dit warenhuis hebben Johnn Bakker, L. Hartog van Banda, Dick Matena, The Tjong Khing en Jan van der Voo daar dan ook zaterdag 1 mei de hele dag in het openbaar zitten creëren. Dat daarbij de Pep-stripotheek (waar blijven de nieuwe delen?!) niet werd vergeten spreekt welhaast vanzelf.

# NIEUWS
## VAN DE STRIPMARKT

Langs een omweg bereikt ons de tijding dat dezer dagen De wet van de steppe bij Casterman is verschenen. Het betreft hier het derde album van De koene ridder en wordt wel "ongelooflijk spannend" genoemd. Op herdruk van De gouden sfinx, een ouder Alex-album zal nog een paar maanden moeten worden gewacht - aldus dezelfde doorgaans voortreffelijk ingelichte bron.

*

In de onlangs verschenen 2e aflevering van de nieuwe jaargang van De Gids wijdt Rudolf Geel ruim vijf pagina's aan de nederigheid van Bruintje Beer. "Zijn moeder heette Mary Tourtel, dat wil zeggen: zij was het die zijn beeld het leven schonk. Spreken leerde hij van Mary's man, die dus een beetje het vaderschap mag claimen, op de wijze van Jozef de Timmerman. Dat geeft onze held al direct een zekere verwantschap met Het Allerhoogste." Ruimtegebrek en auteursrecht beletten ons méér voor u over te schrijven, maar losse nummers zijn voor ƒ 4, 90 in de boekhandel te koop.

NIEMAND HEEFT HET RECHT MIJ MET GEWELD MIJN EIGENDOM AF TE NEMEN !
HMMM ! DAT KLINKT JUIST !
NIET EERLIJK ! JE BENT NIET NEUTRAAL ! JE KIEST PARTIJ MET Z'N ALLEN TEGEN EEN . IK BEN HET PIESPAALTJE ! IK HEB OOK MIJN RECHTEN !
HMMM ! DAT KLINKT JUIST !

Uit 'De wrekende wereld' (Witzend nr. 3)

Al weer een tijd op de markt is nummer 3 van Witzend, een uitgave van de Real Free Press in Amsterdam. In dit weer uitstekende nummer oa: Kobalt 60, door Vaughn Bode. De Wrekende Wereld, van Steve Ditko; Qwamb, door Sorrel Garika; van Don Martin 'Bij de fontein in het park'; Het monster van Venus, door Wallace Wood.
Witzend kost ƒ 4, 75/70 Bfr. en is te bestellen door dit bedrag te zenden naar Real Free Press, Runstraat 3 of door storting op gemeentegiro 14916 tnv RFP, Amsterdam.

*

Honeybunch Kaminski uit Uneeda Comix

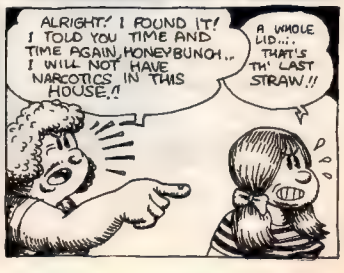
ALRIGHT! I FOUND IT! I TOLD YOU TIME AND TIME AGAIN, HONEYBUNCH... I WILL NOT HAVE NARCOTICS IN THIS HOUSE.!!
A WHOLE LID...! THAT'S TH' LAST STRAW.!!

Het juninummer van het Amerikaanse maandblad Esquire bevat een uitgebreide striphistorie van de hand van Harvey (Mad) Kurtzmann, voorzien van in vier kleuren gereproduceerde strips die teruggaan tot George McManus' Bringing up father.

*

Bantam Books heeft een begin gemaakt met het bundelen van artistiek-interessante strips. Een van de eerste oblongboekjes is Deadbone van de tekenaar Bode.

*

Sinds begin mei heeft Paranoia, postbus 78, Laren (NH) de alleenvertegenwoordiging in handen van de Amerikaanse Print Mint. Paranoia kon onder meer leveren:
Zap Comix 0, 1, 2 en 3 met veel werk van Robert Crumb (Meatball, Mr. Natural, Whiteman, Keep on Truckin'), verder Rick Griffin, Moscoso, S. Clay Wilson (The Hog Ridin' Fools, Captain Piss Gums and his Pervert Pirates), en Gilbert Shelton (The Hog of Steel Wonder Wart-Hog); Yellow Dog comix, nummers 5 tot en met 19; Despair, Hytone Comix, Uneeda Comix, met uitsluitend werk van Crumb, o.a. een fraai verhaal over Honeybunch Kaminski; van Spain Rodriguez o.a. Thrasman en Insect Fear; van Larry Weltz o.a. Captain Guts; van Robert Williams o.a. Coochy Cooty Comix; van Roger Brand: Pulp Comix.
De genoemde Comix kosten ƒ 2, 50 of ƒ 3, --.
Zaken als sex, drugs, politiek en religie, zoals die in de consumptiestrips door de fatsoenscommissie van de grote stripuitgeverijen worden weggebezemd, komen in al deze comix zeer pregnant aan de orde.
Ook aan de per 1 februari 1971 'gemoderniseerde' CMAA-code voldoen ze, zo te zien, nog geenszins. O.a. verkrijgbaar bij de Amsterdamse Atheneum Boekhandel.

# René Goscinny : kalief in plaats van de kalief

De redaktie van Stripschrift bereidt een speciaal Goscinny-nummer voor. Dit artikel is een voorproefje, voor u bereid door Cornelis Jan Aarts.

Morris reist tussen 1946 en 1954 op en neer tussen België en de Verenigde Staten, zich documenterend voor de historische lotgevallen van zijn stripwestern Lucky Luke. Op zijn laatste speurtocht in het westen ontmoet hij de Fransman René Goscinny, die daar gagman speelt voor de Amerikaanse filmindustrie, en troont hem mee naar Europa, regelrecht de Dupuis-stal binnen. Goscinny, de befaamdste pur-sang scenarist van het huidige Europese beeldverhaal, debuteert N.B. in de stripwereld als tekenaar van De avonturen van Dick Dicks, een Newyorkse detective. Het blad Sprint (uitg. Dupuis) brengt in 1955 zijn Kapitein Bibobu. Nog hetzelfde jaar begint Goscinny's carrière als scenarist; hij zal, op enkele Dick Dicks na, alleen nog maar schrijven, ontwerpen en redigeren.

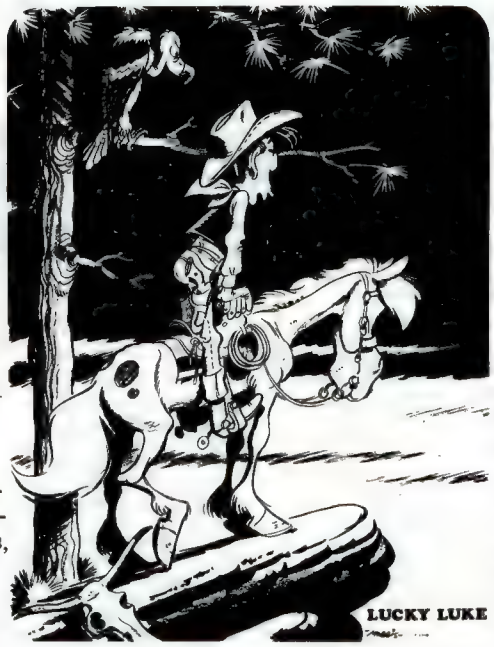


Goscinny in 1968 tegen Jacques Marny. 'Spoorweg door de prairie' (15 augustus 1955 in Robbedoes) is de eerste coproduktie van Morris & Goscinny. Tot begin 1968 schrijven en tekenen zij Lucky Luke voor Robbedoes. De avonturen verschijnen als album bij Dupuis. Vanaf 1968 beleeft Lucky Luke zijn avonturen in het Franse stripweekblad Pilote; een uitgave van Dargaud, die dan de albums uitgeeft (de Nederlandstalige edities verschijnen sinds 'De postkoets' bij De Geïllustreerde Pers). Ook het andere vermaarde duo, Uderzo & Goscinny, start zijn samenwerking in 1955. Dan verschijnen Luc Junior en Jehan Pistolet in La Libre Junior. Tegelijkertijd bezorgt Goscinny het scenario voor enkele afleveringen van Oom Wim in Robbedoes en werkt hij mee aan Humo met de schepping van Klein Klaasje, getekend door de Fransman Sempé.

## Robbedoes

"Morris vroeg me het scenario van Lucky Luke ter hand te nemen", zegt

## Kuifje

Van 1956 tot 1959 ontwerpt Goscinny vele personages en scenario's voor het weekblad Kuifje; in het bedenken van zowel gagstrips als vervolgverhalen lijkt zijn fantasie onuitputtelijk: enkele Globul en Alfons-detektive afleveringen (tekeningen van Tibet), een Kapitein Grijzebaard (met Macherot), enkele Meneer Mus (met De Moor), enige Ton en Tinneke (van Franquin), Tante Zenobie (met Maréchal), Signor Spaghetti (met Attanasio) en Pechvogel (met Berck).

Goscinny

Uderzo

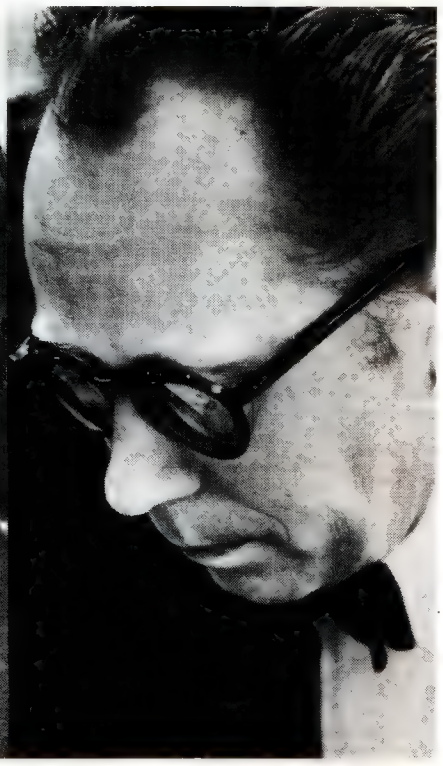

Morris

De samenwerking met Albert Uderzo, eveneens Fransman, tekent zich steeds scherper af: voor Kuifje maken zij in 1957 'Bolleke, Snolleke en Fientje' en in 1958 de generale voor Asterix: 'Hoempa Pa de Roodhuid', van welke aardige strip 4 avonturen in 3 albums verschijnen.
Na 1959 publiceert Goscinny, hoewel hij nog enkele reeksen in Robbedoes (Lucky Luke) en Kuifje (Pechvogel) voortzet, zijn meeste scenario's in Pilote.

Pilote

In 1959 is de onvermoeibare Goscinny een van de stichters van het Franse stripweekblad Pilote; en hij wordt er hoofdredakteur van. Frankrijk was hard toe aan een eigen striptijdschrift: Franse striptekenaars, zo ze er al waren, hadden geen enkele publikatiemogelijkheid in eigen land; de groten - Uderzo & Goscinny, Jean Graton, Jacques Martin, Tibet - moesten hun heil zoeken in de Belgische bladen. Vermoedelijk dankzij Pilote, dat samen met Charlie, Hara Kiri, Record en enige uitgevers als Eric Losfeld en J. J. Pauvert verantwoordelijk gesteld mag worden voor de opleving van de Franse strip in de jaren Zestig, zijn enkele merkwaardige Franse striptekentalenten tot ontplooiing gekomen (het Belgische striptijdschrift Ran Tan Plan spreekt van " la bande dessinée nouvelle vague"), waardoor Pilote allang niet meer "le magazine des jeunes de l'an 2.000" als ondertitel draagt, maar 'le journal qui s'amuse à réfléchir":
Mézières (tekenaar van Valérian/Ravian; zie Stripschrift 4/5 en RTP 19), Loro (Le Mouvement Perpetuel, Pilote 557; zie RTP 17), Claire Bretécher (met Cellulite en Tulipe et Minibus in Pilote; binnenkort in Pep met Little Orphan Alfred; zie RTP 20), Reisser (een persoonlijke favoriet van me), Cabu (met Le Grand Duduche), Gir (Blueberry) e.v.a.
Goscinny trok voor Pilote ook een aantal Belgische kanonnen, kameraden van vroeger, aan - ten dele een verdienste van Goscinny, ten dele een strop voor Robbedoes en Kuifje. Het zijn Jijé (met Michel Tanguy), J. M. Charlier (teksten voor Roodbaard, Blueberry, Michel Tanguy, enz.), Morris (Lucky Luke vanaf De postkoets), V. Hubinon (Barbe-Rouge = Roodbaard) en Greg (Achille Talon = Olivier Blunder).
Pilote is er een stripweekblad door geworden van een gelijk, zo niet hoger, niveau als Robbedoes en Kuifje; en dan zit men toch aardig aan de Europese striptop. Daarbij: ik heb nog niet over Astérix gesproken!
Gestart in 1961 in de gloriejaren van De Gaulle, met als auteurs het droomduo Uderzo & Goscinny - Astérix le Gaullois redt een stuk Franse historie van de blaam de inlijving bij het Romeinse Rijk te moeten schrijven, Julius Caesar wordt teruggepakt - moet de strip Astérix wel inslaan. Frankrijk heeft eindelijk een eigen strip, waarin de Galliërs eens flink over de rest van de wereldbevolking kunnen gloriëren

(vooral met 'Astérix en de Britten' moeten de Fransen schik hebben gehad). De strip Astérix - evenals trouwens de 'school Goscinny' - vraagt een uitgebreidere bespreking dan in dit bestek mogelijk is; hij zit barstensvol insidersgrapjes: U & G komen zelf in de strip voor, een aantal figuren en bijfiguren vertoont een opvallende gelijkenis met beroemde staatslieden en filmacteurs, erg aardig is het plagerijtje aan het adres van Goscinny's mede-Pilote-hoofdredakteur Charlier, wiens gevreesde kaper Roodbaard herhaaldelijk op zijn donder krijgt van de Galliërs. Naast Pilote geeft uitgeverij Dargaud nog de reeks Super Pocket Pilote uit, waarvan er steeds twee door De Geïllustreerde Pers vertaald gebundeld werden tot een Pep Parade, een goedkope truc die verklaart waarom er geen Nederlandse strips in Pep Parade voorkomen. In Super Pocket Pilote, en dus ook in Pep Parade, de Goscinny-strips Astérix, Lucky Luke en Iznogoud.

Record

Derde - na Lucky Luke en Astérix (ik prefereer ze in deze volgorde) - topstrip van Goscinny is Le vizir Iznogoud. Met de uitstekende Franse tekenaar Tabary publiceert Goscinny Iznogoud sedert januari 1962 in het maandblad Record. Iznogoud, grootvizier van de kalief, wil kalief worden in plaats van de kalief. Voor zover ik de strip ken, spreekt me de plot erg aan: Kalief worden in plaats van de kalief. Iznogoud, een strip die, evenals Tabary, meer bekendheid verdient.

Stripschrift/De Gids

Tot de belangrijkste Nederlandstalige publikaties over René Goscinny behoren de artikelen van T, M. F. Steen in Stripschrift 1 ("Astérix le Gaulois", gesigneerd met C.) en 2 (anoniem gepubliceerd onder de titel "René Goscinny in gesprek met Pim Oets":Pim Oets wist van geen gesprek, Goscinny al evenmin; 8 pp. fake plus Astérix-omslag) en van Rudolf Geel in De Gids van april/mei 1970 (getiteld: "Een de eeuwen weerstrevende expansiezucht").

Pep/Nieuwe Revu

Het werk van Goscinny wordt in Nederland gepubliceerd door De Geïllustreerde Pers: In Nieuwe Revu: Astérix en Lucky Luke; in Pep en in Pep Parade: Lucky Luke, Asterix en Iznogoud.
En als album bij GP: eenmaal Hoempa Pa, 10 avonturen van Asterix, de Lucky Luke's die in Pilote verschenen, en nog steeds geen Iznogoud.

Ik putte vluchtig uit diverse bronnen: het inmiddels welbekende "apparaat voor de striprechercheur", de bovengenoemde 3 artikelen, en het interview uit Jacques Marny's "Le monde étonnant des bandes dessinées" met voorwoord van René Goscinny.

Eind mei vertoefde René Goscinny, samen met Uderzo en Morris, als gast van de Bijenkorf enige dagen in Nederland. Dit bezoek vormde een welkome gelegenheid om Goscinny de plaquette te overhandigen die hem op grond van zijn erelidmaatschap van Het Stripschap toekwam. Voorts werden, halverwege een informele bijeenkomst van Goscinny, Uderzo, Morris en hun uitgever Ollivier met enige tientallen leden van Het Stripschap in Howard Johnsons onlangs geopende hotel, enige fragmenten vertoond uit de Lucky Luke-film die tegen Kerstmis gereed zal zijn voor vertoning in 's werelds bioscopen. Dit voorproefje wettigt de verwachting dat de film zal inslaan als een bom.

# MEDEDELINGEN VAN HET STRIPSCHAP

Lid van Het Stripschap wordt u uitsluitend door overmaking van de contributie op postgiro 1513000 ten name van 'penningmeester van Het Stripschap te Groningen'.
De contributie bedraagt voor 1971 ƒ 18, -; voor iedere verstreken maand kan echter ƒ 1, 50 minder worden overgemaakt.
Als lid ontvangt u naast Stripschrift een stripmaatschapskaart, die u toegang verleent tot Stripschapbijeenkomsten, verder een adressenlijst van leden en zusterorganisaties en mededelingen betreffende Stripschapsaktiviteiten.
Beëindiging lidmaatschap vóór 1 december, daarna automatisch verlenging.
Voor nadere inlichtingen over aktiviteiten van Het Stripschap, lidmaatschap van Het Stripschap, adreswijzigingen, en aangelegenheden betreffende strips in het algemeen wende men zich tot het sekretariaat van Het Stripschap, Treilerhof 23, Amsterdam-N.
Statuten en huishoudelijk reglement van Het Stripschap zijn voor leden verkrijgbaar bij bestuurslid K. Helderman, Zocherstraat 60III, Amsterdam.

*

Voor een filmotheek is de zomer niet de drukste tijd. De Stripschapfilmotheek groeit niettemin gestaag. Zo is de "algemene" Stripschapfilm nu uitgebreid met vooraankondigingsfilmpjes van Sjors en Sjimmie en de gorilla en in het land der reuzen. Daarnaast is het verheugend, juist in dit nummer te kunnen berichten dat er nu ook een Dick Bos-spoel van een half uur ter beschikking staat. Behalve de tijdens de oorlog door Alfred Mazure geproduceerde speelfilms Valsch geld (zonder geluid) en Inbraak, met Maurice van Nieuwenhuizen in de hoofdrol, treft men hierop de recente Mazimationfilms Jail Break en Knight of Malta aan. Zoals men weet, heeft Mazure járen op Malta gewoond. Met Ierland is Malta het laatste Westerse land waar men niet kan echtscheiden en waar de regering discussies over geboortenregeling resoluut buiten de deur houdt. Maar terzake: er is momenteel een circulaire in de maak met de uitleenvoorwaarden. Vóór het winterseizoen aanbreekt zal deze aan filmclubs e.d. worden verzonden.

OUDE NUMMERS STRIPSCHRIFT

tot en met nummer 7 geheel uitverkocht; wèl zijn tegen de gereduceerde prijs van ƒ 1, 50 enkele nummers 3 met foutief bedrukt omslag verkrijgbaar bij de penningmeester van Het Stripschap.
Bij Levisson MPS in Rijswijk (ZH), giro 15412, kunnen besteld worden: nummers 8/9 tot en met 24 à ƒ 2, 25 en nummer 27/28 à ƒ 3, 25; 25/26 is uitverkocht.

AANBIEDINGEN VOOR LEDEN:

STICKERS, motief groen Stripschapvignet op zilverkleurig fond, 10 stuks voor ƒ 1, --; bij afname van 100 stuks of meer 10 à ƒ 0, 70.

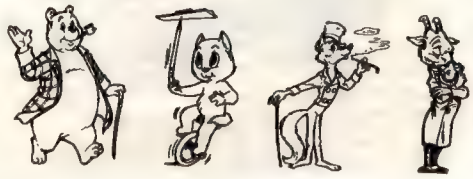

Het Stripschap nu ook internationaal georganiseerd

Sedert 27 november van het vorig jaar bestaat de International Comics Organisations ICON. Doel van deze club is het op internationaal niveau bevorderen van de strip in al zijn gedaanten. Het secretariaat is gevestigd in Parijs 5e: 36, rue des Boulangers, telefoon 633.03.19. Leden zijn:

| | | |
|---|---|---|
| USA | National Cartoonists' Society | David Pascal |
| Brazilië | Escuela Panamericana de Arte | Enrique Lipszyc |
| Italië | Immagine | Rinaldo Traini |
| Zweden | Swedish Academy of Comic Strips | Sture Hegerfors |
| België | Club des Amis de la Bande Dessinée | André Leborgne |
| Zwitserland | Groupe d'Etudes des Littératures Dessinées | Marcel Michel |
| Spanje | Universiteit van San Sebastian | Luis Gasca |
| Argentinië | Escuela Panamericana de Arte | David Lipszyc |
| Portugal | | Vasco Granja |
| Japan | Groupe pour l'étude de la bande dessinée | Koséi Granja |
| Canada | Terre des Hommes | Robert la Palme |
| Nederland | Het Stripschap | P. Hans Frankfurther |
| Finland | | Heikki Kaukoranta |
| Frankrijk | Socerlid | Claude Moliterni |
| Frankrijk | Socerlid | Pierre Couperie |

Hun adressen komen in de volgende adreslijst van Het Stripschap. Mocht u ooit in een van die landen vertoeven, weet u dan welkom bij een gelijkgestemde ziel.

Van verschillende kanten bereiken het bestuur verzoeken, in aanraking te worden gebracht met bezitters van het jeugdweekblad Jong Indië dat vóór de oorlog gelijktijdig met Doe Mee, maar dan in het voormalige Nederlands Oost-Indië uitkwam. Strips waren o.a. de avonturen met het vliegtuig De vliegende vis en van Kapitein Moonlight. Berichten gaarne aan het secretariaat van Het Stripschap, Treilerhof 23, Amsterdam N.

Stripschappers in Arnhem en omgeving hebben een afdeling gevormd onder de (nog) niet definitieve naam 'De Pikkin(k)ring'.
Inlichtingen bij Arie Euwijk, K. Doormanstraat 14, Arnhem.

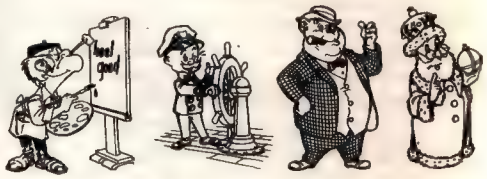

TOM POES DISCOBOEK:

ƒ 8, 50. Vrijwel uitverkocht!

NIEUW!

STEMPELS van Toonder's stripfiguren; 2 series, in dozen van 12 stuks (zie verkleinde afbeeldingen, ware grootte circa 4 x 3 cm). Prijs per serie ƒ 12, 50. De stempels zijn niet los verkrijgbaar.

Betalingen op giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap.

# RUILRUBRIEK

De ruilrubriek in Stripschrift staat open voor iedereen!
Eén advertentie kost voor de leden van Het Stripschap ƒ 2,75, voor niet-leden ƒ 4,--.
Maak het juiste bedrag over op giro 15412 t.n.v. Levisson MPS, De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk (ZH), en schrijf de tekst van de advertentie op de achterkant van de girokaart. De advertentie mag - inclusief naam, adres en telefoonnummer - niet meer dan 40 woorden bevatten.

Aangeboden:

De Bronzen Sleutel, Sprietatoom, Bokkerijders, e.a.; Jan Kordaat I; Blauwe Sperwer; Robbedoes en Kwabbernoot; Otto, Eric, enz.; verscheidene Dupuis-uitgaven

Gevraagd:

Het Spaanse Spook, Rikki en Wiske, Snoek, Robbedoes op avontuur, Mickey-Magazine

Hugo Verheyen,
Jan Devoslei 13, 2020 Antwerpen
tel. 03-388265

Te koop aangeboden:

Donald's vanaf '52, komplete jaargangen mogelijk; Donald's zonder Tom Poes vanaf '56; Sjors vanaf '60; komplete jaargangen mogelijk

Gevraagd:

Tom Poes 1e serie; Eric (vlaams) 12, 15, enz. bod/prijsopgave naar:

B. Wesseling
R. Holkade 41, Haarlem

Te ruil aangeboden:

wegens konstant dubbel: knipsels van Hollewijn, Gabbers, Aafje Anders, Horre Harm Hella

Gevraagd:

knipsels van Aram, Piloot Storm, Panda

Te koop aangeboden:

Pep jrg. '66, Arend 3e jaargang (ingebonden)

J. Huisman,
Marijkelaan 8, Nieuwkoop (ZH)

Gevraagd:
Robbedoes albums (verzamelde nummers) 1, 3, 6, 7, 14, 31, 36, 37, 40-44, 46-49, 53, 54, 57-61, 65, 76-79

Ton Konincks,
Rijn en Schiekade 101, Leiden
tel. 01710 - 42971

Aangeboden:

vijf Stripschriften: nos. 2, 3, 4/5, 6 en 7, met complete Gunnar de Gevreesde (Eric de Noorman-verhaal)

Ton Konincks
Rijn en Schiekade 101, Leiden
tel. 01710 - 42971

Aangeboden:

Bommelboekjes: zwelbast/zwadderneel; plamoen/lemland; bommellegende/spliterwt; kwanten/beunhaas; grootgroeiers; wroegwezen; achtgever; tijddeurtje; klonters; vibreerputje; schoonschijners; talisman; pierrace; ijstijd
Knipsels: labberdaan; pasmunt; liefdadiger; bovenbazen; pikkinring; kwanten; beunhaas; achtgever; kniphoed; vereeuwen

Gevraagd:

Eric-knipsels

De Goede,
Wittevrouwensingel 23, Utrecht
tel. 030 - 23231

Te koop of te ruil tegen Hollewijn:

Panda 58, 70, 74, 76 t/m 110; Arman en Ilva 1 t/m 6; Horre 5 t/m 11; Tom Poes 35 t/m 41, 46 t/m 135; id. DD 1 t/m 57; id. boekvorm: vertellingen, laarzenreuzen, 2e serie, 3e serie, vibreerputje, kniphoed

R. Bruyn
Parsifalstraat 13, Den Haag
tel. 070-685562

Gevraagd:

zwart-wit albums van Kuifje

Geboden:

Tom Poes (boekjes en knipsels); Eric de Noorman (nederlandse en vlaamse boekjes); Suske en Wiske

C.J. Aarts
Singel 500, Amsterdam

Gevraagd (te koop of ruil):

Pep 1962: 9, 10; 1963: 7, 8, 9, 10, 12, 13, 29, 31, 35, 36, 37, 45, 48, 49, 52; 1964: 2, 10, 39, 41, 46, 50; 1965: 1
Donald Duck: 1952, 1953, 1954, 1958: 22
De kleine boze wolf (1962)

Aangeboden (te koop of ruil):

Pep 1962: 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13; 1963: 1, 6, 19, 24; 1964: 11, 12, 13, 26, 29, 30, 35; 1965: 7, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Duck album nr. 4 (1960); Bessy albums 18 en 59; opgeplakte knipsels: Miranda 1125-1412 (kompleet), Mandrake 1231-1598 (1550 en 1571 ontbreken)

P.J. Sjouw
Gentiaanstraat 16, Assen

Gevraagd:

Robbedoesweekblad: band 14, 16, 19, 21, 22, 24 t/m 30; Karamel en Romulus, Godfried van Bouillon, Robbedoes op Avontuur, Robbedoes en Kwabbernoot en Cristoffel Columbus.

Aangeboden:

Nummers van Donald Duck: 1952, 1953, 1954, 1955, 1956; verder Suske en Wiske; Zwarte Madam, Groene Splinter, Stalen Bloempot, Witte Uil; en verder nog Alex de Onversaagde, Clorophyl en andere mooie spullen.

Wim v.d Plas,
Jan Evertsenplaats 205, Rotterdam
tel. 010-135843

Gevraagd:

Suske en Wiske; Baard en Kale; Blondie en Blinkie

Aangeboden:

Suske's: plakken en knippen, Wij lezen met S en W, 5 dl.; Tom Poes: Sappeljuwelen, Zwarte Vleer; e.v.a. oude en nieuwe strips

Ubald Seveke,
Strandvliet 14, Amstelveen
tel. 020 - 418131

Aangeboden:

Suske & Wiske, Fokkie Flink, Kick Wilstra, Lombard, Dupuis, Casterman, Tekko Taks, Piloot Storm, Donald Duck (1955-1970), Sjors (1957-1970), Pep (1962-1969), Olidin, Kris Kras, Tom Poes uit D.D. 1 t/m 57

Gevraagd:

Donald Duck 1952-1953-1954, Bommel, Spaanse Spook, K.Z.V., Tom Poes weekblad, Paulus, Ons Volkske vóór 1960

Cor Laurens,
Vondellaan 1, Vlissingen

Aangeboden koop/ruil:

honderden Donald Duck's, Tom Poes, Eric, Dick Bos (oorlog), Onbekende Stille, Suske en Wiske, Rode Ridder, Kappie, e.v.a.

Gevraagd:

Sjors 1969: 1, 5, 9, 11, 12, 16, 19, 20 en alle Tom Poes materiaal

M.J. de Meulder,
P. Calandlaan 46, Amsterdam

Welke jongeman bood er op Strip '71 ingebonden Wereldkronieken '50-'54 te koop aan?

M.J. de Meulder,
P. Calandlaan 46, Amsterdam

Te koop gevraagd:

Tom Poes dagstrips Volkskrant, NRC, boekjes serie 1, 2, 3, Blitz, Niemeijer, etc.
Geen kopieën of illegale uitgaven.

J. Kleinmeijer
Duifhuis 40, Nijkerk

Te koop:

'Het geheim van de grote pyramide', deel I en II, uit de avonturen van Blake en Mortimer
Prijs ƒ 150,-

H. de Vries
Kapelstraat 16, Sneek
tel. 05150 - 4657

Gevraagd:

Kuifjes Chromo's Zien en Weten; Weekblad Kuifje 1958: 12 t/m 23, 44, 53; 1967: 37; Chick Bill (eerste tien delen); Robbedoes boeken

Aangeboden:

Weekblad Kuifje: verscheidene jaargangen; Jan Kordaat II; Blauwe Sperwer I; Suske en Wiske

M. van der Veer,
Valeriaanstraat 130, Soest
tel. 02155 - 7723

Gevraagd:

Prins Valiant uit Sjors/Okki en Wereldkroniek 1946

Aangeboden:

Prins Valiant 300 st. Deens-Amer.-Duits, 10 verh. T.P 57/58; Sjorsboeken 1 + 2 Branner, Sjors in humorist 1938; Erik, enz.

A.A. O'Wel
Haarlemmerweg 207, Amsterdam

Aangeboden:

Versch. Sjorsalbums: oa. in Arabië, in Minasoussa; Sjors weekblad: 1959/1962; Jerry Spring: Pad naar het hoge Noorden; Thijs Wijs; Piggelmee

Gevraagd:

Oude Robbedoesalbums; oude Sjorsalbums; Jerry Spring; Hollewijn

P.E. Hakkenberg,
Van Eysingalaan 118, Utrecht
tel. 030 - 935634

Gevraagd:

Eerste en tweede jaargang van Pep; Kick Wilstra; en Sjors van de Rebellenclub albums

J.M. de Vogel
Mozartweg 75C, Amersfoort

Gezocht:

Pepparade's 1 en 2; (franse) Super Pocket I (Uitg. Dargaud); De Gids 1970 4/5, of het daarin verschenen artikel over Asterix, of fotokopieën van dit artikel

Aangeboden:

Arretje Nof (Calvé) 2 reeksen, samen 13 deeltjes kompleet, t.e.a.b.

R. Kooy,
Postbus 146, Bussum

Tegen elk aannemelijk bod:

Complete jaargang 1939 Doe Mee, met oa.
Jongens van Stavast; Fred zonder Vrees; King van de koninklijke Kolonne; Popey; en losse nummers Donald Duck 1952 (eerste jaargang)

H. Focke,
Hoek van Hollandstraat 3 III,
Amsterdam, tel. 020 - 152329

Gevraagd:

Stripschriften nrs. 0, 1, 2, 4/5 en 6 à ƒ 10,- per stuk; Eric de Noorman ned. deel 4 Gevangenen der Romeinen à ƒ 75,-.

E.J.M. van der Spek,
Postbus 307, Oranjestad
Aruba, Ned. Antillen

Gezocht:

"Knipperd" die zich onledig gehouden heeft met het verwijderen van Arman en Ilva uit de kranten
Kan hiertegenover slechts financiële beloning stellen door gebrek aan ruil objekten
Het gaat om verhaaltje 1 t/m 4.

Stef Keizer,
Coolsestraat 25B, Rotterdam-3

stripschrift's

# DICK BOS

3,25 - 55F - 29-30 mei-juni 1979

MAZ

# zou donald duck nooit eens moe worden van al die spannende avonturen ?

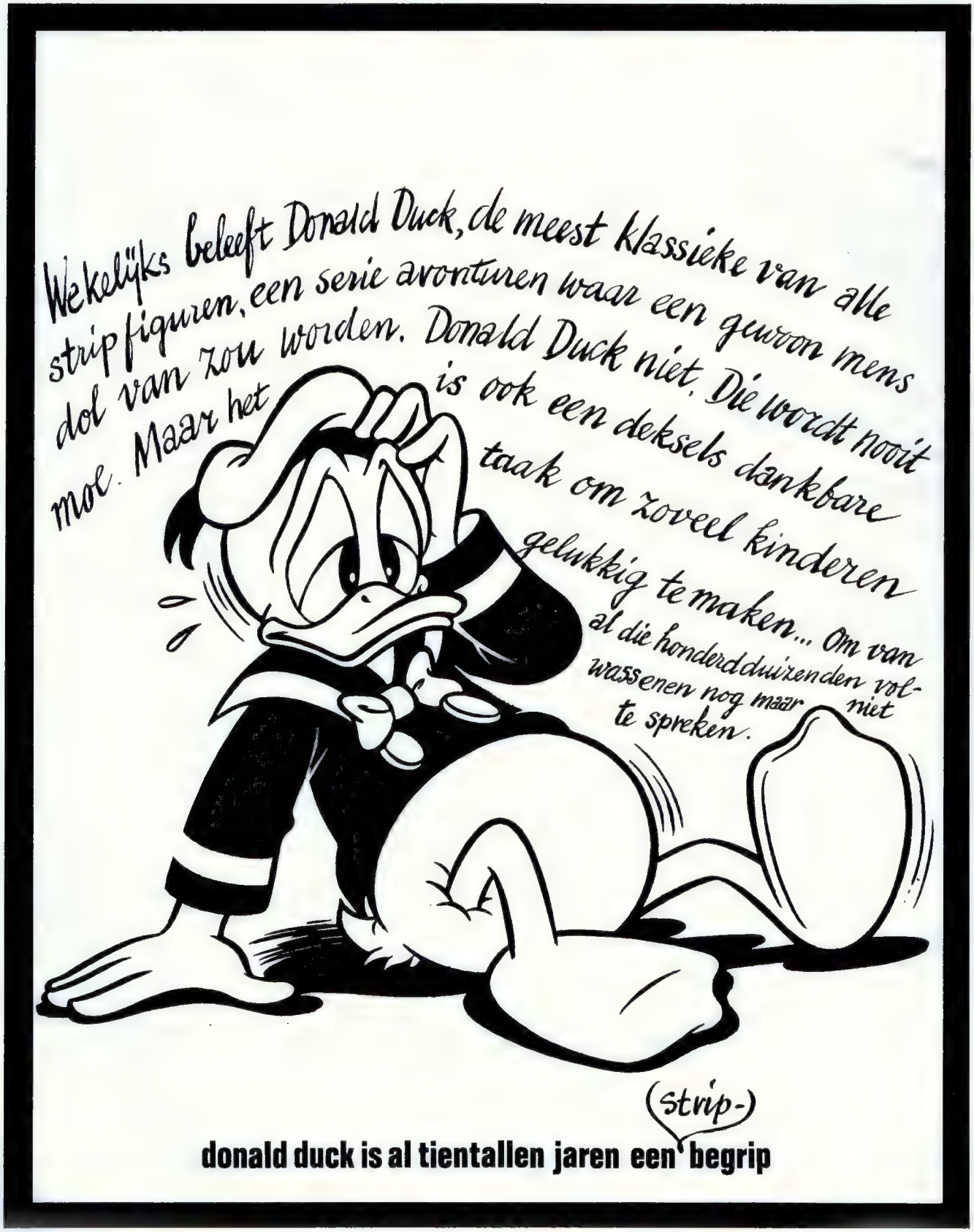
Wekelijks beleeft Donald Duck, de meest klassieke van alle stripfiguren, een serie avonturen waar een gewoon mens dol van zou worden. Donald Duck niet. Die wordt nooit moe. Maar het is ook een deksels dankbare taak om zoveel kinderen gelukkig te maken... Om van al die honderdduizenden volwassenen nog maar niet te spreken.
(strip-)

**donald duck is al tientallen jaren een begrip**

# Alfred Mazure

'Dick Bos weet dat hij zelf niet bestaat'.

Louis Andriessen een dagje in Londen op bezoek bij Alfred Mazure.

Alfred Mazure, onsterfelijk door zijn creatie Jeugdsentiment no 1: Dick Bos, zelf geheel kaal, met openhartige ogen, gebruikt geen boter en bijna geen suiker meer: 'Ik schrijf nu in drie verschillende genres: satire, onder mijn pseudoniem Maz, zoals Pigeon Parade, dat ik zelf illustreer, verder boeken over de vrouwelijke Dick Bos Sherazad, een eigen verengelsing van de mooiste vrouwennaam van de wereld Sheherazade, en nu onder de naam Leonard Cullner een roman Blooded Royal, die speelt in de Congo.
L.A.: 'Naar aanleiding van uw reis door Afrika?'
Maz: 'Ja, dié reizen hebben veel invloed op me gehad. Denk je eens in, met een luchtgekoelde driewieler, volgens mij de enige luchtgekoelde driewieler in die tijd, met een engelse vriend dwars door de Sahara. Dat voorstuk was eigenlijk maar een soort stuk motorfiets, dat voorwieltje raakte voortdurend in het zand vast. Met tapijten onder dat wiel weer proberen aan het rijden te gaan; soms waren er dagen dat we maar 100 yards per dag opschoten. Als het avond geworden was konden we als we omkeken, de plek zien waar we die morgen gestart waren.'
'In die tijd maakte ik al strips, zonder woorden, voor Engelse weekbladen, grote bladen met oplagen van een miljoen. Ze moesten elke week tijdig op de post. In Turkije raakten we gearresteerd. Ik had mijn paspoort vervalst omdat mijn visum was verlopen en zo kwamen we in een politiebureau terecht waar we opgesloten werden. We zijn door een raampje weten te ontsnappen, en zijn toen helemaal naar de Bulgaarse grens gelopen, onderwijl ons voedend met de druiven die we langs de kant van de weg vonden. Daar ben ik erg ziek van geworden. Pas in Sofia knapte ik een beetje op.
L.A.: 'Waarom werd u eigenlijk van school gestuurd?'
Maz: 'Ik was baldadig, een lastig jongetje. Pater Daniëls...
L.A.: 'Daar heb ik ook nog les van gehad. We hebben één ding gemeen: ik ben ook, zij het vele jaren later, wegens ondeugdelijkheid van het Aloysius College getrapt'.

Mazure en enkele van zijn schilderijen

Maz: 'Pater Daniëls noemde mij een jonge hond. Een van mijn klasgenoten is later jezuiet geworden en altijd een goede vriend van me gebleven, professor Marius Jeuke. Hij zei dat het smerig was geweest om iemand drie maanden voor zijn eindexamen van school te trappen. Ik maakte caricaturen van leraren, die zeer goed herkenbaar waren. Ik had toendertijd al opdrachten, zoals bijvoorbeeld Verzen om voor te dragen, verzameld door H.N. Klooster' (een uiterst maf boekje met op de eerste pagina een tekening van een braaf ventje in een plus fours broek met een rijmpje eronder dat begint: 'Ga zóó staan voor de klas')...
L.A.: 'Dit is anders een opvallend gezagsgetrouw kereltje'.
Maz: 'Dat boekje werd gebruikt door de hogere klassen. Ik was veertien toen ik dat tekende. Later toen ik films maakte, kwamen vaak groepen leerlingen met paters thuis in Wassenaar bij mij films kijken. Dick Bos was ook eigenlijk gemaakt voor schooljongens. Dat was de reden dat sex geen rol speelde in Dick Bos. Nu heb ik de naam een 'sexy' tekenaar te zijn, kijk maar eens naar Lindy Leigh, een zeer sexy meisje. Toen de eerste serie Dick Bos uitkwam, ging het niet direct goed. Ik zei tegen Ten Hagen: "Je moet adverteren". Van de 20.000 waaruit de eerste druk bestond hebben we er 10.000 uitgedeeld bij het uitgaan van de middelbare scholen, verschillende scholen in Den Haag. Daarna was de eerste druk onmiddellijk uitverkocht. Ik won een weddenschap met Vic Jurgens (van de Unilever; hij is mijn dubbelganger, ook helemaal kaal), die zei: "Wedden om een doos bonbons dat je er nooit 20.000 verkoopt?". Tegelijk met de toen zeer snel stijgende verkoopcijfers begon al meteen de negatieve reactie in de pers. Dat moet je niet vergeten. De anti-propaganda actie

Zelfportret van Mazure op zijn briefpapier

# Alfred Mazure

van O.K. en W. was niet de eerste. Een Haarlemse krant had zelfs een artikel op de voorpagina over de verderfelijke invloed van Dick Bos op de jeugd. Diezelfde week nog werden er in Haarlem, waar tot dan toe weinig verkocht was, 5000 omgezet!
L.A.: 'Wat waren de argumenten in die kranten?'
Maz: 'De kinderen zouden alleen maar plaatjes kijken, niet meer lezen. De verheerlijking van het geweld, en het taalgebruik: het was slechte taal, slecht Nederlands.

In een van de moskeeën van Ghardaia in de Sahara
zie ill. dossier: het landhuisje van dr. V. Noort (De tegenstanders)

---

'Wat vond u van die argumenten?'
'Onzin. Het heeft geen enkele invloed op me gehad. Dick Bos is gebleven die hij was, hij doodde nooit mensen, het was goed'.
'Hoe ging het toen verder?'
'Erg goed. De oplagen werden 100.000, 150.000. Ten Hagen had er makkelijk veel meer kunnen verkopen, maar er was papierschaarste. Hij kon gewoon niet meer papier krijgen.

'Wie waren die twee Duitsers, die u op bezoek kreeg?' (zie biografie Reijnhoudt).
'Ze waren van de uitgeverij Ulstein uit Berlijn. Zij zouden Dick Bos in een miljoenenoplaag gratis verspreiden onder het Duitse leger, als hij SS'er werd, de strijd zou aanbinden tegen de zwarte handel en zou vechten in de frontlinies tegen de geallieerden. Ik kreeg een blank contract. Volgens mij is Ulstein benaderd door het Ministerie van Oorlog. Ulstein was toen de grootste Duitse uitegeverij.
'U zei nee'.

'We haatten die Duitsers zo erg, ik kon Dick Bos gewoon geen SS uniform aantrekken. Het verbod dat later kwam op Dick Bos, moet met dat bezoek samengehangen hebben. Ze noemden in dat verbod Dick Bos verkapte Engelse propaganda. Dick Bos was niet "Hollands". Hij was inderdaad ook cowboy. Ten Hagen was er overigens tegen dat Dick Bos cowboy werd'.
L.A.: 'Er is wel degelijk een verbinding te maken tussen Dick Bos en de toenmalige Engelse detectiveliteratuur. Wat las u?'
'Ik ben altijd Engels georiënteerd geweest. Op school las ik al Wodehouse, Wallace, Christie, de Amerikaanse strips van Raymond (de voorloper van Rip Kirby), de cowboyboeken serie Hopalong Cassidy van Mulford. En ik ging verschrikkelijk vaak naar de film. We fietsten naar Amsterdam om Potemkin te zien, de "avant-garde". Dan had je de detective filmserie The Thin Man.
'Dick Bos' achtergronden worden duidelijker. Hoe kwam u in contact met Van Nieuwenhuizen?' (zie ook biografie Reijnhoudt).
'Nou, gewoon als leerling. Ik liet me inschrijven voor de jiu jitsuklas van Van Nieuwenhuizen in Den Haag. Ik heb altijd veel aan jiu jitsu gedaan, ook later in Londen. We werden al gauw vrienden. We hebben samen veel gebiljart. Later vroeg Van Nieuwenhuizen mij om judo-instructieboekjes voor hem te illustreren'.

'Van Nieuwenhuizen zou later ook als Dick Bos optreden in uw films'.
'Ik had toen al een 16 mm camera gekocht, aanvankelijk eigenlijk alleen maar om de familie te filmen. Maar ik had behoefte aan een verhaal, dus maakten we Dick Bos ensceneringen. Mijn vrouw heeft eens, in een van die judo-voorlichtingsfilms, mijn vriend Bijl tijdens de opname met een flitsende jiu jitsu greep tegen de kachelpot gekwakt. Hij bleef steunend liggen (we dachten eerst nog dat het een grap was, Bijl was een grappenmaker), met een gekneusde rib. Maar we hebben veel gefilmd voor de ondergrondse. Het verhaal over de V 2 is bekend, boven op het dak van een kerk in Wassenaar, vlak bij de plaats waar de V 2's werden afgeschoten. Niemand wist van die camera, ook de pastoor niet. Meerdere films van afgeschoten V 2's zijn ter bestemder plaats afgeleverd. Een andere keer moest ik naar Delft waar een huis van de Gestapo zou gebombardeerd worden door de Engelsen om het bombardement te filmen. Twee dagen en nachten zaten we daar, het huis wérd helemaal niet gebombardeerd'.
'Was u lid van een georganiseerde verzetsgroep?'
'Ik was hoofd van de verzetsgroep in Wassenaar. Ach, het was eigenlijk een soort "Sjors van de rebellenclub", ik moest eens een keer naar Amsterdam, lopen natuurlijk, voor een blokhoofdenvergadering. Als je woensdags kwam, moest je zeggen: "Ik kom uit Leeuwarden" en als je donderdags

Alfred Mazure in aktie tijdens een van zijn filmprodukties; hij velt Lou den Hartog (foto Piet van der Ham)

uit 'The obliging spook'

kwam "Ik kom uit Coevorden". Toen ik daar aankwam zei ik het natuurlijk net verkeerd en boven aan de trap reageerde de vrouw met; "Zo, dat is interessant"; totdat mijn vriend Jan C. aan het trapgat verscheen en me herkende. Ze hadden daar een kast vol wapens en ik kreeg een FN Browning in mijn handen geduwd. Ik zei: "Wat maken jullie nou jongens, dat is toch geen verzet!". Nee, de oorlog was verloren. Later, op weg naar huis, heb ik de revolver in het Vondelpark weggegooid'.

'Richel was mijn grote vijand. Hij was iets hoogs bij de NSB filmdienst. Het was Richel die aanwezig was bij de twee invallen die in mijn huis gedaan werden; vijf, zes uur was hij aanwezig, maar ze vonden niets, want Teunissen had me van te voren gewaarschuwd. Ik was eens met Richel bij Teunissen thuis en we spraken over Dick Bos. Richel, in uniform, zei: "Maar wat zou Dick Bos doen, als ik zó deed? " (nadat we spraken over het feit dat Dick Bos nooit mensen neerschoot) en Richel trok zijn revolver en richtte het op mij. Met een snelle jiu jitsu beweging sloeg ik Richel het wapen uit de hand. Ik geloof dat hij mij dat nooit vergeven heeft.

Teunissen was hoofd van het Filmgilde van de Nederlandse Kultuurkamer, maar tevens een vriend van mij. Teunissen kon als filmer pas goed aan het werk komen toen hij lid van de NSB was geworden. Het was ook Teunissen die mij zijn auto, een open DKW met zo'n NSB vlaggetje op de motor, leende, toen ik mijn onderduiker Adolphe Engels naar Breda kon brengen. Na de oorlog heb ik oa. voor Teunissen een getuigschrift geschreven over op wat voor manier ze me in de oorlog geholpen hebben. Kijk, en dat vond ik nou zo vervelend: mijn andere vrienden hebben me dat erg kwalijk genomen. Na de oorlog kwam er een meneer de Jong aan mijn huis, die zei: "Wij komen de geluidsapparatuur vórderen". Dat was de apparatuur, die wij met een handkar weggehaald hadden bij de NSB Filmdienst. Ze waren onbeschoft tegen je na de oorlog; mijn vrouw zei nog: "Je had die opdracht uit Berlijn moeten aannemen, Philips werkt voor de Duitsers, Daf werkt voor de Duitsers, en die zijn er allemaal rijk van geworden, waarom jij niet? "

'Ik was bitter toen ik na de oorlog Holland verliet. Mijn Dick Bos films werden door de filmkeuring toegelaten voor 18 jaar en ouder.

En dat was niet vanwege het zogenaamde gemene vechten. Verschuren, toen directeur van Multifilm Haarlem heeft tegen me gezegd: "Je bent smerig behandeld. Het was een machtsstrijd. Die mensen van de filmkeuring wilden je breken, je was niet professional". Bij die Filmkeuring waren mensen, die zelf bioscopen exploiteerden'.

L.A.: 'U tekende voor de Conservative Party. Betekent dat ook dat u conservatief stemt? '

Maz: 'Ik stem conservatief. Maar ik tekende in diezelfde tijd voor de Daily Herald, die is socialisties. Die strip voor de conservatieven heb ik onder pseudoniem Leo gemaakt.

THERE THEY GO – THEY'LL HAVE THEIR STRUGGLES JUST AS WE DID. BUT ELSIE'S A SWEET GIRL, AND THEY'LL BE HAPPY.
A SIGHT HAPPIER IF THEY'RE SENSIBLE ENOUGH TO HELP CHANGE THINGS AND PUT BACK A CONSERVATIVE GOVERNMENT, THEN WHITE WEDDINGS WILL BE MORE THAN DREAMS FOR THOUSANDS OF YOUNG COUPLES.
LEO

uit strip voor de conservatieven in 'Popular Pictorial'

Toen hij was uitgekomen werd ik door de conservatieve Daily Express opgebeld: "Die Leo, meneer Mazure, bent u dat? ". Ik zei: "Ik heet Mazure, en die tekening is gemaakt door Leo". OK, zeiden ze, als u het zo wilt spelen. Ze zagen er wel een aardig relletje in: Tekenaar werkt voor Labour en Conservatives tegelijkertijd'.

L.A.: 'Dick Bos is door de kritiek indertijd niet veranderd. Wat trok u zo in hem aan? '

Maz: 'Het hangt samen met mijn karakter. Wat ik eenmaal begonnen ben, wil ik afmaken. Ik heb Dick Bos nooit willen veranderen. Waar ik van hield in Dick Bos was zijn gevoel voor humor, Dick Bos neemt zichzelf niet ernstig, hij weet dat hij zelf niet bestaat. Daarom vond ik The Saint ook nooit goed: the Saint gelooft teveel in zichzelf.

Dick Bos is onrealisties, geld speelt ook nooit een rol, hij staat buiten de realiteit'.

L.A.: 'In de nieuwe serie is Dick Bos wel degelijk veranderd'.

Maz: 'Dat zit hem vooral in de tekenstijl. Bij de nieuwe serie had ik veel meer tijd om beter te tekenen, meer détails te maken. Vergeet niet dat de eerste Dick Bos boekjes in een 6 dagen getekend werden, ik deed het rechtstreeks in inkt.

Mijn schilderijen uit de tijd van Dick Bos zijn ook totaal anders, veel vloeiendere lijnen, zoals Sherazad. Die lichtere schilderijen zijn later gemaakt, dat kan je wel zien'.

L.A.: 'Het is jammer dat u niet bij de persconferentie van het Dick Bos nummer in Amsterdam kan zijn'.

Maz: 'Ik heb het zo verschrikkelijk druk, ik kan werkelijk geen dag missen'.

# DE CHEF

AVONTUREN-ROMAN
IN PLAATJES

UITGAVE: GEILLUSTREERD STUIVERSBLAD - UTRECHT

HALLO NICK! NOG NIEUWS VAN DE CHEF?
JA! HIJ HEEFT OPGEBELD, DAT ZIJNE KAPITEIN WILKINS DE KAART HEEFT
HIJ ZAL HAAR NIET LANG HEBBEN!
HOE KOMT DIE KERELS ER AAN?
HET BEVELIS: VAN AVOND OM 8 UUR BIJ WILKINS HUIS, STEENWEG 5 DAN KOMT HIJ THUIS MET DE KAART NEEM DIT DING EN LAAT WILKINS NIKS KUNNEN VERTELLEN!
LAAT DAT MAAR AAN MIJ OVER!
NOU, OP DE GOEDE AFLOOP!
OM 8 UUR HEBBEN WIJ DE KAART..
EN VOLGENDE MAAND DE SCHATTEN VAN AL CAPONE
RICHARD TAYLOR
PAS OP BUDDY DAAR HEB-IE-'EM
WEG 5
GOED ZOO BUDDY LEG 'EM MAAR NEER DAN ZULLEN WE DE KAART EENS ZOEKEN
WEG 5

WEG 5
PAS OP DAAR KOMT EEN AUTO
VERDUIVELD IK KAN DIE KAART NIET VINDEN
WAT MOET DAT DAAR?
DAT'S ÉÉN
NOU JIJ NOG!
OH! DE AANGE-VALLENE IS GE-LUKKIG ALLEEN BEWUSTELOOS
IK KEN-JE NIET-- JONGE MAN----- MAAR--DANK JEWEL ---'T GAAT ALBETER. WAAR ZIJN ZY---- GEBLEVEN?
OH! DE HEEREN HEBBEN DAAR NIET ONGEMERKT DE BEENEN GENOMEN

DAAR WOON IK ! MISSCHIEN WIL JE ME EVEN HELPEN?

ZOO! DANK JE WEL GA OOK EENS EVEN ZITTEN
OH! VADER

OH! MAG IK JE VOORSTELLEN, MIJN NAAM IS WILKINS, DIT IS MIJN DOCHTER JANE, EN DIT IS MIJNHEER---?---
HANS VONK, DETECTIVE!

OH! EEN DETECTIVE!! DIE GAAT ONS ZEKER HELPEN HE PAPS?

NATUURLIJK WIL IK GRAAG HELPEN MAAR WAARMEE! IK BEGRIJP HET HEELE VOORVAL NIETS---
MIJN DOCHTER DENKT NATUURLIJK DAT IK U HIER ONTBODEN HEB, AANGEZIEN IK OOK HARD EEN DETECTIVE NOODIG HEB------

DE KWESTIE IS N.L. DEZE DAT IK DOOR EEN GELUKKIG TOEVAL IN HET BEZIT BEN GEKOMEN VAN HET TESTAMENT VAN DEN GESTORVEN BERUCHTEN BENDELEIDER AL CAPONE - ER IS EEN KAARTJE BIJ DAT DE PLAATS AANGEEFT WAAR ZIJN FABELACHTIGE SCHATTEN MOETEN LIGGEN - DOCH EEN COMPAGNON IS ER OOK VAN OP DE HOOGTE - EN WEET DAT IK 'T KAARTJE BEZIT - 'T IS DE BERUCHTE GANGSTER „CHEF" OP ONGELOOFELIJKE MANIER KENNEN ZIJ MIJN BEWEGING EN ZOO WISTEN ZIJ DAT IK HET VAN AVOND BIJ MIJ HAD - EN VAN HUN OPTREDEN WAS JE GETUIGE.

NOU MAAK IK VOORBEREIDINGEN VOOR DE TOCHT NAAR „FLOWER CASTLE„ DAT IS DE PLAATS DIE DE KAART AANGEEFT, EEN HEEL OUD KASTEEL OP EEN EILAND BIJ CUBA. IK GA MET MIJN VRIEND HUDSON EN HOPELIJK MET U. DOCH AL MIJN STAPPEN WORDEN NAGEGAAN.

ZOO ALS JE ZIET IS HET KAARTJE NIET OVERDUIDELIJK IN DE JUISTE PLAATS-AANDUIDING - IK HEB VOOR ALLE VOORZICHTIGHEID EEN COPIE ERVAN GEMAAKT
OH VADER!

HANDEN OMHOOG MIJNE HEEREN!

AANGEZIEN MIJN VRIENDEN DE 10 KEER FAALDEN BEN IK ZELF EVEN MET ZE MEE GEKOMEN. IK GEEF JE 3 TELLEN OM DE KAART OVER TE GEVEN

ER SCHIET MIJ HELAAS NIETS ANDERS OVER
MIJN ORDERS V/H CHEF WAREN O.A. OM DIEN BEMOEIAL VONK TE WAARSCHUWEN ZIJN NEUS NIET IN EEN ANDERMANS ZAKEN TE STEKEN

JE HOEFT GEEN MOEITE TE DOEN OM ONS TE ACHTERVOLGEN. WANT WIJ SCHIETEN GOED

IK GA ZE ACHTERNA!
DOE DAT NU NIET! DAT IS ROEKELOOS. EN WE HEBBEN TOCH NOG DE COPY v/d KAART!

HET IS DUS NU EEN KWESTIE VAN „WIE VINDT DE SCHAT HET EERST!
WIE IS DIE „CHEF" TOCH? HOE ZIET HIJ ER UIT? HOE WEET HIJ ALLES WAT WE DOEN?
WE VERTREKKEN MORGEN, IK ZAL HUDSON WAARSCHUWEN

DAT WEET NIEMAND HIJ GEEFT ZIJN ORDERS TELEPHONISCH AAN ZIJN MANSCHAPPEN! HIJ VERSCHUNT OP DE LAATSTE OOGENBLIKKEN GEMASKERD

HALLO ALLEMAAL!

OH! VERDRAAID HUDSON, BEN JIJ HET! WE SCHROKKEN VAN JE! MAG IK JE VOORSTELLEN AAN ONZE 3e BONDGENOOT: HANS VONK
JA! DE DEUR WAS OPEN, DUS KWAM IK ONAANGEDIEND NAAR BINNEN

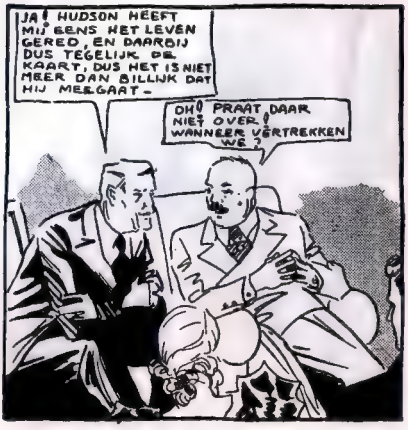
JA! HUDSON HEEFT MIJ EENS HET LEVEN GERED, EN DAARBIJ DUS TEGELIJK DE KAART, DUS HET IS NIET MEER DAN BILLIJK DAT HIJ MEEGAAT-
OH! PRAAT DAAR NIET OVER! WANNEER VERTREKKEN WE?

MORGEN MET MIJN WAGEN DAN KUNNEN WE ER IN 4 DAGEN ZIJN
JA! WANT FLOWER-CASTLE IS NOG AARDIG VER GELOOF IK?

NOU TOT MORGEN DAN

IK NEEM OOK AFSCHEID TOT MORGEN, MAAR TUSSCHEN 2 HAAKJES AAN WIEN HEBT U DE KAART LATEN ZIEN OF OVER DE PLAATS GESPROKEN? BUITEN DE HEEREN VAN „CHEF" NATUURLIJK —
ABSOLUUT NIEMAND, BEHALVE WIJ TWEEEN EN HUDSON —

1 UUR LATER
BINNEN
COMMISSARIS DOLDEN
NU TOCH EENS ZIEN OF MIJN VERMOEDEN JUIST IS!

HÉ! VONK! DAT IS EEN VERRASSING! WAT KAN IK VOOR JE DOEN?
IK WOU GRAAG EEN PAAR INLICHTINGEN HEBBEN!

ER BEGINT LICHT TE KOMEN GELOOF IK!
DIT ZIJN ALLE PHOTO'S DIE WIJ OVER DEZE ZAAK HEBBEN!

„CHEF" PAS OP! IK GELOOF DAT JE SPEL VERLOREN IS! NOU EERST WAT GAAN SLAPEN

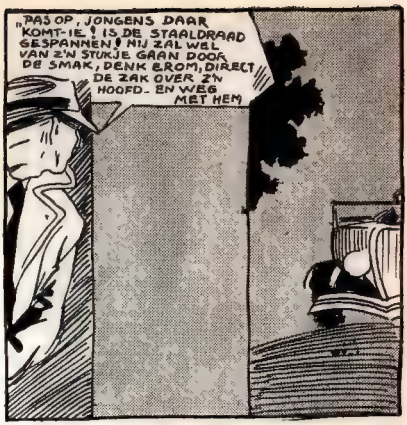
„PAS OP, JONGENS DAAR KOMT-IE! IS DE STAALDRAAD GESPANNEN? HIJ ZAL WEL VAN Z'N STUKJE GAAN DOOR DE SMAK, DENK EROM, DIRECT DE ZAK OVER Z'N HOOFD- EN WEG MET HEM

DE VOLGENDE OCHTEND BIJ KAP. WILKINS VERTREK UUR
IK BEGRIJP NIET WAAR ZE BLIJVEN HET IS AL OVER TIJD
WACHT- DAAR KOMT HUDSON AAN

'T SPIJT ME DAT IK ZOO LAAT BEN, MAAR IK KREEG JUIST EEN BRIEF VAN ONZE HANS VONK DAT KET'M VREESELIJK SPIJT, MAAR HIJ KON NIET MEE, ZIJN SUPERIEUREN HEBBEN DRINGEND ANDER WERK

OH!
DAT IS JAMMER HIJ ZAL ER NATUURLIJK WEL GOEDE REDENEN VOOR HEBBEN! WILLEN WIJ TOCH DOOR GAAN?
MAAR NATUURLIJK MISSCHIEN IS'T MAAR EEN SMOESJE EN IS HIJ BANG

ZOO! EEN TOCHTJE VAN 3 DAGEN VOOR DE BOEG NAAR HET VERLATEN EILAND -
IK HAD LIEVER GEHAD DAT HANS VONK MEE GEGAAN WAS - IK HEB EEN BANG VOORGEVOEL

NA 3 DAGEN RIJDEN KOMEN ZIJ BIJ HET WATER DAT HET EILAND VAN DE VASTE WAL SCHEIDT
DAAR LIGT FLOWER CASTLE
NU MOETEN WE EEN BOOT HEBBEN
DAAR KOMT IEMAND

KAN JE ONS NIET VOOR EEN PAAR DAGEN EEN BOOT BEZORGEN MET EEN MANNETJE?
JA ZEKER M'N HEER! IK ZELF ZAL ZE VERZORGEN
ALFRED MAZURE

DE HEEREN ZOEKEN WEL EEN SLECHTE TIJD UIT OM DIE RUINE TE BEZICHTIGEN- U BLIJFT ER NOG AL EEN TIJDJE, GELOOF 'K NAAR DIE VOEDSELKISTEN TE OORDEELEN

MISSCHIEN MAG IK HET GEZELSCHAP EERST EVEN RONDLEIDEN

GOED LAAT DE BOEL MAAR EENS ZIEN
IKKEN IEDERE STEEN HIER
LET GOED OP OF JE IN DE RUINE OOK EEN DIKKE PILAAR OF PUT ZIET, DIE MOGELIJK DOOR DIE CIRKEL OP 'T KAARTJE AANGEDUID WORDT

DER IS NIET VEEL TE ZIEN- ER KOMT HAAST NOOIT IEMAND HIER

NU HEBBEN WE HET HEELE EILAND GEZIEN! MAAR ZAG JE OOK MAAR IETS WAT DIE CIRKEL KON BETEEKENEN?
NIETS
OH! MIJN BOOT IS WEG!

DAT IS WERK VAN DE „CHEF" ZIJ WAREN ONS DUS TOCH NOG VOOR

ZIE JE WEL! NERGENS TE ZIEN! WAT MOET IK NOU BEGINNEN!
HETZELFDE ALS WIJ — KALM WACHTEN!

MAAR WACHT EVEN! ZEI JE NIET DAT JE HET EILAND OP JE DUIMPJE KENDE? WEET JIJ OOK EEN GROOTE RONDE PUT OF PILAAR HIER ERGENS IN DE RUINE?
JA ZEKER! MAAR DIE LIGT IN DE ONDERAARDSCHE GANGEN — HET IS EEN OUDE MARTELPUT!

LAAT DIE POTKIJKER EENS BINNEN KOMEN
JA „CHEF"

IK HEB JE LATEN HALEN HANS VONK OPDAT JE ZOUDT WETEN DOOR WIE JE ZAL STERVEN! DAT ZAL MIJN „COUPE FINALE" ZIJN HIERNA ZAL „DE CHEF" VERDWIJNEN. IK HEB DAN GENOEG

LANG GENOEG HEB JIJ MIJ OP DE HIELEN GEZETEN. MORGEN GA JE JE VRIENDEN VOOR NAAR EEN PLAATS WAARVAN NIEMAND TERUGKOMT
HA HA, JE DOET ME LACHEN. VOOR DE MAAND OM IS CHEF HANG JE, DOOR MIJ. IK HEB JE STEM HERKEND

BRENG DE VENT WEG EN ZEG DE JONGEN DAT IK DIRECT VERTREK MET HET VLIEGTUIG.
HA! DAT IS DE MENEER DIE IK EEN KAAKGEZWEL BEZORGD HEB!
JA CHEF
ALFRED MAZURE

DIE KLAP KOMT JE DUUR TE STAAN!
LAAT NAAR JE KIJKEN!

PAS OP VAL NIET! WEET JE WAT EEN „SMASH" IS?

DIT IS EEN „SMASH"

DIE HEEFT ZIJN PORTIE GEHAD. DAAR KOMT IEMAND! WACHT! DIE REVOLVER KAN IK WEL GEBRUIKEN
ALFRED MAZURE

IK DACHT DAT HIER IEMAND HEEN LIEP

ZOO DIE JAS ZAL IK MAAR MEE NEMEN

ZOO MIJN WAGEN WAS ER GELUKKIG NOG - NOU NAAR „FLOWER CASTLE" MET EEN SNELTREINVAART

WAAR BEN IK? ..... WAT EEN KLAP WAS DAT...

WACHT EVEN MENEERTJE..... ZOO KOM JE NIET VAN ONS AF

NEEM DIRECT MAATREGELEN - H.V. ONTSNAPT... OP WEG NAAR FLOWER CASTLE--

ZOO MENEER DE DETECTIVE! DAT JE JE VUISTEN KAN GEBRUIKEN WETEN WE, NU EENS OF JE HERSENS DEZELFDE CAPACITEIT HEBBEN

IK MOET OPSCHIETEN WANT DE „CHEF" HEEFT EEN VOORSPRONG + EEN VLIEGMACHINE. HIJ IS NATUURLIJK NOG EERDER DAN KAPT. WILKENS!

ALLEMACHTIG! NU NOG SLECHTE WEGEN MET REGEN IN DEN NACHT OP DE KOOP TOE?

GELUKKIG DE REGEN IS WEG MAAR- WAT IS DAT?
ALFRED MAZURE

HELP MIJ.....IK BEN DAARNET OVERVALLEN EN BEROOFD

MIJN NAAM IS HANS VONK.... MISSCHIEN KAN IK U HELPEN ?
JA GRAAG ! EN MET ZOO'N BEROEMD DETECTIVE BIJ MIJ BEN IK HEELEMAAL NIET BANG MEER
HET LIJKT ME VOOR IEDERE MAN VERLEIDELIJK OM ZOO'N KNAPPE VROUW AAN TE HOUDEN
IK WERD EEN HALF UUR GELEDEN DOOR 2 GEMASKERDE MANNEN AANGEHOUDEN MET MIJN WAGEN WELKE ZE MET MIJN GELD ERBIJ MEE GEPAKT HEBBEN
MISSCHIEN WILT U MIJ EVEN NAAR HUIS BRENGEN „ROXLY ROAD" 17 VOOR LESTERTOWN
NIETS LIEVER DAN DAT ! LESTERTOWN LIGT IN DE BUURT V/DAT OUDE KASTEEL FLOWER-CASTLE
ZOO - JE ZEGT MAAR, HOE IK MOET RIJDEN
ALFRED MAURIE
ZOO HIER, ZIJN WIJ ER
HET IS HIER NOG AL MISTROOSTIG VINDT JE NIET
JA ! MAAR IK HEB NOG EEN VERRASSING VOOR JE

....WAT IS DAT??

DAT IS EEN REVOLVER EN BINNEN 3 TELLEN HANDEN OMHOOG! DACHT JE DAT IK EEN KIND BEN! EN WAARSCHUW JE VRIENDEN DAAR IN DIE KAMER DAT ZE ZICH KALM HOUDEN WANT IK SCHIET ZE BIJ HET MINSTE VERRAAD NEER
ALFRED MAZURE

ALS JE NOG EENS OVERVALLEN WORDT IN DE STROOMENDE REGEN ZOOALS JE ZEI, VERGEET DAN NIET ECHT NAT TE WORDEN— IK HAD JE TOEN AL DOOR— EN BRENG DAN VOORAL GEEN DET. NAAR EEN HUIS, DAT NET DE VORIGE WEEK DOOR DE POLITIE ONTRUIMD IS.....— ZOO ROEP NU JE VRIENDEN MAAR NAAR BUITEN...

ZOO GOEIEN AVOND MIJNE HEEREN! DAT DOET MIJ GENOEGEN! LEGGEN JULLIE MAAR EENS VOOR JE WAPENS NEER, DAN ZAL IK JULLIE IN DE KELDER STOPPEN TOT JE WEER ZOET BENT

ZOO ZE ZIJN NETJES GEBONDEN EN OPGE SLOTEN, DAN HOEF IK ZE TENMINSTE NIET TE BEWAKEN—

JA MET DE POLITIE?— MET HANS VONK—— IK HEB HIER EEN STELLETJE VAN DE BENDE VAN „DE CHEF" KOM ZE EVEN HALEN! ——JA ROXLY ROAD 17
ALFRED MAZURE

OH, INSPECT. DOLDEN! IETS VOOR U..... HANS VONK BELT OP DAT HIJ ER EEN STELLETJE VAN DE „CHEF" TE PAKKEN HEEFT.. EN AANGEZIEN U TOCH OOK SPECIAAL VOOR DIE KEREL NAAR FLOWER CASTLE GAAT KUNT U DIT ZAAKJE BETER VERZORGEN!
NATUURLIJK! MET PLEZIER ..... HANDIGE VENT DIE HANS VONK

HANS VONK IS ONDERWIJL AL WEER VERDER
ZOO ALS IK NU GEEN PECH MEER HEB, DAN KOM IK NET EEN DAG LATER AAN DAN KAPT. WILKINS

ONDERWIJL WORDT KAPT. WILKINS MET ZIJN GEZELSCHAP HET BINNENSTE DER RUINE GETOOND DOOR DEN BOER OP ZOEK NAAR DE OUDE PUT-
HIER AAN HET EINDE VAN DEZE GANG IS DE GROOTE DEUR- DAARACHTER LIGT EEN OPEN VIERKANTE RUIMTE MET IN HET MIDDEN DE PUT- DAT IS DE OUDE MARTELPLAATS
T IS HIER OM BANG TE WORDEN

DIT IS 'EM
ZIET ER STEVIG UIT! DAAR KOM JE NIE MAKKELIJK ACHTER VAN DAAN! IK GELOOF DAT DIE DEUR ONS VERRASSINGEN GAAT BRENGEN!

KOM JANE! WIJ ZULLEN MAAR T'EERST GAAN!

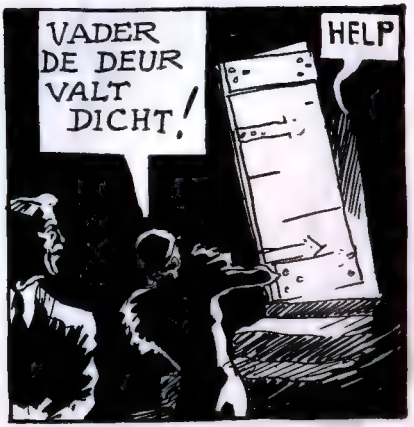
VADER DE DEUR VALT DICHT!
HELP

WE ZITTEN IN DE VAL VAN DE „CHEF" KIND ONZE 2 VRIENDEN DAAR BUITEN ZIJN NATUURLIJK DOOR HEM GEVANGEN GENOMEN
ZOUDEN WIJ DE DEUR NIET KUNNEN OPEN KRIJGEN? IK KAN BIJ LICHTEN MET MIJN ELECTR. LANTAARN, DIE IN MIJN TASCHJE ZIT-

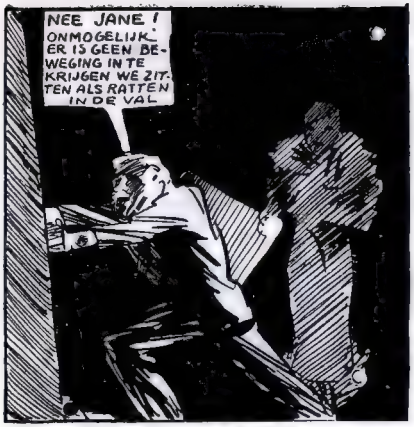
NEE JANE! ONMOGELIJK. ER IS GEEN BEWEGING IN TE KRIJGEN WE ZITTEN ALS RATTEN IN DE VAL

HET EENIGSTE WAT WE KUNNEN DOEN JANE - IS KALM AFWACHTEN. IK HEB ONZE GEVANGENIS GEHEEL ONDERZOCHT EN ER IS GEEN UITGANG
EN DAN TE WETEN DAT WE VLAK BIJ DE SCHAT MOETEN ZIJN WANT HIER IN 't MIDDEN IS WERKELIJK EEN GROOTE PUT

TEGELIJKERTIJD IN EEN ANDERE KELDER DER RUINE
ZOO JONGENS! HET STEL ZIT SCHAAKMAT!

ER LOOPT HIER NOG ALLEEN ZOO'N OUDE GEK OP VRIJE VOETEN! DAAR ZORG JIJ VOOR!
IN ORDE CHEF -

VERDER HEB IK VERNOMEN DAT HANS VONK, ONDANKS HET VOORVAL HIER ELK OOGENBLIK KAN ARRIVEEREN DAAR ZORG JIJ VOOR!
LAAT DAT MAAR AAN MIJ OVER

ZEG OUDJE WAAR IS HET BUREAU HIER?
HET EERSTE GROOTE GEBOUW LINKSOM DE HOEK

GISTEREN ZIJN ER 2 VREEMDE HEEREN EN EEN DAME NAAR HET EILAND GEGAAN, KUNT U MIJ ZEGGEN OF ER NADIEN NOG MEER VREEMDELINGEN HIER GEWEEST ZIJN?
LAAT'S KIJKEN!.. JA, ER ZWERVEN HIER DE LAATSTE TIJD WEL WAT VERDACHTE KERELS ROND.. MAAR.....

VERDER NIET.. ALLEEN IS INSPECT. DOLDEN HIER. HIJ VERTELDE DAT HET VOOR DEZELFDE ZAAK WAS ALS U - ALLEEN HIJ IN DIENST EN U ALS PARTICULIER -
JA, DAT KAN - MAAR IK WIST HET NIET - - - - - - - - ZOO DUS DIE IS MIJ VOOR - MAAR VERDER NIEMAND - ZEGT U?

DOLDEN VROEG MIJ, OF IK JE WILDE VERTELLEN DAT DIE 3 LUI v/d BENDE, v/d CHEF IN DAT LEEGE HUIS TOCH NOG ONTSNAPT ZIJN
HÈÈ!! ZOO! DAT IS EEN STROP VOOR DOLDEN HIJ MOEST HET ZAAKJE „CHEF" TOCH EIGENLIJK HEELEMAAL OPKNAPPEN

JA, DOLDEN HEEFT OFFICIEEL DE HEELE BOEL IN HANDEN - DAAROM ZOU HET HEELEMAAL GEEN EER VOOR HEM ZIJN ALS U DE „CHEF" ONTMASKERDE - DAAROM ZIT HIJ ER NATUURLIJK OOK ZOO ACHTER! VOORAL OMDAT HIJ NOG NIEMAND VAN DE BENDE HEEFT TE PAKKEN GEKREGEN.

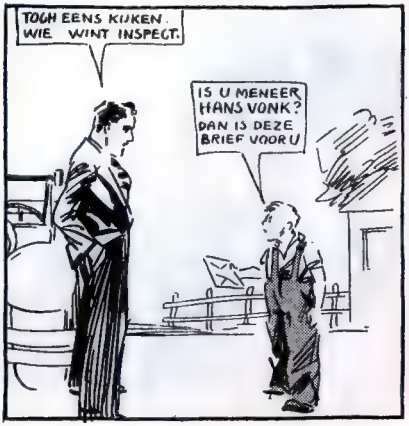
TOCH EENS KIJKEN. WIE WINT INSPECT.
IS U MENEER HANS VONK? DAN IS DEZE BRIEF VOOR U

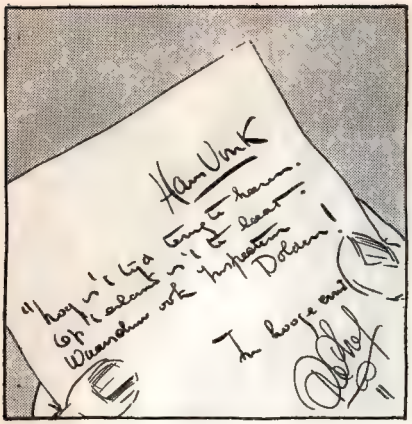

VAN WIE KREEG JE DIE BRIEF?
VAN EEN DIKKE FIJN GEKLEEDE MENEER MET EEN SNOR

GROOTE GRUTTEN-- DIE BRIEF...WACHT CHEF JE HEBT JE ZELF BLOOT GEGEVEN
MOET MENEER NAAR HET EILAND? MAG IK 'M ER HEEN ROEIEN?

GOED! ALS JE NIET TE DUUR BENT
NEE MENEER! WANT HET IS ME WERKELIJK EEN GENOEGEN OVER TE VAREN

HET IS EEN LEUK EILAND! HET ZAL U VAST EEN VERRASSING BRENGEN----

ALLEMACHTIG! IK BEGIN HET OOK TE GELOOVEN!

ZOO? HIER HEB JIJ ALVAST JOUW DEEL?
WIJ ZIJN VERRADEN SCHIET 'M NEER?

HÉ HÉ IS ME DAT ROEIEN- IK GELOOF DAT IK HIER WEL VEILIG BEN, IK ZAL HIER MAAR EENS AAN LAND GAAN

IK GELOOF WAARACHTIG DAT IK ZOO OP DE OUDE TOREN ZELF KOM

JA'T IS ZOO! DIT IS DE OUDE TOREN- EEN MOOIE UITKIJK. IK ZAL DIT MAAR TOT DOMICILIE NEMEN

ZOO EZELSKOPPEN! KUNNEN JULLIE NIET EENS EEN EENVOUDIG BEVEL OPVOLGEN? NOG GEEN ENKEL RESULTAAT HEB IK.. DE EEN LAAT ZICH WAARACHTIG NOG IN 'T WATER GOOIEN OOK...
JA, MAAR IK KAN DIE „OUWE" NIET VINDEN!

MAAR IK GA DE ZAAK ANDERS AANPAKKEN EERST MOETEN DIE OUDE WILKINS MET ZIJN DOCHTER WEG, WANT ZIJ ZITTEN BIJ DE „SCHAT" DIE OUDE SLUITEN JULLIE MAAR IN DE OUDE TORENKAMER - DE VROUW BRENGEN JULLIE HIER ... EN DIRECT NAAR HET GELD GRAVEN.

IK ZAL IN ELK GEVAL WEL IN DE TOREN MOETEN ZIJN ! HET WAS TOCH NOG EEN AARDIGE KNOKPARTIJ - HIJ VIEL NIET MEE

WAT EEN KLIMMEN! TOCH ZAL IK 'T ONTDEKKEN IK ZAL DE SCHAT HEBBEN

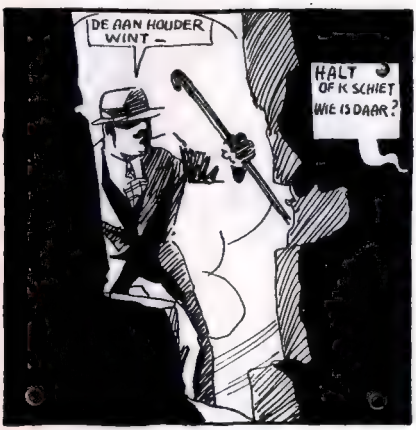
DE AAN HOUDER WINT -
HALT OF K SCHIET WIE IS DAAR?

HIER DAT BEN IK!

VERDRAAID HUDSON BEN JIJ HET ?

HANS VONK JIJ ?
WAT DOE JIJ HIER ?

OH ---EH--- IK BEN WILKINS EN JANE AAN 'T ZOEKEN DIE ZIJN GEVANGEN GENOMEN EN MOETEN HIER ERGENS ONDER IN DEN TOREN ZITTEN

DAN HEB IK EEN MOOI PLAN ! JIJ GAAT HIER NAAR BENEDEN BINNEN DOOR – EN ZOEKT ZE ! IK GA MET DE BOOT DIE IK NET ZAG LIGGEN, NAAR LAND OM HULP TE HALEN – IK KEN INSP. DOLDEN HEEL GOED – DAN REKENEN WIJ GELIJK MET DE HEELE BENDE AF.
GOED

DAT IS NOG EEN HOOGE TOREN – WACHT EEN DEUR DIT ZAL DE TOEGANG TOT DE ONDERAARDSCHE GANGEN ZIJN

DIT ZAL DE DEUR ZIJN DIE HUDSON BEDOELDE

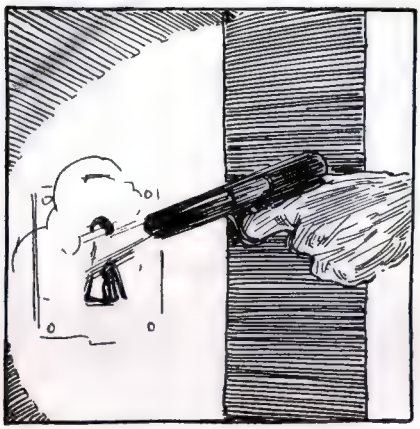

IS HIER IEMAND?

WAT IS DAT? - WILKINS!

HANS! ZE HEBBEN JANE TE PAKKEN

WE HOORDEN EEN STEM - IK DACHT VAN HUDSON, VAN IEMAND DIE DE DEUR OPENDEED - IK DACHT DAT WE GERED WERDEN - „EERST JANE" ZEI DE STEM - EN TOEN IK HAAR WILDE VOLGEN, WERD IK GEPAKT EN GEBONDEN - JANE ZAG IK NIET MEER - ER KWAM EEN STEL LETJE KERELS DIE HIER ZONDER NAAR MIJ OM TE KIJKEN, NAAR DE SCHAT GINGEN ZOEKEN - MET HUN EIGEN KAART ZE VONDEN NIETS -

DE SCHAT IS DUS NIET HIER KOM MEE NAAR MIJN SCHUILPLAATS -

ZOO, DIT IS MIJN TIJDELIJK HUIS - BLIJF NOU HIER, WANT HIER BEN JE VEILIG - IK GA OP ZOEK NAAR JANE.

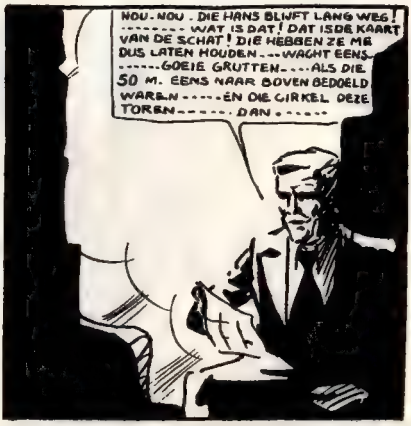
NOU - NOU - DIE HANS BLIJFT LANG WEG! ..... WAT IS DAT! DAT IS DE KAART VAN DE SCHAT! DIE HEBBEN ZE ME DUS LATEN HOUDEN ... WACHT EENS ..... GOEIE GRUTTEN ... ALS DIE 50 M. EENS NAAR BOVEN BEDOELD WARE ... EN DIE CIRKEL DEZE TOREN ..... DAN .....

JE BENT GEHEEL IN ONZE MACHT, EN IK ZOU JE AANRADEN MIJN WENSCHEN, DIE NOG ZOO DOM NIET ZIJN, INTE WILLIGEN WANT.....
BAH! MIJN VADER OF HANS VONK ZAL ME ZEKER REDDEN

HA, HA!.....JE VADER IS VEILIG EN VOOR HANS VONK ZIJN WE OOK NIET BANG.....
DAN HELPT DE POLITIE WEL, DIE WEET DAT WE HIER ZIJN —

IK ZAL ZELFS INSPECT. DOLDEN TE SLIM AF ZIJN.... WANT MORGEN AVOND DAN.....
HE WAT IS DAT?

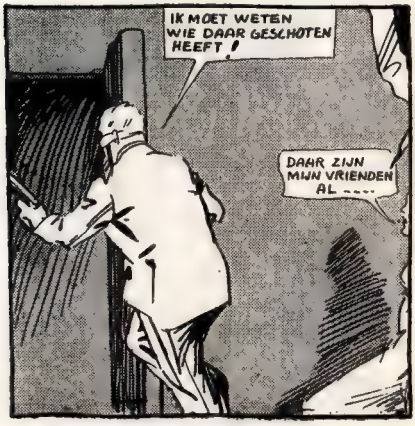
IK MOET WETEN WIE DAAR GESCHOTEN HEEFT!
DAAR ZIJN MIJN VRIENDEN AL.....

HIER IS NIEMAND!

IS HIER EEN VREEMDE VOORBIJ GEKOMEN?
NEE, CHEF!

WEL VERDRAAID! NOU IS MIJN GEVANGENE WEG!

ZOO DAT IS BUITENGEWOON VLUG GEGAAN, IK ZAL JE NU NAAR MIJN VOORLOOPIG PALEIS IN DE LUCHT BRENGEN!
HOE VOND JE ME ZOO GAUW, EN WAAROM SCHOOT JE EERST OP DE „CHEF" DOOR DIE SCHEUR?

IK SCHOOT OP DEN CHEF?..... HOE KOM JE ERBIJ! IK HOORDE EEN SCHOT EN GING ER DIRECT OP AF, PASSEERDE EEN SLAPENDE WACHTER MET EEN GEWEER, TOCH HOORDE IK IEMAND BOVEN - HURKTE IN DE SCHADUW - EN DE CHEF" RENDE ME VOORBIJ, DAN GING IK VERDER EN VOND JOU - NOU TOEN NAMEN WE DE ANDERE WEG DOOR 'T VENSTER, ZOO ALS JE WEET
WIE HEEFT DAN GESCHOTEN? NATUURLIJK EEN VRIEND HUDSON OF MISSCHIEN DOLDER! DAN IS HIJ ER AL! GELUKKIG!

ENFIN, BREEK JE HOOFDJE MAAR NIET DAAROVER! HIER NADEREN WE MIJN WONING! GEK DAT IK JE VADER NOG NIET ZIE!

JANE, HANS! IK HEB DE SCHAT GEVONDEN - HET WAS 30 M. NAAR BOVEN! EN DE CIRKEL WAS DEZE TOREN
VADER!

DAAR ZITTEN WE NOU! NU HEBBEN WE DATGENE WAARVOOR WE HIER KWAMEN-EN NU KUNNEN WIJ NIET TERUG- WIE WEET HOEVEEL KERELS ER HIER OP DIT EILAND ZIJN OM 'T ONS TE BELETTEN
IK VRAAG ME AF WAT ER MET DIE OUWE BOER GEBEURD IS, ZOU HIJ IN HUN MACHT ZIJN?
IK WOU DAT HUDSON MET HULP KWAM!

IK VRAAG ME AF HOE HUDSON DOOR HUN GORDON HEEN GEBROKEN IS!
JULLIE KENNEN HUDSON NOG NIET LANG, HÉ?
NEE PAS EEN PAAR MAANDEN. BIJ HET GEVAL TOEN VADER DIE KAART TE PAKKEN KREEG

GELUKKIG VRIENDEN.. GOEIEMIDDAG HEEREN-
MIJN HEMEL WIE IS DAT?
HANDEN OMHOOG! WIE BEN JE?

NEE MENEER! NIET SCHIETE! IK BEN HET

JA! IK WOU MET DE HEER EN DE DAME VOLGEN TOEN DIE ANDERE MENEER ME AANVIEL EN ME BEWUSTELOOS SLOEG EN -----
WAT? HUDSON?

JA HOE OF HIJ HEET, WEET IK NIET, MAAR 'T IS DIE DIKKE, MET DIE ZWARTE SNOR! HIJ SLOEG ME BEWUSTELOOS — TOEN IK WEER BIJKWAM. LAG IK ALLEEN TUSSCHEN EEN PAAR ROTSBLOKKEN— IK HEB TOEN EEN HEELE DAG GEZWORVEN EN ME VERBORGEN GEHOUDEN OP ZOEK NAAR U, TOT IK DIE MENEER DAAR MET DE JONGE DAMIE DEZE TOREN ZAG BEKLIMMEN —TOEN GING IK ZE ACHTERNA!
HOE IS 'T MOGELIJK EEN VRIEND! MAAR WAT ANDERS JE ZEGT DAT JE HET HEELE EILAND KENT WEET JE HOE WE ONGEZIEN WEGKOMEN?

'S KIJKEN---JA----IK WEET EEN TAMELIJK AFGELEGEN KREEKJE HIER OP HET EILAND - DAT IS ERG MOEILIJK VOOR MIJ, MAAR ALS DE HEEREN GOED BETALEN, DAN WIL IK WEL PROBEEREN ZE 'S NACHTS WEG TE KRIJGEN, - LATEN WE ZEGGEN VAN AVOND!
IK GA NU HET SCHUITJE DAT IK HEB ZIEN LIGGEN ER NAAR TOE BRENGEN EN KOM U VAN AVOND HALEN...
DENK ER AAN WILKINS ALS HUDSON TERUG-KOMT, DAN LATEN WE ABSOLUUT NIETS MERKEN - WE MOETEN HEM OP HEETERDAAD BETRAPPEN

NOU TOT VAN AVOND

KOM! IK GA EENS EEN VERKENNINGS-TOCHTJE MAKEN! HET WORDT AL DONKER
DAT EEN VRIEND ME DAT MOET LEVEREN!

TOCH EENS ZIEN OF IK MIJN REKENING MET DE CHEF NIET TEGELIJK MET ONS VERTREK KAN VEREFFENEN

UITKIJKEN HIER DAAR KOMT GE-LOOF IK IEMAND AAN -

OH! BEN JIJ HET HUDSON?
HANS JIJ!

BEGRIJP JE MIJN PLAN ?
JA! DUS VAN AVOND ZULLEN WE PROBEEREN DIT EILAND TE ONTVLUCHTEN, UITSTEKEND, IK ZAL ER ZIJN - IK HEB EEN VOORGEVOEL DAT ER NOG VERRASSINGEN KOMEN - MAAR ENFIN - JIJ MOET NU MAAR TERUG NAAR BOVEN EN IK MAAK NOG EEN TOCHTJE

HANDIGE KEREL DIE HANS VONK, ONGETWIJFELD, MAAR DE CHEF IS OOK HANDIG

WE ZULLEN EENS ALLES OP ALLES ZETTEN - NU OF NOOIT ---- DE VERRASSING

ZOO DIE HOED EN WANDELSTOK LIGGEN HIER GOED VERBORGEN
ALFRED UDEWARE

HET GELUK MOET JE DIENEN ZES IK MAAR !

KOM JIJ OOK MEE !
GOED, CHEF

ZORG DAT VANAVOND ALLE MANNEN AANWEZIG ZIJN OOK DIE UIT HET DORP_EN DEGENE DIE UIT HET HUIS ONTSNAPT ZIJN TOEN MET DAT GEVAL VAN HANS VONK DUS DE HEELE TROEP —
GOED „CHEF"

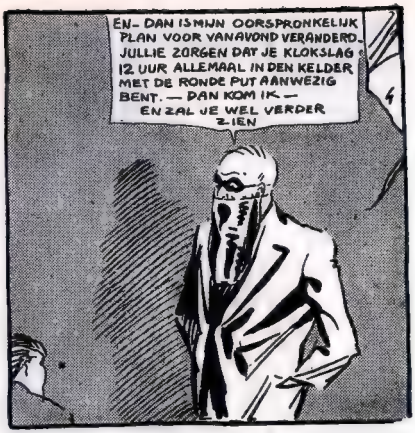
EN- DAN IS MIJN OORSPRONKELIJK PLAN VOOR VANAVOND VERANDERD- JULLIE ZORGEN DAT JE KLOKSLAG 12 UUR ALLEMAAL IN DEN KELDER MET DE RONDE PUT AANWEZIG BENT. — DAN KOM IK — EN ZAL JE WEL VERDER ZIEN

BEN TOCH BENIEUWD WAT JANE VAN MIJ DENKT—

HÈ EEN BRIEF! ZEKER VOOR MIJ MAAR ER IS NIETS TE ZIEN

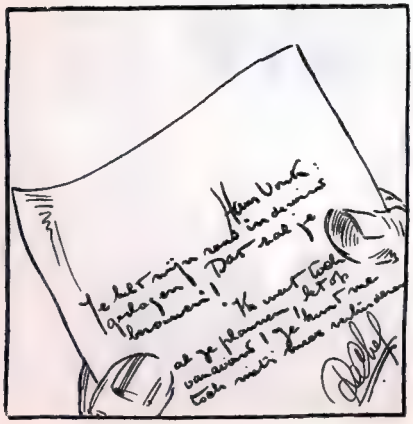
Hans Vonk:
Ik het mijn rond in de mist
Apologen! Dat zal je
Ik moet toch
Vanavond! Je kunt me
toch niet

OCH GRUTTE! IN HET VOORUITZICHT VAN DE COUPE FINALE WORDT HIJ OVERMOEDIG - IK GELOOF DAT IK DE TROEVEN HEB -

HALLO HIER BEN IK WEER! WAT IS DAT? EEN VREEMDE?

VREEMDE? WAT VREEMDE? KEN JIJ JE VRIENDEN NIET MEER?
OH! DOLDEN! BEN JIJ HET!

JA! IK KWAM NET AAN WAL, TOEN ZE HIER MIJ ZAGEN - EN BEGONNEN TE WUIVEN — DAT TROK MIJN AANDACHT EN NA EEN FIKSCHE KLIMPARTIJ ARRIVEERDE IK MIDDEN IN BEKENDEN —

IK HEB MET MIJN MANNEN AFGESPROKEN DAT ZE VANNACHT ZULLEN LANDEN ONDER DEKKING DER DUISTERNIS — DAT KOMT DAN PRACHTIG MET JULLIE EIGEN PLANNEN OVEREEN —
UITSTEKEND

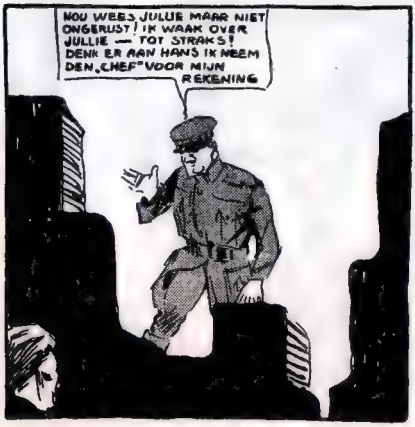
NOU WEES JULLIE MAAR NIET ONGERUST! IK WAAK OVER JULLIE — TOT STRAKS! DENK ER AAN HANS IK NEEM DEN „CHEF" VOOR MIJN REKENING

OH! KOM EENS KIJKEN VADER VOOR HET HEELEMAAL DONKER IS ER ZIJN NOG MEER VAN DIE KERELS AANGEKOMEN —

WAT DUURT WACHTEN LANG - HET IS AL HEELEMAAL DONKER IS HET NOG GEEN TIJD VADER ?
NEE ! - IK VIND HET TOCH VREESELIJK ! DAT HUDSON ZOO IS IK WOU DAT IK HET KON VERANDEREN -

GOEIEN AVOND — HIER BEN IK EINDELIJK IK KON NIET EERDER KOMEN WANT ZIJ BEWAAKTEN DEN TOREN — OVER EEN KWARTIERTJE GAAN WE -

NOU ; VOORUIT WE GAAN ! JULLIE GAAN EERST EN ALS JULLIE BENEDEN ZIJN LAAT IK AAN EEN TOUW ONZE SCHAT ZAKKEN — DENK ER AAN - 4 KISTEN — DAN OP MIJ WACHTEN
KOMT IN ORDE

VOORZICHTIG HOOR EN — STIL
IK DURF HAAST NIET IN HET DONKER

DAN ZAL IK JE WAT HELPEN - - - - ZOO NOU KAN DIE HEELE „GHEF"ME NIET VEEL MEER SCHELEN - - -
WIL MENEER ER AAN DENKEN DAT WE ZOO GAUW MOGELIJK BENEDEN MOETEN ZIJN !!

ZOO WIJ ZIJN ER DAAR KOMT DE EERSTE KIST !

ZOO DAT IS DE EERSTE

DAT IS DE TWEEDE AL
STEL JE VOOR DAT DE „CHEF" NU EENS KWAM
SPREEK D'R NIET OVER JUFFROUW HOE GAUWER IK VAN DIT EILAND AF BEN – HOE LIEVER

HIER ZIJN NU ALLE KISTEN! – LAAT DE „CHEF" MAAR KOMEN

ZOO, NU ZIJN WE ALLEMAAL COMPLEET – NU GAAT 'T BEGINNEN!
RENÉ MOLIÈRE

DICHT TEGEN DEN WAND BLIJVEN! WE ZIJN ER DIRECT!

DIT IS DE BEDOELDE KREEK
DAAR KOMT IEMAND AAN

VOOR WE ONS INSCHEPEN HEB IK EEN VERRASSING VOOR DE HEEREN IK ZAL DE „CHEF" HIER ONTMASKEREN, AANGEZIEN HIJ TOCH VLAK BIJ IS !
HALLO LUI ! IK BEN OOK KLAAR —

WIE DAN ?
IEMAND OP WIEN NIEMAND VERDENKING HAD !

DOLDEN ?!
INSPECTEUR DOLDEN !
DIE IS HIER NIET —

DIE IS HIER WEL !

MAAR JE BENT NIET GOED WIJS !
WAAR ?

HIER ZOO ! HANDEN OMHOOG „CHEF" OF WIL IK JE DOLDEN NOEMEN, DAN KUN JE DIE PRUIK EN DIE SNOR WEL UIT JE ZAK NEMEN --- JE SPEL IS UIT —
GOED ZOO HANS ! 'T GAAT PRACHTIG IK HEB NET DE HEELE BENDE IN DIE KELDER OPGESLOTEN. DIE ZITTEN DAAR GOED TOT DE POLITIE KOMT —
IK BEGRIJP ER NIETS VAN —

NOU HANS, NOU ZITTEN WE HIER WEER VEILIG, NOU MOET JE ME DE HEELE ZAAK EENS UITLEGGEN WANT IK BEGRIJP ER NOG GEEN JOTA VAN—
'T IS NOG AL EENVOUDIG—

TOEN ZE ME DE EERSTE KEER GEVANGEN NAMEN VERDACHT IK EERST HUDSON, OF, ZOO DACHT IK, AANGEZIEN DE „CHEF" ALLES WEET, MOET HET IEMAND ZIJN, DIE JULLIE INTIEM KENT—TOEN IN DE LOOP DER ZAAK MERKTE IK DAT NIET-TEGENSTAANDE DOLDEN NIET DE EERSTE DE BESTE WAS, HIJ NOG ABSOLUUT NIEMAND VAN DE BENDE V/D „CHEF" TE PAKKEN HAD GEKREGEN EN TOEN IK ER 3 GEVANGEN NAM, ONTSNAPTEN ZE WEER DOOR ZIJN HANDEN—DAT VOND IK EIGENAARDIG—TOEN BEGING HIJ ZIJN EERSTE FOUT—

IK KREEG OOK EEN BRIEF V/D „CHEF" WAARIN HIJ SPRAK OVER INSPECTEUR DOLDEN.—NU DIT KON ALLEEN HIJZELF EN IK WETEN, AANGEZIEN HIJ DEZE RANG PAS OFFICIEUS DE VORIGE DAG GEKREGEN HAD.—TOEN COMBINEERDE IK DE DINGEN—

DE EERSTE MAN DIE IK OP HET EILAND TEGENKWAM WAS HUDSON DEZE VERTELDE ME, DAT DIE OUDE BOER HEM IN EENS NEER-GESLAGEN HAD BIJ DE DEUR EN DACHT DAT HIJ DOOD WAS.—

DAT MOEST DUS EEN LID VAN DE BENDE ZIJN—EN TOEN HOOR-DE IK OOK, DAT DOLDEN EEN INTIEME VRIEND WAS VAN HUDSON ZOODAT DEZE VOLKOMEN TE GOEDERTROUW ALLE PLANNEN AAN HEM VERTELD HAD—TOEN HERKENDE IK DOLDEN IN DE OUDE BOER AAN EEN KLEIN LIDTEEKEN IN DE HALS—

DAAROP MAAKTEN HUDSON EN IK ONZE PLANNEN—HET WAS HUDSON, DIE DOOR DAT RAAMPJE OP DEN „CHEF" SCHOOT TOEN JANE ER GEVANGEN ZAT EN ZOO WIST HIJ DUS HOE DE „CHEF" ER VOOR ZIJN MANNEN UITZAG—AANGEZIEN HIJ VAN GESTALTE GELIJK WAS EN DE STEM VAN DOLDEN GOED KON NABOOTSEN WAAGDE HUDSON EEN GROOTE SLAG EN VERKLEEDDE ZICH ALS DE „CHEF" EN LOKTE OP DIE MANIER ALLE LEDEN DER BENDE IN EEN DER KELDERS

WIJ HADDEN HET DUS MAKKELIJK EN ALLEEN MET DE BAAS ZELF TE DOEN EN DEZE HAD ZIJN EERSTE PLAN ZOO GEMAAKT, DAT HIJ ONS ALLEMAAL MET DE SCHAT ER BIJ BIJ HET BOOTJE HAD, TERWIJL ZIJN MANNEN ACHTER DE ROTSBLOKKEN ZOUDEN LIGGEN EN ONS OVERVALLEN— DUS JE ZIET ALLES GING ERG EENVOUDIG EN VAN EEN LEIEN DAKJE—
NOU BEGRIJP IK HET HANS WE ZIJN JE EEN HOOP VERSCHULDIGD

IK BEN MEER DAN GENOEG BELOOND—U VOND EEN SCHAT, MAAR IK OOK— EN HET EENIGE WAT IK NOG NOODIG HEB IS UW VADERLIJKE ZEGEN—
EN DIE HEBBEN JULLIE VAN HARTE ----
ALFRED MAURE

# Alfred(DickBos)Mazure van schoolbank tot truc-tafel

door Bram Reijnhoudt.

Alfred Mazure, 56, schepper van Dick Bos, is een rusteloze werker en een bezeten tekenaar. Zijn produktie van strips, romans, films en schilderijen is fenomenaal. Uit gesprekken en korrespondentie met zijn vrouw, uitgever, jeugdvrienden en Mazure zelf komt het volgende beeld naar voren.

Alfred werd in Nijmegen geboren, op 8 september 1914. Verhuisde naar Den Haag, waar hij terecht kwam op de HBS van het Aloysius College. Mazure haalde de eindstreep niet: drie maanden voor het eindexamen wordt hij van school getrapt. "I believe I was more difficult to control than a bag of rattle snakes" schrijft Maz in 1967 in een gedenkboek van het Aloysius College.

Vrienden herinneren zich dat de wiskundeleraar de karikaturen, die Alfred van hem maakte, in beslag nam en verzamelde in een schrift. Medeleerlingen liepen rond met naakttekeningen van goedgevulde meisjes. Mazure zelf gelooft dat hij per dag zo'n honderd tekeningen maakte, de meeste dwars door de tekst van zijn leerboeken heen.
In het AC-Gedenkboek schrijft hij: "Wat betreft het ontstaan van Dick Bos... Dat ligt wel heel erg ver in het grauwe verleden, maar ik meen me wel te herinneren dat hij 'geboren' werd gedurende saaie middaguren als de stem van de leraar me slaperig maakte en de zon buiten het raam me naar de duinen lokte. Het was mijn gewoonte om alles in tekening te brengen, vooral de 'vernederingen' vanuit de mond van 'n sarcastische leraar en het deed m'n gewond 'ego' goed om 'n superman te creëren die nooit vernederd kon worden, die honderd leraren 'aan kon' en die nooit gebrek aan zakgeld had (zoeken we niet allemaal naar zo'n kerel?)".

## Voorloper van Dick Bos

Het was in die tijd, 18 jaar, van school getrapt, dat Mazure zijn eerste strips verkocht aan de Neerlandia Pers in Utrecht. Ongeveer zes verhalen moeten zijn verschenen in de Nieuwe Utrechtse Courant en dagbladen in Noord-Brabant, Limburg en Zeeland. 'De Chef' was één van die verhalen of 'avonturenromans in plaatjes', zoals de uitgever ze noemde. Hoofdpersoon was Hans Vonk, op wie de figuur van Dick Bos later werd gebaseerd. Zoals Bos de gelaatstrekken heeft gekregen van Maurice van Nieuwenhuizen, zo was Hans Vonk het evenbeeld van een schoolvriend van Alfred uit een hogere klas, die op het ogenblik tandarts is aan de Laan van Meerdervoort. Vonk had zo'n betrouwbaar gezicht, vond Mazure. Zelfs de naam had hij toen maar letterlijk overgenomen.

Geen van deze eerste strips heeft Mazure ooit in druk gezien, omdat hij op 19-jarige leeftijd Nederland verliet om drie jaar lang met een Engelse vriend rond te zwerven door de Balkan en Afrika. Voor de Haagse Post maakte hij een reisverslag in tekeningen en ook verscheidene Britse bladen werden bevoorraad, want vóór zijn vertrek naar de onbekende verten had Mazure in Londen snel enkele nuttige kontakten gelegd. Zo maakte hij een wekelijkse strip "Dad" voor het blad John Bull en het tijdschrift Passing Show, dat een wekelijkse oplage had van een paar miljoen, kreeg het verhaal "Erbert", de belevenissen van een zwerver.

## Eerste Dick Bos-verhalen

In 1939 kwam Mazure in ons land terug - hij ging illustreren voor de weekrevue De Prins. Datzelfde jaar trouwde hij met Biam Bolleurs en de eerste baby (een meisje - er zouden nog drie dochters en een zoon volgen) was zes weken oud toen de oorlog uitbrak. Met de baby op schoot werden de eerste Dick Bos verhalen getekend. Mazure: "Het idee voor D.B. kwam toen het weekblad De Prins een beeldverhaal van mij wilde hebben. Ik ontwierp D.B. (Het geval Kleyn)en dit werd door hen in tien (moet zijn 27 -B.R.) instalments gepubliceerd (.....). Ik knipte de tekeningen uit en plakte ze in een boekje (oud schrift) om ze makkelijker te kunnen bewaren. Gevolg, het boek-idee was geboren. Ik nam het mee naar De Prins om ze te vragen of ze geïnteresseerd waren het in boekvorm uit te geven. De redacteur vertelde me dat ze er geen drieduizend van zouden kunnen verkopen. Ik liet het aan een aantal andere uitgevers zien - die zagen er ook niets in. Uiteindelijk kwam ik bij Ten Hagen terecht die er wel wat in zag. Het begin was niet makkelijk, maar tegen de tijd dat de Duitsers ons verboden hadden sommige van de boekjes 'n oplage van 150.000 bereikt (ieder)".

## Oorlogsjaren

De Duitse autoriteiten sloegen toe, toen al vijftien boekjes op de markt waren gebracht. In 1943 kwamen twee heren in burger van de Ulstein uitgeverij in Berlijn bij Mazure op bezoek. Zij stelden hem voor van

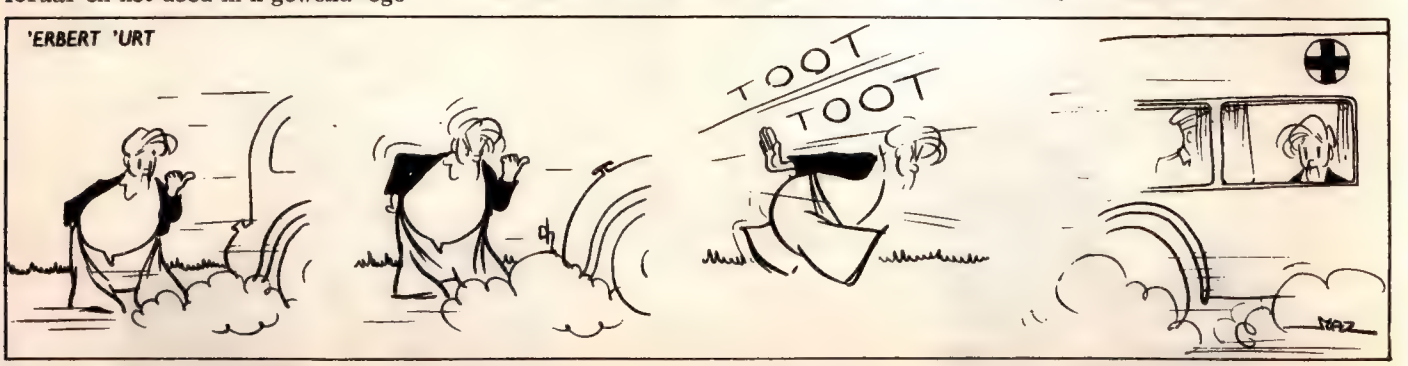


'Erbert 'Urt in 'Passing Show', 1938

Dick Bos een SS-er te maken. In een Duitse vertaling zouden de boekjes in Berlijn worden gedrukt in een oplage van een miljoen. Mazure weigerde, en hoewel zijn gasten zeiden dat wel te kunnen begrijpen, werd de uitgave van Dick Bos nog geen maand later beboet, wegens "verkapte Engelse propaganda". Mazure en Ten Hagen moesten ieder een bedrag betalen in de orde van ƒ 7000, --.

Monte Carlo was het laatste deeltje dat in de oorlog verscheen. Op de achterzijde van het omslag werd nog aangekondigd: "No. 16 wordt De Spin in Parijs - Adembeklemmende avonturen in de achterbuurten van Parijs, waarbij DICK BOS zijn Jiu-Jitsu moet meten tegen de gemene vechtmethode der Parijsche apachen." Pas na 1945, toen een andere gigantische krachtmeting was uitgevochten, zou dit verhaal aan de openbaarheid worden prijsgegeven. Intussen bleef Mazure in de oorlog doortekenen aan Dick Bos, liet hem in het boekje K 22 zelfs opdraven als een spion voor de Engelsen.

Kontakt met Van Nieuwenhuizen

Een voor Dick Bos liefhebbers belangrijke ontwikkeling was omstreeks 1941 begonnen, toen Mazure de Haagse judo en jiu-jitsu leraar Maurice van Nieuwenhuizen had leren kennen. Al lang had hij met filmplannen rondgelopen en in Van Nieuwenhuizen herkende hij onmiddellijk de ideale hoofdrolspeler. Maz begon in zijn beeldverhalen het gezicht van Bos geleidelijk aan te passen aan de gelaatstrekken van Van Nieuwenhuizen. Het boksen maakte plaats voor prachtige grepen en worpen en de pijp voor de sigaret. De gedaanteverwisseling lukte voortreffelijk. Als in het deeltje Jiu-Jitsu (herdrukt als Judo) Bos en Van Nieuwenhuizen samen optreden is de laatste van de eerste alleen nog te onderscheiden door een opzichtig ruitjespak en een iets lagere haarinplant. Het komt voor dat een Dick Bos uit het judo-loze tijdperk verschijnt in een boekje met een hoog nummer - de verklaring is dat Ten Hagen de verhalen niet altijd publiceerde in de volgorde waarin ze door Maz werden getekend. Met name op het laatst van de oorlogsserie komen boekjes op de markt - Wild West verhalen - die nog behoren tot die eerste onzekere tijd waarin Dick Bos nog niet helemaal 'vaststaat'.

Ontwikkeling

Lang heeft die onzekerheid niet geduurd. Dick Bos ontwikkelde zich in hoog tempo tot een zeer bruikbaar cliché voor jongensdromen - gekoncipiëerd en gekonsumeerd op de schoolbanken. Met een gemiddelde kijk- en leesduur van 20 minuten geven de boekjes alleen de omtrek van een man, die alles kan - het invullen van de details wordt aan de verbruiker overgelaten. Die moet er dan rekening mee houden dat Bos ongetrouwd is en zich, tenminste tijdens werkuren, niet met vrouwen inlaat. Hij drinkt thee of koffie en af en toe een 'glaasje', rookt Amerikaanse sigaretten en houdt niet van gemeen vechten. Dat wil zeggen, niet vanaf het derde boekje, want in Het geval Kleyn wordt Bos nog een barbaarse kerel genoemd die een vuurtje stookt op de voetzolen van zijn tegenstander en in Li Hang knijpt hij een van zijn vijanden de keel dicht om hem tot een bekentenis te dwingen. Later zal hij in zulke gevallen niet verder gaan dan het omdraaien van een arm of been. Het uitschakelen van de tegenstander gebeurt dan door pure lichaamskracht of judo en een revolver gebruikt Bos alleen om schoften het wapen uit de hand te schieten. Het geweld wordt verder gerelativeerd door de lakonieke humor, die achteraf een van Bos' aardigste eigenschappen blijkt te zijn.

De plot

Voor de plot-konstruktie ging Maz aanvankelijk uit van de formule, die ook in de Engelse detective-roman veelvuldig werd toegepast: maak in het begin zoveel mogelijk mensen verdacht, verberg de cues zorgvuldig en leg na de arrestatie of het anderszins verdiende loon alles netjes uit. Mazure strdôit met verdenking door een verwarrend aantal bijfiguren te laten optreden, die meestal allen lid zijn van dezelfde misdadige bende. Gewoonlijk zijn drie hierarchische lagen te onderscheiden. De onderste laag draagt petten of verfomfaaide hoeden en houdt zich op in café's als Tante Cor, 't Vinkie, De Dweil of De Zure Druif. Alleen de ongeoefende konsument laat zich door deze figuren op een dwaalspoor brengen - de verdenking begint pas goed bij de middenlaag, waar zich de naaste helpers van de Chef bevinden. De identiteit van de laatste wordt tot de laatste bladzijden verborgen gehouden, ook al wordt hij in het begin van het boekje al ten tonele gevoerd, niet zelden als een potentieel slachtoffer, dat bescherming nodig heeft. De Spin blijkt zelfs al dood te zijn op pagina 9. In een knappe variatie heeft een helper uit de middenlaag zijn plaats als bendeleider ingenomen.

De who-dun-it plot wordt in verhalen als Misdaad in de Bócht, Dick Bos bedrogen en Net op Tijd vervangen door een wat simpeler intrige, waarbij steeds minder moeite wordt gedaan om de lezer/kijker om de tuin te leiden. De nadruk valt niet meer zozeer op het Raadsel en de Ontsluiering daarvan, dan wel op de fysieke gevaren die moeten worden getrotseerd voordat het kwaad kan worden uitgeroeid. Dick Bos krijgt zuiver de kenmerken van de actie-held, zoals die in de jaren twintig en dertig in ons land prominent was in talrijke Amerikaanse serie-films. Mazure moet ze als ijverig bioskoopbezoeker gezien hebben: de B-Westerns, Ken Maynards, Charlie Chans en Dick Tracy's (op hun beurt soms weer ontleend aan Amerikaanse comics) -kortom, het genre dat tegenwoordig een nieuwe uitlaat heeft gevonden in de televisie.

Dick Bos-films

Van de beeldroman naar de film was ook voor Mazure maar een stap. In het geniep werden in de oorlogsjaren drie Dick Bos films gedraaid: een

Bij de opnamen van 'Vals Geld' met rechts Van Nieuwenhuizen als Dick Bos; Dick van Maerseveen bedient de kamera

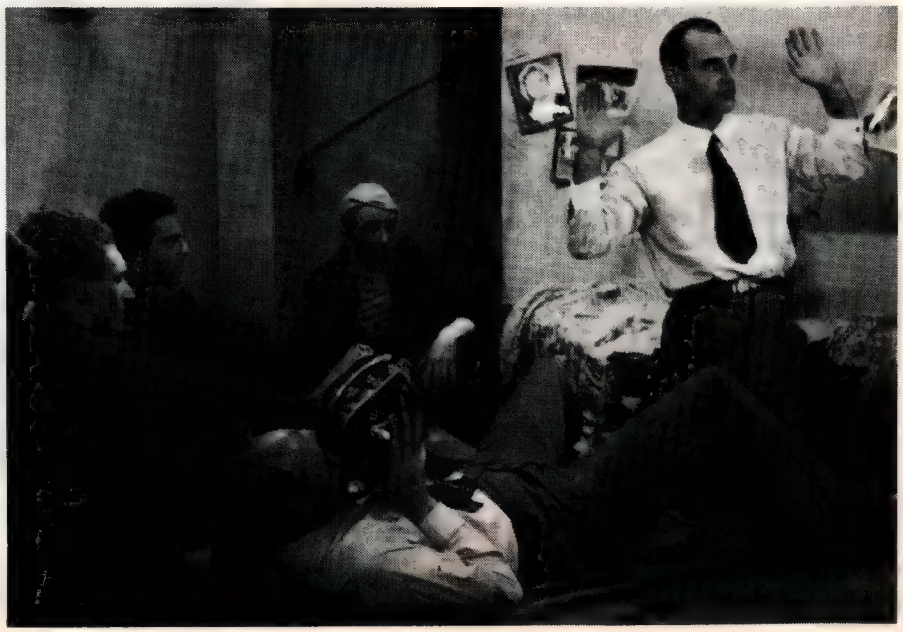

# van schoolbank tot truck-tafel

hoofdfilm van een uur, "Moord in het Modehuis" en twee kortere films "Vals Geld" en "Inbraak". Bovendien kwamen nog negen films zonder Dick Bos tot stand, met als titels "Dun in het ABC", "Liefde in het Kwadraat", "Troef", "Dode Dingen klagen aan", "Ten Hoogste Negen Jaren", "Legaat gezocht" en drie Jiu-Jitsu instructiefilms met Van Nieuwenhuizen. De produkties van de groep Mazure kwamen tot stand in een sfeer van jovialiteit en improvisatie en van de weeromstuit deden de resultaten nogal amateuristisch aan. Van Nieuwenhuizen deed het goed als Dick Bos, ook al leek zijn gestalte wat gedrongen in vergelijking met het geïdealiseerde figuur - als een langgerekte priktol - van de Bos uit de boekjes. Mazure had de produktieleiding, hij regisseerde, speelde zelf mee en zorgde natuurlijk ook voor het script, zoals hij ook altijd zelf het script verzorgde van zijn beeldromans. De Haagse fotograaf, cineast en publicist Piet van der Ham was mede-regisseur en belastte zich met de leiding van de fotografie. Dots Dresselhuys en Dick van Maerseveen bedienden de kamera. Onder de spelers was Leonard Huizinga, met wie Mazure samenwerkte bij de illegale uitgave van het boek 'Handje Klap'. In die jaren werd de kamera ook gebruikt om Duitse troepenbewegingen te filmen en Mazure beklom de toren van de Goede Herder-kerk in zijn woonplaats Wassenaar om de lanceerplaats van de V-2's op verzoek van de Ondergrondse vast te leggen.
Driemaal werd het huis van Mazure door de NSB onderzocht op illegaal filmmateriaal. Na het bombardement op het Bezuidenhout sloegen Mazure en zijn vrienden met meer sukses terug: uit het brandende propaganda-hoofdkwartier van de NSB sleepten ze met een handkar het filmarchief weg. Tijdens de oorlog hebben filmverhuurders herhaaldelijk gevraagd de Dick Bos films in de bioskopen te mogen uitbrengen. Mazure weigerde. Na de oorlog, toen Mazure wel wilde, had niemand meer belangstelling. Tot overmaat van ramp keurde de Centrale Commissie de films voor 18 jaar en ouder, vermoedelijk wegens het 'gemene vechten'. Pas in 1967 gingen "Inbraak" en "Moord in het Modehuis" (de laatste een bewerking van het boekje N e m e s i s) in wereldpremière, toen ze door de Amsterdamse Filmliga in het Kriterion-theater in vertoning werden gebracht. "Inbraak" kwam kort daarna voor de televisie.

Herdrukken en nieuwe verhalen

In 1946 verhuisde Alfred Mazure met zijn gezin naar Engeland, waar hij zich liet naturaliseren. Hij ging werken voor Londense kranten. Acht jaar tekende hij voor de Daily Mirror, waar hij een poos de befaamde stripheldin Jane voor zijn rekening nam en ook de strip 'Romeo Brown' produceerde. In de Daily Sketch verscheen 'Carmen & Co' en in de Daily Herald 'Sam Stone' en 'Bruce Hunter', welke laatste erg veel op Dick Bos leek (1947-48). Intussen verschenen bij Ten Hagen en Uitgeverij Nooitgedacht in Hilversum herdrukken van de oude Dick Bos boekjes en toen tegen 1963 alle titels tot in den treure op de markt waren gebracht kreeg Mazure het verzoek een nieuwe serie te tekenen. Hij weigert aanvankelijk, stelt dan een frekwentie voor van vier boekjes per jaar, maar stemt na enig rekenwerk in met het traditionele tempo van één nieuwe titel per maand. Een en ander gaat gepaard met een verhuizing naar de Canarische eilanden, die enkele jaren later worden ingeruild voor Malta.

Met de regelmaat van een klok arriveren de nieuwe Dick Bos verhalen bij Uitgeverij Ten Hagen, maar Dick Bos zelf blijkt te zijn veranderd. De tekenstijl is technisch sterk vooruitgegaan, is minder schematisch terwijl de aktie-sekwenties juist aan details hebben ingeboet - er zijn, om in filmtaal te spreken, minder beeldjes 'per minuut'. Zorgwekkender is dat de oerhollandse afkomst van Dicky, zoals de held zichzelf spottend noemt, eigenlijk alleen nog blijkt uit zijn achternaam. Mazure stuurt zijn teksten op in het Engels, niet omdat hij het Nederlands niet langer beheerst maar omdat hij vervreemd is van de echte spreektaal.
Het eerste nummer al van de nieuwe serie 'De verzekeringszwendel' wordt bij de uitgever ontvangen als 'The Insurance Racket'.

Mazimation

Op Malta begint de film Mazure opnieuw te obsederen. Dit keer is het animatie - dat kon eigenlijk niet uitblijven. Volgens een in eigen beheer ontwikkeld systeem, 'Mazimation'gedoopt, neemt hij voor zijn eerste probeersel duizenden tekeningen op. Tussen de bedrijven door schrijft Mazure meer dan twintig romans. Vier daarvan hebben Sherazad, een vrouwelijke Dick Bos, als hoofdpersoon.
In 1970 is Mazure terug in Londen, waar twee Mazimation films inmiddels tot stand zijn gekomen, elk met een vertoningsduur van zes minuten, bestemd voor televisie. "Jail Break" en "Knight of Malta" zijn beide Dick Bos films.

Niet gepubliceerd verhaal

Maar ook de oude Bos schijnt nog niet voorgoed van het toneel verdwenen te zijn. In een gesprek met Hans Frankfurther herinnerde mevrouw Mazure zich onlangs dat in een van de koffers, zwervende tussen Malta en Londen, een nog niet gepubliceerd Dick Bos verhaal moet zijn verpakt. Het is vermoedelijk in 1946 tot stand gekomen. De titel is onbekend en zolang de koffer niet is gearriveerd kan ook niet met zekerheid worden gezegd of het verhaal kompleet is. Vast staat dat de hoofdpersoon naast Dick Bos een meisje is, dat voor die tijd veel te sexy was om in een beeldverhaal rond te lopen. Dat de uitgevers er nu om mogen vechten!

Dick Bos tekenfilm (Mazimation)

Illustraties van Mazure in het gedenkboek van het Aloysius College

*1940*
*Histories jaar . . .*
*Dick Bos wordt geboren.*
*Wat is dit voor vod?*

*1941*
*Dat ben je kwijt, jongen!*

*1942*
*. . . en ik kan niet genoeg waarschuwen tegen deze funeste, gemene, waardeloze, zedenbedervende lektuur . . .*

*1943*
*Dit is de vangst van één dag!*
*Zij gebruiken ze zelfs als kerkboek.*

*1944*
*Help!*
*Dick Bos heeft me in de heupworp!*

*1948*

*1951*
*Dick Bos heeft ook zijn goede zijde; hij blijft in ieder geval van de meisjes af . . .*

*1957*
*. . . en tot slot, beminde gelovigen, vergeet niet dat Dick Bos ridderlijkheid en zelfvertrouwen kweekt . . .*

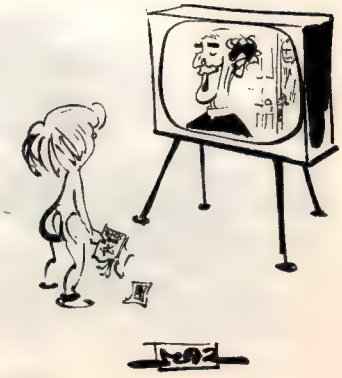

*1967*
*. . . en laat ons nooit vergeten dat onze grote, nationale held Dick Bos, dat brok Hollands kultuureigen, tenslotte op het Aloysiuscollege is geboren.*

# DICK BOS EN HET TIJDSBEELD

## de auto's

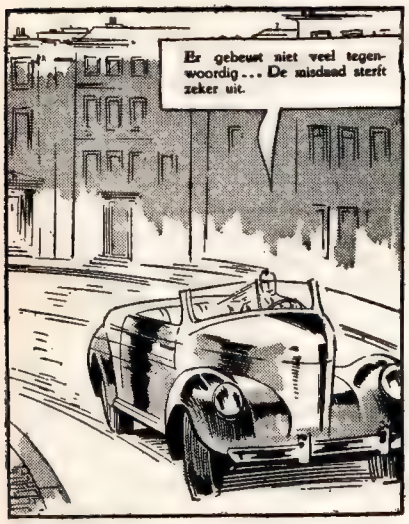


DR.X

LI HANG

MISDAAD IN DE BOCHT

## de vrouwen

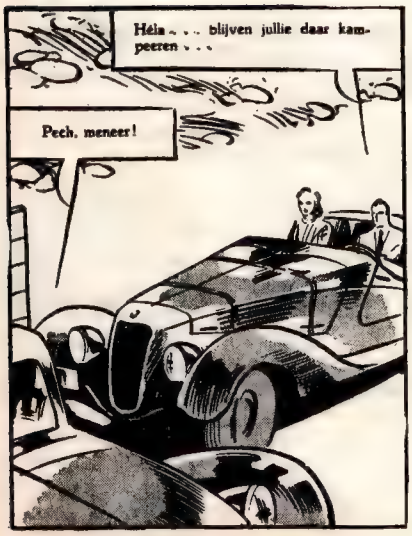


MISDAAD IN DE BOCHT

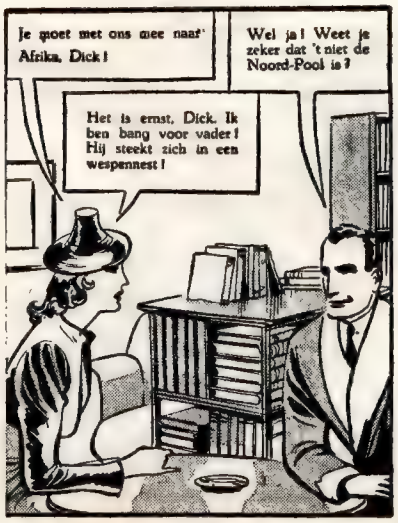
Je moet met ons mee naar Afrika, Dick!
Wel ja! Weet je zeker dat 't niet de Noord-Pool is?
Het is ernst, Dick. Ik ben bang voor vader! Hij steekt zich in een wespennest!

ZILVER

Je kunt dat heer zeggen, dat als hij zijn verplichtingen niet binnen 12 uur nakomt, de politie in het bezit zal zijn van de bewijsstukken! Zeg hem dat!.. Daag!

GAS

# café's en dancings

Insinueert U, dat . . . . . dat . . . . . ik . . . .
Kom, Lou, niet acteeren. Ik had je direct door. Dacht je dat ik geloofde dat jij, de beroemde actrice, mij, zoo'n klein detectivetje, werkelijk zoo interessant zou vinden, dat je met me wandelen wilde in den maneschijn . . . . .

LI HANG

DYNAMIET

Dit is een goed hoekje voor me. Van hier heb ik tenminste een goed overzicht. Mijn vriend de ober is nog onzichtbaar . . . o . . . zee daar komt-ie met bestellingen.

DE BLAUWE DIAMANT
nachtclub
'De Blauwe Diamant'

# bij Dick Bos thuis

MISDAAD IN DE BOCHT
een nachtclub
in Monte Carlo

DE BLAUWE DIAMANT
café
'De Volle Tros'

Zoo, vertelt U mij maar eens wat er aan scheelt.
Ja, het is gek, maar die man uit den trein, U weet wel, die schijnt mij nog steeds achterna te zitten.

TREIN 222
de salon

# de tegenstanders

(vaak uit de betere kringen)
en hun lokaties

de eetkamer

Den volgenden dag .....
Ik zal eens met die kantoorjuffrouw gaan praten. Die zal er nog wel zitten, om de „nette zaken" verder te behandelen.

de slaapkamer
(in een later boekje heeft
Dick Bos een tweepersoonsbed)

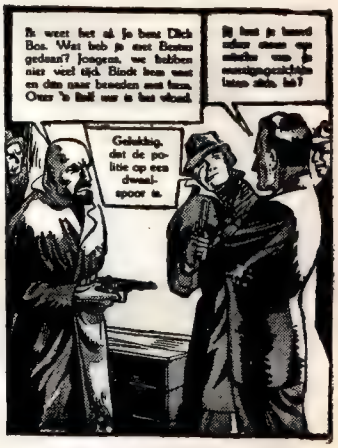


HET GEVAL KLEYN
gelijkenis met Lenin

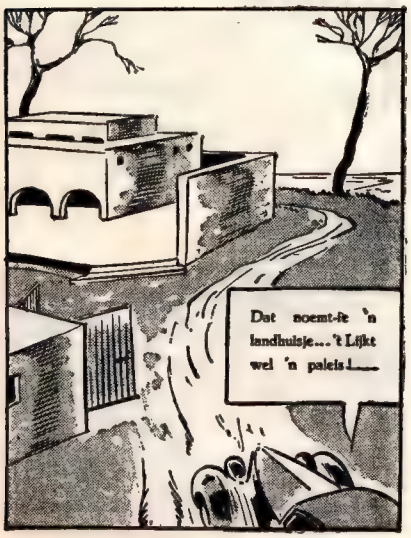


JIU JITSU
het landhuisje
van Dr. v. Noort

GAS

JIU JITSU

# het taalgebruik der tegenstanders

JIU JITSU

De Blauwe Diamant

# de humor van Dick Bos

MISDAAD IN DE BOCHT

NEMESIS

JIU JITSU

# de jiu jitsu techniek

TREIN 222
de 'vliegende schaar'

JIU JITSU
het optreden van de haagse judoleraar Maurice van Nieuwenhuizen, die model stond voor Dick Bos

HELA COWBOY
het 'losse schouderrad'

Jouw soort hebben we hier hard nodig... blijf je nog lang?...
Nee...ik ben een „rolling stone"...ik vertrek morgen weer, misschien kom ik nog wel eens terug.....

DYNAMIET

## wie Dick Bos is (1946)

# DICK BOS BIBLIOGRAFIE

## Dick Bos in "De Prins"

Het eerste Dick Bos verhaal verscheen in de weekrevue "De Prins" in 27 afleveringen, steeds van 8 tekeningen, behalve aflevering 26 en 27, die elk vier tekeningen bevatten. Het was "Het Geval Kleyn", met als ondertitel: "Een episode uit het leven van Dick Bos, particulier detective". De eerste aflevering staat in "De Prins" van 20 juli 1940, 40ste jaargang nr. 3, de laatste in nr. 31 van dezelfde jaargang. Nr. 15 en nr. 25 bevatten geen Dick Bos aflevering.

## Dick Bos in boekvorm

### Serie 1941-43

1 Het Geval Kleyn
2 Li Hang
3 De Raaf
4 Texas
5 De Lasso
6 Chicago
7 Zilver
8 S.O.S.
9 Dr. X
10 Jiu Jitsu
11 Gas
12 De Blauwe Diamant
13 Trein 222
14 Misdaad in de Bocht
15 Monte Carlo

### Serie 1946-50

16 De Spin in Parijs
17 Sporen in het Zand
18 Hela Cowboy
19 Dick Bos bedrogen
20 Ontvoerd
21 K 22
22 Nemesis
23 Om ƒ 50.000
24 Stilte Geluidsopname
25 Dynamiet
26 Double X
27 Soho
28 (zie toelichting)

### Serie 1963-67

29 De verzekeringszwendel
30 De Fonteyn-Star
31 Dick Bos is koppig
32 Het welwillende Spook
33 Complicaties
34 Nummer Eén
35 Geld voor 't drukken
36 Dodelijke Lading
37 De ongewenste Vreemdeling
38 De bloeiende Cactus
39 Het Teken van de Vrees
40 Moeilijkheden in Hong-Kong
41 De Taxi-oorlog
42 De Jacht op de Trevors
43 De Pechvogel
44 De bedreigde Filmster
45 De Hotelrat
46 Tot de laatste Man
47 De Mannen met de Kap
48 Judo in de Jungle
49 Moord op Bestelling
50 Sheila als Lokaas
51 De gevaarlijke Gast
52 Dick Bos als Ontvoerder

### Serie herdrukken 'Nooitgedacht' 1960-63

12 Havenratten
6 Opium
1 Dick Bos in Actie
27 Revolverwet
5 Vogelvrij
7 Gangsters
14 Mombassa
10 Sabotage
11 Aasgieren
4 Judo
13 Misdaad
15 Vergif
8 Oriënt-Express
9 Dodenrit
20 Kidnap

21 Verraad
22 Handen Omhoog
18 Ranch-oorlog
25 Dick Bos grijpt in
23 Alarm
2 Terreur
24 Kortsluiting
3 Knock Out
17 Hoogspanning
16 Creek City
26 Kruidamp
19 Dubbelspel
28 Net op tijd
53 Verkeersongeval
54 Hulp op Komst
55 De 13 Afgodjes
56 Wraak
57 De dolle Professor
58 Sluipende Dood
59 De Smokkelkoning
60 Zoek de Bom
61 Voodoo
62 Erfgenaam gezocht
63 Mysterie van het Midden-Oosten
64 De Man zonder Naam
65 Het Verzekeringsraadsel
66 Het andere Gezicht
67 Haal Jeffries terug
68 Op 't laatste Nippertje
69 Staatsgeheimen
70 Renbaanzwendel
71 De gestolen Murillo
72 Diamanten
Glashard (ongenummerd, niet in de handel)

## Dick Bos in het "Algemeen Dagblad"

Vanaf 10 oktober 1969 verschijnt Dick Bos in dagelijkse afleveringen in het Algemeen Dagblad. Elke aflevering telt zes tekeningen. Alle verhalen zijn herdrukken, waarvoor de oude matrijzen worden gebruikt. Van de boekjes 1 t/m 27 was de kwaliteit van de matrijzen zo slecht dat het Algemeen Dagblad na verloop van tijd met de publikatie van de oude verhalen is gestopt. Het aantal afleveringen van deze oude verhalen schommelde rond de 32 (192 tekeningen), bij de nieuwe verhalen (met Sheila) zijn er 26 afleveringen (156 tekeningen).
Opnieuw is in sommige gevallen een nieuwe titel bedacht. Hieronder volgt een lijst van de verhalen die tot dusver (juni 1971) zijn verschenen, met tussen haakjes de originele titels:

1. Vergif (De Blauwe Diamant)
2. Moord op Bestelling
3. De Geheimzinnige Dr. X (Dr. X)
4. Oriënt Express (Trein 222)
5. Valstrik in Bulgarije (Net op tijd)
6. De 13 Afgodjes
7. Het Welwillende Spook
8. Maurice helpt een handje (Jiu-Jitsu)
9. Oorlog op de Ranch (Ranch-oorlog)
10. Dood in Casino (Monte Carlo)
11. Meisje ontvoerd (Ontvoerd)
12. Dick Bos is koppig

13. De smokkelkoning
14. De gestolen Murillo
15. Het Verzekeringsraadsel
16. Nummer Eén
17. Tot de Laatste Man
18. Sheila als Lokaas

Dick Bos in Televizier

Van 1965 tot 1968 reserveerde Televizier wekelijks (met onderbrekingen voor de Beverley Hill Billies) een pagina (20 tekeningen) voor een aantal Dick Bos verhalen, die alle al eerder waren verschenen in boekvorm bij Ten Hagen, en wel in de serie 1963-67. Alle verhalen kregen nieuwe titels. De Televizier-serie begint in nr. 18 van jaargang 1965 met Diamant voor 't grijpen (De Fonteyn Star) en eindigde met Het Teken van de Haan (Voodoo), jaargang 1968 nr. 38. Het Teken van de Haan, in de Televizier-versie, is het enige Dick Bos verhaal dat ooit in kleur is verschenen.
Verder verschenen oa. Chauffeurs op de Vuist (De Taxi-oorlog), Vogels der Duisternis (De gevaarlijke Gast), Komplot in de Woestijn (De bedreigde Filmster), Jacht op de Bom (Zoek de Bom), Spionage in het Oosten (Het Mysterie van het Midden-Oosten).

Buitenlandse Uitgaven

In het Engels verschenen, bij The Literary Press Ltd, London:

The Case of Dr. Watton
Dick Boss in Texas

Als een uitgave van Ten Hagen verschenen in het Frans en Duits:

L'Affaire Kleyn
Der Fall Kleyn

In Zuid-Afrika verscheen in het Engels:

The Obliging Spook
The Changeling

bij Benjack Publications (PTY) Ltd., Johannesburg

(in de meeste gevallen ging het om een proefuitgave, in beperkte oplage).

TOELICHTING OP DE BIBLIOGRAFIE

De series 1941-43 en 1946-50

Deze series omvatten de boekjes 1 t/m 28, die alle in de oorlogsjaren zijn getekend. Maar alleen de eerste vijftien zijn ook in de oorlog verschenen. De prijs was toen 25 cent, de uitgever Ten Hagen in Den Haag. Bovenaan het omslag stond "Maz-serie". Er werden oplagen bereikt van 100.000 exemplaren en meer: verscheidene nummers moesten worden bijgedrukt.

HET VERANDERENDE GEZICHT VAN DICK BOS

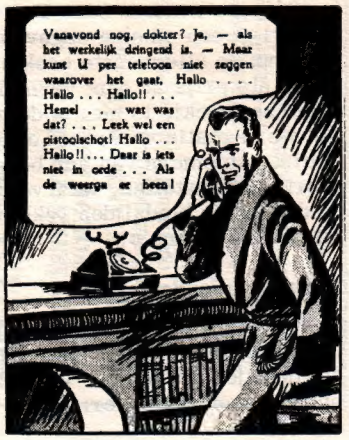
Vanavond nog, dokter? Ja, — als het werkelijk dringend is. — Maar kunt U per telefoon niet zeggen waarover het gaat. Hallo . . . . Hallo . . . Hallo!! . . . Hemel . . . wat was dat? . . . Leek wel een pistoolschot! Hallo . . . Hallo!!... Daar is iets niet in orde . . . Als de weerga er heen!

Het Geval Kleyn

Stilte.... Geluidsopname

Trein 222

Sheila als lokaas

Na een verbod van de Duitsers (1943) hervatte Ten Hagen de publikatie van Dick Bos in 1946, zij het niet met dezelfde regelmaat van één boekje per maand. De nummers 16 t/m 27 waren te koop voor 50 cent. Naarmate de papiertoewijzing ruimer werd kwamen er ook herdrukken van de nummers 1 t/m 15, eveneens met een verkoopprijs van twee kwartjes. Vanaf nr. 16 wordt "Maz-serie" op het omslag vervangen door "Dick Bos-serie", maar op onverklaarbare wijze wordt bij een herdruk van nr. 27 (Soho) weer "Maz-serie" vermeld. Misschien zijn er meer uitzonderingen.
Het aantal pagina's bedroeg aanvankelijk steeds 216, het aantal tekeningen 208. Bij de na-oorlogse herdrukken werd het aantal pagina's 192, het aantal tekeningen 191. Deze vermindering van de omvang van de boekjes was niet alleen een kwestie van papierschaarste, maar ook van prijskalkulatie.

De serie 'Nooitgedacht' 1960-63

Door tegenwerking van hogerhand (afdeling "Vorming buiten schoolverband" van het ministerie van OKW) werd omstreeks 1950 de uitgave van Dick Bos en andere beeldverhalen praktisch onmogelijk. Ten Hagen besloot dan ook ermee te stoppen. Tegen 1960 was de storm geluwd en de Uitgeverij Nooitgedacht in Hilversum benaderde Ten Hagen met het verzoek een serie herdrukken op de markt te brengen. Dit gebeurde, voor rekening van Nooitgedacht, in een oplage van 20.000 exemplaren per boekje. Om verkoop-technische redenen werden de titels gewijzigd en ook de nummering werd grondig door elkaar gehaald. In de bibliografie zijn de nieuwe titels en nummers naast de oorspronkelijke geplaatst.
Het aantal pagina's is 192 en het aantal tekeningen 190, 18 minder dan Mazure oorspronkelijk had gemaakt. De prijs wordt 65 cent/10 fr. In de Nooitgedacht-serie werden de oude matrijzen gebruikt: het zetsel bleef in de oude spelling staan. Op het om-

# Dick Bos Bibliografie

slag staan niet langer de speciale omslagtekeningen van de eerste drukken en herdrukken, maar in plaats daarvan wordt een van de pagina-tekeningen op het omslag gereproduceerd. De boekjes verschijnen weer eens per maand.

Nummer 28

"Net op Tijd" (nr. 28) is een speciaal geval: het is het enige boekje in de Nooitgedacht-reeks, dat nog niet eerder was verschenen en toch in de oorlog is getekend. Het was om niet te achterhalen redenen bij Ten Hagen blijven liggen en werd omstreeks 1963 als laatste van de oude serie in een eerste druk achter de reeks herdrukken geplakt.

Serie 1963-67

In 1963 begint vanaf nr. 29 een nieuw getekende serie. Mazure's techniek blijkt sterk te zijn vooruitgegaan: er komt eigenlijk een totaal nieuwe Dick Bos uit de bus. Sheila wordt geïntroduceerd. Mazure levert zijn teksten in het Engels - ze worden bij Ten Hagen vertaald. Tot en met nr. 34 verschijnen de boekjes nog voor rekening van Uitgeverij Nooitgedacht, hoewel de rechten blijven berusten bij Ten Hagen. Vanaf nr. 35 neemt Ten Hagen het heft weer in eigen handen, maar na enige tijd komt de distributie grotendeels te berusten bij Classics Nederland, Naarden.
Het omslag wordt weer vernieuwd. Bovenaan staat in grote letters Dick Bos, daaronder een pagina-tekening met een ruitvormige opdruk in kleur en het paraaf "Maz". De prijs wordt 95 cent, het aantal pagina's 160 en het aantal tekeningen 156.
In december 1967 verschijnt met nr. 72 het laatste deeltje.

Glashard

Voor de AKU maakte Alfred Mazure in 1969 opnieuw een Dick Bos verhaal. Het krijgt een omslag ongeveer in de stijl van de allereerste boekjes. Zelfs wordt als prijs 25 cent vermeld, maar het boekje is niet in de handel. Het werd gratis verspreid onder potentiële afnemers van een bepaald soort gordijnstoffen, waarvoor Sheila op de laatste bladzijden reklame maakt 224 pagina's.

Heruitgave oude serie

In het najaar zal bij De Arbeiderspers een heruitgave verschijnen van de eerste deeltjes uit de oude Dick Bos-serie, op flink paperback-formaat.

DICK BOS IN EEN VLOEK EN EEN ZUCHT

1. Groote hemel.... 't lijkt wel een film! (Texas)
2. Verdorie, nu neemt-ie de beenen! (Trein 222)
3. Pff...dat was op het nippertje. 't Beroerde is, dat ik niets verder ben! (idem)
4. Hela...wat krijgen we nu? (S. O. S.)
5. Nou, ruk op en denk eraan, den volgenden keer dat je me 't lastig maakt, word ik kwaad. (idem)
6. Zoo, jij zegt voorlopig niets meer. (Monte Carlo, Om ƒ 50.000, - Ontvoerd)
7. Die is voorlopig ook rustig. (Ontvoerd)
8. Pff...ik leef nog... 't water heeft den val gebroken en het is niet diep genoeg om te zinken. (De Spin in Parijs)
9. En in tegenstelling tot jou heb ik mijn nek gewasschen, viezerik! (idem)
10. Wat zou u zeggen van een glaasje, professor? Het is brutaal, maar ik heb er trek in! (Dr. X)
11. Er gebeurt niet veel tegenwoordig ... De misdaad sterft zeker uit. Hola! ...Wat is dat! 'n Revolverschot! (idem)
12. Aha...ik krijg hulp...maar van wien...allemachtig, wat 'n prachtworp...dat kan alleen v. Nieuwenhuizen... (Jiu Jitsu)
13. Gelukkig is onze politie niet corrupt. Nog één ding. Ik heb een complete N. S. B. -uniform nodig. (K 22)
14. Ja, je wordt vaak bedrogen door degenen die je vertrouwt. De anderen krijgen er niet zoo makkelijk de kans voor. (Ontvoerd)
15. Eens kijken wat deze beenklem bij je doet...wel eens van jiu-jitsu gehoord?...Nou, gauw praten, anders breekt je been... (Trein 222)
16. H'm ..Gek geval... Ik ga eens binnenkijken...Dat slot zal me wel geen moeilijkheden opleveren...Nee, dat dacht ik al. Ik heb de deur al open. (Zilver)
17. Zoo, die tik op z'n kop heeft 't hem gedaan, die slaapt voorlopig. (idem)
20. Zie zoo...daar ben ik weer. Een Hollandsche cowboy (Sporen in het Zand)
21. Ik vind dat ik er kei-ig uitzie! (Texas)
22. Ja, Dicky, 't is 'n heel eindje van hier naar Holland, maar hier zal ik wel een rustige vakantie hebben...Héla...Daar loopt waarachtig iemand...loopen in deze vlakte...Hoe is 't mogelijk.. (idem)
23. Da's leuk en ik ben kampioen ping-ponger van Lutjebroek. (Dynamiet)
24. Hoepla! Daar gaat het kleed en de butler...en nu naar boven. (Het geval Kleyn)
25. Het is hier wel een huis met verrassingen. Nu weer een bewusteloze! (idem)
26. Kip, ik heb je! (idem)
27. Bedankt voor de raad...maar ik heb geen parachute bij me! (DB bedrogen)
28. Vanavond nog dokter? Ja, als het werkelijk dringend is. Maar kunt u per telefoon niet zeggen waarover het gaat, Hallo...Hallo... Hallo!!... Hemel...wat was dat? Leek wel een pistoolschot! Hallo...Hallo!!... Daar is iets niet in orde...Als de weerga er heen! (Het geval Kleyn-de eerste woorden van Dick Bos)

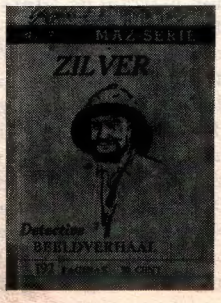

Vier drukken van hetzelfde verhaal.
V. l. n. r.: De eerste druk van Zilver, verschenen in 1941 of 42.
Een herdruk van kort na de oorlog, herkenbaar aan de prijs van 50 cent en het gereduceerde aantal pagina's.
Een herdruk van Uitgeverij Nooitgedacht, met titel en nummer gewijzigd. Begin jaren '60.
De laatste herdruk van Uitgeverij Ten Hagen, uit het midden van de jaren '60.

**DE KOFF**

voortaan ook een stripbegrip namelijk

**„Nero Interstrip"**

**Goudserijweg 188A, Rotterdam, Telefoon (010) 11 92 85**

Smul, haha, smul, onze katalogus is uit. Als u nieuwsgierig bent en hem graag wilt hebben, wilt u dan *f* 1, —overmaken op ons gironummer 1746326. Dan krijgt u hem zo snel als we kunnen toegestuurd. Tot ziens!

**KARTOEN (01715) 5 97**

**VAN SWIETENSTRAAT 45, ZOETERWOUDE (dorp),**

**STOOT ZIJN ANTIKWARIAAT AF.**
Enorme prijsverlagingen!
Geopend op maandagavond van 19.00 tot 22.00 uur.
Prijslijst 4 in voorbereiding!
Bommelbibliografie in voorbereiding!
Bestellingen per post: *f* 1,— extra voor porto en administratiekosten.
**Giro 2078226.**

DE BESTE STRIPS ALTIJD IN VOORRAAD BIJ BOEKHANDEL

**ILA**

EN STATIONSBOEKHANDEL

**bruna**

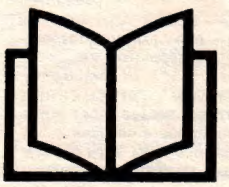

DUS IN MEER DAN 100 FILIALEN VAN BRUNA N.V. IN NEDERLAND

**Vrije Pers Comic House**

**strips - underground en politiek**

**GRONINGEN**

**TELEFOON (050) 3 31 70**

**Stripantikwariaat 'De Blauwe Lotus'**

In voorraad o.a.:
**ALEX, CORRENTIN, CHICK BILL en TOM POES**

Aanbieding:
**ERIC DE NOORMAN-BOEKJES à *f* 3,95**

Open van 4 tot 6 uur, donderdags van 4 tot 9 uur.

**Bel (070) 33 34 03 en bestel**

**KLIMOPHOF 3 - DEN HAAG**


**Gratis Poster - Gratis Poster - Gratis Poster**

Interview Stripschrift — Stripschriftabonnee

SS: Bent u al lang abonnee op Stripschrift?
SA: Nog niet zo gek lang.
SS: En spijt ervan?
SA: Integendeel.
SS: Enthousiast?
SA: Laaiend.
SS: Wij ook; maarre . . . hoe staat het met uw vrienden?
SA: Hoezo?
SS: Hoe vinden die Stripschrift?
SA: Net als ik.
SS: Zijn ze al abonnee?
SA: Nee.
SS: Te gek hoor, waarom niet?
SA: kWeennie . . .
SS: Maak het nou.
SA: Wat?
SS: Die vrienden, maak ze nou . . . abonnee.
SA: O.K. Nou dat is dan . . . enne . . .
SS: Bedankt, vertelt u ze dan dat het 15 gulden per jaar kost en het gironummer 15412 t.n.v. Levisson-MPS, Rijswijk (ZH) is.
SA: O.K.
SS: Zeg, dan krijgt u, en ook uw vrienden, van ons een strippos-ter, en nou eens niet van Tom Poes, maar een hele unieke, speciaal voor Stripschrift in beperkte oplaag gemaakt, van Little Nemo, weetuwel?
SA: Nou bedankt hoor.

Doe als deze Stripschriftabonnee. Maak uw vrienden abonnee op Stripschrift. Geef 't kadoo of laat ze het zelf betalen. Bel even (dat hebben we het liefst) 070-90 87 80 tst 12 vragen naar Sandra, of schrijf een briefje aan Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk (ZH).

Enne . . . alvast bedankt.

**Gratis Poster - Gratis Poster - Gratis Poster**


***BIJZONDERE VOORRAAD BINNEN- EN BUITEN-LANDSE STRIPS***

**BOEKHANDEL ULYSSES**

**DENNEWEG 69 a**
**DEN HAAG**
**TELEFOON (070) 11 39 49**